

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Silma looduskaitseala kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega muudetakse olemasoleva kaitseala kaitse-eesmärke ja kaitsekorda.

Silma looduskaitseala asub Lääne maakonnas Noarootsi vallas Hara külas/Hargas, Kudani külas/Gutanäsis, Pürksi külas/Birkases, Saare külas/Lyckholmis, Sutlepa külas/Sutlepis, Tahu külas/Skätanäsis ja Österby külas, Lääne-Nigula vallas Kärbla, Linnamäe, Salajõe, Saunja ja Vedra külas ning Ridala vallas Herjava ja Uuemõisa külas ning Uuemõisa alevikus.

Silma looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) territoorium on olnud kaitse all alates 1998. aastast, kui Vabariigi Valitsus moodustas 25. septembri 1998 määrusega nr 215 „Silma looduskaitseala ning Lihula ja Tilga maastikukaitsealade kaitse alla võtmine, kaitse-eeskirjade ja välispiiride kirjelduste kinnitamine” Silma looduskaitseala.

Vastavalt looduskaitseaduse § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni looduskaitseaduse alusel kehtestatakse uued kaitse eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid kinnitatakse kaitse all olevale alale kehtivate õigusaktide kohane kaitsekord.

Looduskaitseaduse § 13 lõike 1 alusel muudetakse eelnõukohase määrusega kaitseala kaitse-eesmärke ja kaitsekorda ning laiendatakse kaitseala. Kaitsealaga liidetakse piirnevad Kapa, Saare, Saunja ja Tahu hoiuala, Salajõe ja Väinamere hoiuala kaitsealaga piirnevad osad ning Pürksi, Saunja ja Salajõe merikotka püsielupaigad. Muudatuse tingib vajadus tagada rahvusvahelise tähtsusega rannikulindude pesitsus- ja rändepeatuspaikade ning ranniku- ja metsaelupaikade, sealhulgas loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide, kaitse, mida praeguse kaitsekorraga ei ole võimalik tagada. Seoses Silma looduskaitseala ja Salajõe maastikukaitseala laiendamise ja kaitsealadega piirnevate hoiualade arvel muudetakse Vabariigi Valitsuse 28. veebruari 2006. aasta määrust „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne maakonnas”. Määruse muutmise eesmärgiks on kaasa arvatud alade kaitse alt välja arvamist, muutub vaid kaitstava loodusobjekti tüüp ja kaitsekord. Määruse kehtestamisel tunnistatakse Kapa, Saare, Salajõe, Saunja ja Tahu hoiuala kehtetuks ning Väinamere hoiuala piiri muudetakse seoses Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja ja uue piiri kinnitamisega. Nimetatud hoiualad ja Silma looduskaitseala kuuluvad tervikuna Natura 2000 võrgustikku Väinamere linnu- ja loodusala koosseisus.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni looduskaitse juhtivspetsialist Marju Erit (tel 472 4722, e-post marju.erit@keskkonnaamet.ee) ja kaitse planeerimise spetsialist Elle Puurmann (tel 517 4811, e-post elle.puurmann@keskkonnaamet.ee), eksperdihinnangu on andnud Eerik Leibak, eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Roland Müür (tel 627 2184, e-post roland.myyr@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti õigusosakonna jurist Madina Talu (tel 627 2178, e-post madina.talu@keskkonnaamet.ee), keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala eesmärk on kaitsta rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimispaiku, kaitsealal esinevaid looduslikke ja poollooduslikke kooslusi, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku.

Kaitstakse elupaigatüüpe, mida EÜ nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv*) nimetab I lisas. Need on veealused liivamadalad (1110 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale, kusjuures tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madalad lahed (1160), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ja laiud (1620), rannaniidud (1630*), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), puisniidud (6530*), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood läänemõökrohuga (7210*), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*).

Kaitstakse ka loodusdirektiivi II lisas nimetatud liikide elupaiku. Need liigid on kõre (*Bufo calamita*), mis on ühtlasi I kategooria kaitsealune liik, kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja soohiilakas (*Liparis loeselii*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, ning emaputk (*Angelica palustris*) ja hink (*Cobitis taenia*), mis on ühtlasi III kategooria kaitsealused liigid.

Kaitsealustest liikidest kaitstakse haudelinnuliike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (edaspidi *linnudirektiiv*) nimetab I lisas. Need on väike-laukhani (*Anser erythropus*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*) ja tutkas (*Philomachus pugnax*), mis on ühtlasi I kategooria kaitsealused liigid, sarvikpütt (*Podiceps auritus*), hüüp (*Botaurus stellaris*), väikehuik (*Porzana parva*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*) ja valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), teder (*Tetrao tetrix*), täpikhuik (*Porzana porzana*), rukkirääk (*Crex crex*), sookurg (*Grus grus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisea*), mustviires (*Chlidonias niger*), musträhn (*Dryocopus martius*), vööt-põdsalind (*Sylvia nisoria*) ja punaselg-õgija (*Lanius collurio*), mis on ühtlasi III kategooria kaitsealused liigid. Kaitstakse ka läbirändel olevaid rändlinde. Lisaks kaitstakse loodusdirektiivi IV lisas nimetatud liiki põhja-nahkhiirt (*Eptesicus nilssonii*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, ja järgmisi II kategooria kaitsealuseid liike: mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), väikekajakas (*Larus minutus*), klibutarn (*Carex glareosa*), põhjatarn (*Carex mackenziei*), harilik muguljuur (*Herminium monorchis*), karvane lippernes (*Oxytropis pilosa*) ja rand-soodahein (*Suaeda maritima*), ning III kategooria kaitsealuseid liike hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), rooruik (*Rallus aquaticus*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), hänilane (*Motacilla flava*), lääne-mõökrohi (*Cladium mariscus*), hall käpp (*Orchis militaris*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*) ja soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*).

Vastavalt looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eelduseks ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus. Silma looduskaitseala kaitse all olemise eelduseks on alale eesmärgiks seatud väärtuste ohustatus, haruldus, tüüpilisus ning teaduslik väärtus, ala esteetiline väärtus ja rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus.

Kaitsealal on registreeritud Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) alusel äärmiselt ohustatud linnuliigi **väike-laukhane** regulaarne rändepeatuspaik. Väike-laukhani on ülemaailmselt ohustatud liik ning Euroopas eriti ohustatud liik. Eestis väike-laukhaned ei pesitse, aga kevaditi on Lääne-Eesti, eeskätt Matsalu lahe põhjakallas ja Silma looduskaitseala, üks tähtsamatest väike-laukhane rändepeatuspaikadest Kreeka ja Norra vahel. Kolmest laukhane geneetilisest liinist on Eesti mõistes tähtsaim Fennoskandia populatsioon, kes pesitseb Skandinaavia poolsaare põhjaosas. Sada aastat tagasi pesitses Fennoskandias mitutuhat paari väike-laukhanesid, kellest nüüdseks on hinnanguliselt järel alla 100 paari. Kõige kiiremini ja arvukamalt ongi väike-laukhane liinidest kahanenud Fennoskandia asurkond. Praeguseks on Euroopa populatsiooni arvukus tõhusa kaitsetöö tulemusena stabiliseerunud umbes 30 haudepaari juures. 2009. aastal peatus Silma looduskaitsealal koguni 32 lindu. Väike-laukhanede kaitse tagamisel rändepeatuspaikades on esmajärjekorras vaja tagada suurte lagedate rannaniidualade säilimine, kus hanedel on võimalik rändeteel puhata, süüa ja ööbida. Lindude häirimise

vältimine kevadrändel on üks väga oluline pesitsusedukust mõjutav tegur, mille tagamisel on märkimisväärne roll ka Eestil.

Kaitseala on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku andmetel ohustatud haudelinnuliikide soorüdi alamliigi niidurüdi ja tutka ning ohualtite linnuliikide väikekajaka ja väikehuiga pesitsusala.

Niidurüdi on soorüdi alamliik. Eestis pesitsevad niidurüdid kuuluvad väikesesse ja geneetiliselt suhteliselt eraldiseisvasse Läänemere niidurüdi biogeograafilisse populatsiooni, mille arvukus on kriitiliselt langenud. 20. sajandi alguses hinnati Läänemere asurkonna suuruseks 100 000–200 000 paari, tänapäeval kuni 500 paari. Niidurüdi liigi kaitse tegevuskava andmetel esinevad suurimad populatsioonid Taanis ja Eestis. Kui 1960. aasta paiku pesitses Eestis S. Onno (1966) hinnangul 1500 haudepaari niidurüdisid, siis 2010. aastaks oli niidurüdi arvukus langenud riikliku seire andmetel ligikaudu 150 paarini. Käesoleval ajal pesitseb Silma looduskaitsealal ligikaudu 7 haudepaari (Pehlak 2012). Niidurüdi on valdavalt rannaniitudel pesitsev lind, kelle elupaikade säilimine on sõltuv inimtegevusest, st niitudel loomade karjatamisest ja heina niitmisest. Arvukuse languse peamine põhjus on olnud sobivate pesitsusalade – rannaniitude – hooldamata jätmine, aga ka väikekiskjate rüüste ja külastatavatel aladel häirimine. Rannaniitude efektiivne hooldamine on niidurüdi arvukuse stabiliseerimiseks ning trendi tõusule pööramiseks kõige olulisem kaitsemeede. Seejuures on esmatähtis hooldada niidurüdi praeguseid ja ka kunagisi pesitsusalasid, sest tegu on väga pesapaigatruu linnuga, kes oma pesitsusalasid enamasti ei vaheta. Oluline on liikumispääsude kehtestamine pesitsusajal piirkondades, kus on teada aktiivne külastushuvi.

Tutkas on rahvusvahelise punase nimestiku andmetel langeva arvukusega liik. Eestis on ta väga haruldane luhtade ja rannaniitude haudelind, keda esineb peamiselt Kasari luhas ja Matsalu lahe ümbruses. Kui veel 1980. aasta paiku võis Eestis pesitseda kuni 2000 tutkapaari (Lilleleht *et al* 1994), siis 2008. aastaks oli liigi arvukus kriitiliselt vähenenud ja jõudnud 20–50 paarini ning käesoleval ajal on haudeasurkonna suuruseks vaid 10–30 paari (Mägi *et al* 2012). Viimase kümne aasta jooksul on tutkas esinenud Silma looduskaitsealal väikesearvulise (1 paar) haudelinnuna.

Lisaks pesitsemisele on Silma looduskaitseala ka oluline tutka rändepeatusalala. Viimane on oluline aspekt tutka ülemaailmse kaitse puhul, kuna rändel peatuvate tutkaste arvukuse vähenemist on meil samuti täheldatud. Näiteks Matsalu rahvusparkis kahanes rändel peatuvate tutkaste arvukus 1970. aasta 100 000 isendilt 1990. aastate lõpuks 10 000 isendile (Mägi 2002). Praegu arvatakse, et liigi rändeagegne arvukus on langenud veel 2–3 korda (E Mägi suul.).

Tutka 2008. aastal valminud liigi kaitse tegevuskava kohaselt on peamised liigile mõjuvad negatiivsed tegurid tutkale elupaigaks sobilike ranna- ja luhaniitude kadumine ja degradeerumine ning röövlomade rüüste.

Väikekajakas pesitseb Eestis 500–1000 haudepaarina ja tema arvukus on tugevalt langenud (Elts *et al* 2009). Silma looduskaitsealal esineb liiki varieeruva arvukusega kaitseala laidudel ja roostikumassiivi servas. Liigi kaitseks on oluline tagada laidudel pesitsusaegne liikumispääs.

Väikehuik on Eestis regulaarne, kuid väikesearvuline haudelind, kes on Eestis oma pesitsusareali äärealal. IUCN ohustatud liikide punase nimestiku alusel on tegemist langeva arvukusega liigiga. Aastatel 2003–2008 hinnati väikehuigu pesitsusaegset arvukust Eestis 20–100 haudepaarile (Elts *et al* 2009). Väikehuik on kõige levinum Ida-Eesti poldrialadel (Aardla, Röpina). Silma looduskaitsealal on väikehuik iga-aastane vähearvukas haudelind (1–2 paari). Tema kaitseks on oluline säilitada liigi pesitsusalal roostikku, vältides talvist roolõikust.

Ohualtidest läbirändavatest liikidest peatuvad kaitsealal väikeluik, rabahani ja soopart. Neist on **väikeluik** kaitsealuse liigina nimetatud eraldi väljatoodud kaitseala kaitse eesmärkide hulgas. Eestiga on seotud väikeluige alamliik *Cygnus columbianus bewickii*, kellel on kolm eraldiseisvat asurkonda. Eestist rändab läbi väikeluige Loode-Euroopa asurkond. Enamik eelmainitud populatsioonist teeb Eestis nii kevadel kui ka sügisel rändepeatuse, mistõttu on tegu meile olulise vastutusliigiga (Luigujõe 2013).

Väikeluige Loode-Euroopa asurkond hakkas kahanema alates 1990. aastate keskpaigast, kui 29 000 isendini tõusnud asurkond kahanes 2005. aastaks 21 500 linnuni. Käesoleval ajal on väikeluige Loode-Euroopa asurkonna suurus langenud tõenäoliselt juba alla 20 000 isendi (Wetland International 2006). Kevadrändel peatuvate väikeluikede häirimine mõjutab otseselt Arktikas pesitsevate väikeluikede pesitsusedukust.

Muude läbirändavate linnuliikide kaitse on seatud kaitseala üldiseks kaitse eesmärgiks, nende seas ka IUCN ohustatud liikide punase nimestiku alusel langeva arvukusega liigid rabahani ja soopart.

Lisaks pesitsevad kaitsealal paljud ohulähedased linnuliigid, neist on kaitseala kaitse eesmärkideks seatud I ja II kaitsekategooria liigid ning kaitsealale tüüpilisemad kaitsealused liigid: merikotkas, hüüp, mustsaba-vigle, sarvikpütt, naaskelnokk, hallpõsk-pütt, mustviires, soo-loorkull ja teder.

Merikotkas on Eesti rannikualadel ning suurte siseveekogude ja jõgede lähedal levinud haudelind, kelle arvukus on viimastel kümnenditel taastunud. Hinnanguliselt elab Eestis 150–170 paari merikotkaid (Elts *et al* 2009). Merikotka populatsiooni ohuteguriteks on jätkuv keskkonnamürkide oht, sobivate pesapaude nappus ja pesapaikade hävimine, pesitsusaegne häirimine, toitumislade kvaliteedi langus, hukkumine elektriliinides, teedel ja tuuleparkides. Merikotkale soodsa seisundi tagamiseks on oluline tagada sihtkaitsevõõndites olevate metsaalade raiumata jätmine, et seeläbi oleks tagatud liigile sobilike pesapaude ja pesitsusaegse rahu olemasolu. Silma looduskaitsealal pesitseb vähemalt 3 paari merikotkaid, lisaks on kaitseala veekogud mittepesitsevatele merikotkastele oluliseks toitumislaks. Arvukat merikotka noorlindude koondumist kaitseala lahtedele on täheldatud kevadel, kui korraga on loendatud kuni 35 toituvat merikotkast (e-elurikkuse andmebaas).

Hüüp on Eestis väikesearvuline haudelind, kelle levik on seotud suuremate rooyaladega. Seetõttu on hüübi tähtsaimad pesitsusalad eeskätt Lääne-Eesti madalate merelahtede ning rannikujärvede roostikes. Hüübid on pesitsuspaiga osas küllaltki nõudlikud ning eelistavad pesitsuspaikadena suuri vabaveelaikudega roomassiive. Hüübi pesitsusaegseks arvukuseks Eestis on hinnatud 300–500 haudepaari ning arvukuse trendi stabiilseks (Elts *et al* 2009). Silma looduskaitsealal pesitseb ligikaudu 10 hüübipaari. Ohutegurid, mis võivad liiki ohustada, on roostike liiga intensiivne majandamine ja roostikes asuvate veesilmade kadumine. Hüüp on katusliigiks sellistele liikidele nagu roo-loorkull, rooruik, hallhani ja rästas-roolind (Roostike strateegia Väinamere piirkonnas 2008–2018). Seetõttu tuleb peamise kaitsemeetmena hüübi tähtsamates pesitsuskohtades reguleerida talvist roolõikust.

Sarvikpütt ja hallpõsk-pütt on väikesearvulised haudelinnud, kelle maksimaalne arvukus ulatub Eestis 400 haudepaarini ja arvukuse trend on enam-vähem stabiilne (Elts *et al* 2009). IUCN ohustatud liikide punase nimestiku alusel on nii sarvik- kui ka hallpõsk-püti arvukus rahvusvahelisel tasandil langev. Mõlemad püttiliigid on seotud taimestikurohkete kallastega järvedega. Hallpõsk- ja sarvikpüti jaoks on eriti olulised veesilmadega fragmenteeritud pillirooyalad. Liikide soodne seisund on tagatud katusliikide (hüüp, roo-loorkull, rooruik) elupaikade kaitse kaudu. Silma looduskaitsealal pesitseb 3–6 sarvikpüti ja 6–9 hallpõsk-püti paari.

Mustsaba-vigle on kahlaja, kes asustab Eestis kaht eri tüüpi elupaiku: rabasid ja rannaniite. Kui rabades on mustsaba-vigle arvukus stabiilne või kohati koguni tõusnud, siis rannaniitudel on mustsaba-viglede arvukus drastiliselt vähenenud. Rannaniitude seire andmetel on viimase 12 aasta jooksul mustsaba-vigle arvukus haudelinnuna rannaniitudel langenud koguni 85% (Pehlak, 2012). Ka IUCN ohustatud liikide punase nimestiku alusel on tegemist rahvusvaheliselt ohulähedase liigiga, kelle arvukus langeb. Silma looduskaitsealal oli mustsaba-vigle rannaniitudel laialt levinud haudelind veel 2000. aastate alguseni (Kuresoo, 2000), seejärel ta peaaegu kadus ning tänapäeval esineb 1–2 paari. Liigi pesitsusedukuse tagamiseks on vajalikud eeskätt suured, vähemalt 50 ha pindalaga hooldatud rannaniidud.

Naaskelnokk on Lääne-Eestis levinud haudelind, kes pesitseb peamiselt väikestel laidudel, vähem ka rannaniitudel. Tegemine on ühe vähese kahlajaliigiga, kelle arvukuse trend on käesoleval ajal tõusev (Elts *et al* 2009). See on seletatav liigi levila laienemisega põhja suunas viimasel paaril aastakümnel (Birdlife

International 2004). Silma looduskaitseala laidudel loendati 2008. aastal 23 naaskelnoka pesa (T. Valkeri andmed). Arvukus on aastati väga varieeruv. Lisaks pesitsemisele on Silma looduskaitseala naaskelnoka riiklikult oluline rändepeatuspaik kevadrändel (teadaolevalt tähtsaim rändepeatuspaik Eestis). Kaitsealal on viimastel aastatel loendatud kevadel 50–80 naaskelnokka. Liiki ohustab elupaikade kinnikasvamine ja pesitsusaegne häirimine.

Mustviires pesitseb Eestis 1000–2500 haudepaarina, kuid liigi arvukus on langenud. Ka rahvusvahelisel tasandil on liigi arvukus IUCN ohustatud liikide punase nimestiku andmetel langev. Silma looduskaitsealal on täheldatud eri aastatel liigi väga varieeruvat arvukust: 5–15 haudepaari. Mustviires pesitseb kaitsealal raskesti ligipääsetavatel ulatusliku mudase põhjaga roostiku vabaveelaikudel.

Soo-loorkulli arvukus Eestis on 300–500 haudepaari ja arvukuse trend on tõusev. Samas on rahvusvahelisel tasandil liigi arvukus IUCN ohustatud liikide punase nimestiku andmetel langev. Silma looduskaitsealal pesitseb liik teadaolevalt 2–5 paarina soistel niitudel ja käib toitumas ka rannaniitudel.

Teder on rabade, soometsade ja soostunud heinamaade lind. Nagu kõigi Eesti teiste kanaliste, on ka tetrede arvukus viimastel aastakümnetel tugevalt langenud, mängivate isaslindude põhjal on tedre arvukus Eestis praegu 6000–12 000 paari (Elts *et al* 2009). Ka rahvusvahelisel tasandil on liigi arvukus IUCN ohustatud liikide punase nimestiku andmetel langev. Silma looduskaitseala rannaniitudel esineb mitmeid tedremänge ja on leitud pesitsevaid emaslinde, hinnanguline arvukus on 10–15 paari.

Lisaks Eesti ohustatud liikide punase nimestiku alusel äärmiselt ohustatud, ohustatud, ohualtidele ja ohulähedastele liikidele on kaitse eesmärkides nimetatud veel kaitsealuseid haudelinnuliike, kes on ohustatud või langeva arvukusega rahvusvahelisel tasandil (sh kantud linnudirektiivi I lisasse).

IUCN ohustatud liikide punase nimestiku andmetel on langeva arvukusega ka valgeselg-kirjurähn, punaselg-õgija, jõgitiir, randtiir, hänilane, suurkoovitaja ja rooruik.

Valgeselg-kirjurähn vajab pesitsemiseks vanade puudega segametsa; liik pesitseb kaitseala kaguosas.

Punaselg-õgija pesitseb kaitseala hõredates põõsastikes, peamiselt kadastikes. Arvukus kaitsealal on ligi 60 paari.

Jõgitiir ja **randtiir** on koloniaalsed liigid, kes pesitsevad peamiselt Lääne-Eesti laidudel ja rannikul, harvem sisemaa veekogude ääres. Tiirude arvukus on viimastel aastatel püsitud üsna muutumatu. Praegu on hinnatud jõgitiiru arvukuseks 5000–7000 paari ja randtiiru arvukuseks 7000 – 10 000 paari. Rand-ja jõgitiiru soodsa seisundi tagamine on väga oluline enamiku meresaartel pesitsevate lindude kaitse seisukohast, kuna agressiivse koloniaalse liigina pakub ta kaitset teistele laidudel pesitsevate linnuliikide pesarüüste eest. Üheks suurimaks tiire ohustavaks teguriks on pesitsusaegne häirimine ja pesade tallamine. Lisaks häirimisele on tiirudele suureks ohuks röövlomad. Silma looduskaitsealal pesitseb randtiir vaid Tahu lahe laidudel, jõgitiir ka Saunja lähel.

Hänilane on ka Eestis langeva arvukusega lind (Elts *et al* 2009). Silma looduskaitsealal pesitseb hänilane kaitseala kõrgema rohustuga rannaniitudel, kohati poolkoloniaalselt; liigi ligikaudne arvukus kaitsealal on 150 paari.

Suurkoovitaja vajab pesitsemiseks suuri rohumaid ja suurt pesitsusterritooriumit. Kaitsealal on esindatud liik ligikaudu 15 haudepaarina.

Rooruik esineb kaitsealal hajutatult väheste paaridena suuremate roostikualade servades ligikaudu 30–50 paarina.

Kaitse eesmärgiks on ka Eestis langeva arvukusega **punajalg-tildri** ja tema elupaikade kaitse. Vaatamata rannaniitude hooldusele on punajalg-tildri arvukus Eestis langemas, sh olulisematel taastavatel rannaniitudel viimase 15 aasta jooksul umbes veerandi võrra. Punajalg-tildrile

liigspetsiifilisi kaitsemeetmeid pole vaja rakendada, kuna katusliikidele (mustsaba-vigle, niidurüdi, tutkas) rakendatavad kaitsemeetmed on soodsad ka veidi laiema ökoloogilise elupaiganõudlusega punajalg-tildrile.

Lisaks on kaitse eesmärkides nimetatud mitme liigi kaitse, kelle jaoks Silma looduskaitseala on oluline pesitsusala Eestis ja kus on liigile sobiv elupaik laialdaselt levinud. Need liigid on roo-loorkull, sookurg, täpikhuik, vööt-põõsalind. Kaitseala vanemates hõredates metsades on tüüpiliseks haudelinnuliigiks ka muusträhn.

Silma looduskaitsealal asuvad Eesti ühed suuremad roostikumassiivid ja **roo-loorkulli** jaoks on see üks olulisemaid pesitsusalasid Eestis.

Sookurg on samuti kaitseala rannikuroostike tüüpiline pesitseja ja tegemist on liigi jaoks olulise pesitsuskohaga. Lisaks on kaitseala liigile oluline sügisene rändepeatuspaik. Eestis peatub igal sügisel 45 000–60 000 sookurget (Leito *et al* 2008), neist kuni 7000 Silma looduskaitsealal. Matsalu rahvuspargi järel on tegu tähtsuselt teise rändepeatuskohaga Eestis. Seetõttu on väga oluline tagada Silma looduskaitsealal sookurgede ööbimiskogumite kaitse häirimise eest.

Täpikhuik on kaitseala soostuvatel rannaniitudel ja servarostikes pesitsev liik, kelle arvukus kõigub eri aastatel väga suures ulatuses. Keskmiselt võib leida pesitemas 30–130 paari ja kaitseala on liigile teadaolevalt üks olulisemaid pesitsusalasid Eestis.

Vööt-põõsalinnu jaoks on kaitseala hõredad kadastikud tüüpiliseks pesitsuspaigaks. Liiki leidub kaitsealal üle 40 paari.

Kaitse eesmärgiks on seatud ka **rukkiräägu** ja tema elupaikade kaitse, kuna tegemist on liigiga, kelle arvukus Eestis hiljuti langes ja kelle pesitsuskohad Euroopa Liidus on kadumas.

Kaitsealal olevad madalad lahed on veelindude rahvusvahelise tähtsusega rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimispaigad. Vastavalt Euroopa Liidu tähtsusega linnualade kriteeriumitele koguneb ainuüksi Silma looduskaitsealale (mis on väike osa kogu Väinamere linnualast) globaalselt ohustatud või globaalse kaitseväärtusega liikide (väike-laukhane, merikotka) olulisi kogumeid (kategooria C1 – globaalselt ohustatud liikide kogumid) ning regionaalse ehk üleeuroopalise tähtsusega (hallhane, kühmnokk-luige, sookure, soopardi, piilpardi ja rääkspardi) rändekogumeid (kategooriad C2 – Euroopa Liidu tasandil ohustatud liikide kogumid – ja C3 – Euroopa tasandil mitteohustatud rändlindude kogumid). Ala vastab ka kategooriale C4 (koondumiskohad – suured kogumid), mille kriteeriumiks on vähemalt 20 000 rändse veelinnu või vähemalt 10 000 paari rändse merelinnu regulaarne kogunemine alale. Silma looduskaitsealal registreeriti selliseid kogumeid nii 2007. kui ka 2008. aastal, sh 25. septembril 2008 loendati koguni 42 022 veelindu. Kaitseala vastab ka kategooriale C6 (Euroopa Liidu tasandil ohustatud liigid), mis tähendab, et ala kuulub viie olulisima ala hulka Eestis, mis on moodustatud Euroopa Liidus ohustatud liigi või alamliigi kaitseks. Kriteerium vastab näiteks järgmistele liikidele: hüüp, täpikhuik, väikehuik.

Looduskaitsealiselt on väärtuslikumad need alad, kus kaitsealuste liikide kontsentratsioon ja populatsioonide arvukus on suur. Silma looduskaitseala on nimetatud rahvusvahelise tähtsusega linnualaks (IBA) kui veelindude oluline rändepeatuspaik ja ohustatud haudelinnustikuga ala.

Muudest ohustatud loomaliikidest esineb kaitsealal kõret, keda on alale 2002. aastast taasasustatud. **Kõre** on Eestis oma levila põhjapiiril ja teda leidub peamiselt saartel ja läänerannikul. Kirjanduse andmetel oli Eestis 20. sajandi esimesel poolel teadaolevalt 123 kõre leiukohta; kuna tegemist oli sel ajal arvuka ning kohati laialt levinud liigiga, oli tegelik leiukohtade arv tõenäoliselt suurem. Nüüdseks on kõre arvukus jõudnud seisu, kus liik on paljudes oma levila osades kadunud või kadumas. 2008. aastal oli Eestis teada 15 kõre asurkonda, kusjuures populatsioonid paiknevad hajusalt ja on üksteisest isoleeritud. Kõre hääbumise põhjuseks võib pidada liigile sobilike elupaikade – rannaniitude, eeskätt rannakarjamaade – kadumist (Kõre kaitse tegevuskava 2010–2015).

Kaitse eesmärgiks seatud **põhja-nahkhiir** on Eestis laialt levinud ja suhteliselt arvukas (hinnanguliselt 100 000–300 000 isendit). Nahkhiired on muutunud oluliselt sõltuvaks inimtekkelistest elupaikadest, eriti talvituskohtadest, mis on tinginud vajaduse nahkhiirte aktiivseks kaitseks. Nahkhiirtele on ohuteguriks häirimine ning sobivate elupaikade, eriti talvitumispaikade, kadumine (Nahkhiirte kaitse tegevuskava 2005–2009). Liigi ohustatusele viitavad ja kaitse vajadust rõhutavad mitmed rahvusvahelised lepped, sh Berni konventsioon, Bonni konventsioon ja selle raames sõlmitud Euroopa nahkhiirte kaitse leping (EUROBATS).

Hinku on Eestis leitud vaid paiguti: ta elab vähestes järvedes ja jõgedes, teda kohtab ka riimveelistes merelahtedes ja lahesoppides, meres on teda leitud Matsalu lahest ja Kihnu lähedalt. Silma looduskaitsealal asuvate veekogude kaitsega on tagatud ka seal elutsevate kalaliikide kaitse.

Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) alusel ohualtidest taimeliikidest leidub kaitsealal klibutarna, põhjatarna, soohiilaka ja karvase lippherne kasvukohtasid.

Soohiilakas on Eestis levinud paiguti, peamiselt Lääne-Eestis. Eestit läbib soohiilaka levila põhjapiir ning viimastel aastatel on liigi arvukus meil vähenenud. Soohiilakas on madalsoode ja soostuvate rannaniitude taim, mille peamiseks ohuteguriks on märgalade kuivendamine.

Klibutarn ja **põhjatarn** on küll stabiilse arvukusega, kuid kaitse eesmärgiks seatud kui vähearvukad, aga tüüpilised liigid Lääne-Eesti rannikukooslustes. Ka **karvase lippherne** arvukus on stabiilne, kuid ka teda ohustab tüüpiliste kasvukohtade, niidualade võsastumine niitmise ja karjatamise katkemise tulemusena.

Kaitsealal kasvab ka mitu ohulähedast taimeliiki, nende hulgas kaunis kuldking, emaputk ja randsoodahein.

Kaunis kuldking on levinud hajusalt üle Eesti, vähem Lõuna-Eestis ja Ida-Virumaal. Liik on Eestis põhiliselt metsataim, kuid kasvab ka niitudel, puisniitudel ja kadastikes. Liigi kaitse tegevuskava andmetel on viimasel ajal täheldatud kauni kuldkinga arvukuse langust: 2007. aastal tehtud üleriigilise kauni kuldkinga inventuuri käigus ei leitud liigi isendeid ligikaudu veerandis varem registreeritud leiukohtades. Peamine ohutegur on kasvukohtade muutused ja hävimine metsade lageraiete (eelkõige sellised raieviisid, millega rikutakse mullapinda) ning kuivendus- ja ehitustegevuse tagajärjel kas otseselt kasvukohtades või nende naabruses. Niitudel kasvavaid taimi ohustab enim võsastumine.

Emaputk on Eestis lääneranniku ja saarte niisketel niitudel ning Tartu ümbruse luhaniitudel kasvav taim. Läänerannikul ja saartel on populatsioonid väikesed ja hajusad, kuid neid esineb üsna sagedasti. 2013. aastal valminud liigi kaitse tegevuskava eelnõu kohaselt ohustab emaputke kuivendus, maakasutuse muutused (nt ehitustegevus), samuti võsastumine. Liik on kaitse eesmärgiks seatud esinduslikkuse ja iseloomulikkuse tõttu kaitseala niisketele ja märgadele soo- ja rannaniitudele. Rannaniitude ja liigirikaste madalsoode kaitseks kehtestatud kaitsekord tagab liigi soodsa seisundi.

Rand-soodahein on rannaniitude taimeliik. Liik on küll stabiilse arvukusega, kuid spetsiifilise elupaiganõudlusega, kasvades enamasti vaid Lääne-Eesti rannaniitude sooldunud laikudel ehk soolakutel. Peamiseks ohuteguriteks on rannaniitude kinnikasvamine karjatamise katkemise tagajärjel, samuti tallamine (e-elurikkus).

Rohkem või vähem ohustatud on ka teised kaitse eesmärkidena nimetatud taimeliigid.

Harilik muguljuur on tavaline Eesti saarte ja lääneranniku ranna- ja sooniitudel ning ka niisketes kadastikes; sisemaal kuulub ta haruldaste liikide hulka. See lubjalebene liik on Eestis oma levila põhjapiiril. Ka **hall käpp** on Eestis oma levila põhjapiiril. Eestis esineb teda rohkem Lääne- ja Põhja-Eestis. Viimastel aastatel on liigi arvukuses täheldatud langust (T. Ploompuu suulised andmed). **Kahkjaspunane sõrmkäpp** on enamlevinud kápalisi Eestis ning ka **soo-neuvaip** on Põhja- ja Lääne-

Eestis paiguti tavaline niiskete niitude ja soode taim. Kõik nimetatud käpaliseliigid on ohustatud nende elupaikade, avatud niiskete niidualade kinnikasvamise tõttu ning neid ohustab ka märgalade kuivendamine ja muutused kasvukohtade veerežiimis. Silma looduskaitseala ranna- ja soostuvad niidud on neile käpalistele tüüpilised ja iseloomulikud kasvualad.

Lääne-mõõkrohi esineb Eestis paiguti: Lääne-Eestis on tavaline, saartel mõnel pool massiline, mandriosas on aga kaunis haruldane. See lubjalembene liik kasvab madalate ja kinnikasvavate veekogude kaldaosas, madal- ja siirdesoodes. Lääne-mõõkrohi on Eestis oma levila põhjapiiril. Peamine ohutegur on märgalade kuivendamine. Liik on kaitse eesmärgiks seatud just sealse esinduslikkuse ja iseloomulikkuse tõttu.

Kaitsealal on esindatud loodusdirektiivi 21 elupaigatüüpi, neist kõige ulatuslikumalt on levinud laiad madalad lahed ja rannaniidud. Rohkem või vähem ohustatud on kõik kaitse eesmärgina nimetatud elupaigatüübid.

Kaitseala oluliseks väärtuseks on kunagist Noarootsi saart mandrist eraldanud väinast kujunenud **rannikulõukad** (1150*) ja **laiad madalad lahed** (1160) koos väikesaarte ja laidude (1620) ning liivaste ja mudaste pagurandadega (1140). Laiu madalaid lahtesid leidub eelkõige Lääne-Eestis, neist Silma looduskaitsealal asuv Haapsalu Tagalaht koos Tahu ja Saunja lahega on Eesti esinduslikemaid. Rannikulõukad on haruldaste ja ohustatutena lisatud loodusdirektiivi I lissasse ning märgitud seal esmatähtsate elupaikadena, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus.

Kaitsealale jääb ligi 2500 ha **poollooduslike e pärandkooslusi**: rannaniidud (1630*) koos soolakuliste muda- ja liivarandadega (1310), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), puisniidud (6530*), mis on nii Eestis kui ka kogu Euroopas ohustatud. Poollooduslike e pärandkoosluste säilitamine on meie looduskaitse üks olulisemaid vastutusvaldkondi (Looduskaitse arengukava aastani 2020). Rannaniidud, lood, liigirikad niidud lubjavaesel mullal ja puisniidud on haruldaste ja ohustatutena lisatud loodusdirektiivi I lissasse ning märgitud seal esmatähtsate elupaikadena, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus.

Kaitse eesmärgiks on seatud kaitsealal esinevad **sookooslused**: allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (7210*) ja liigirikad madalsood (7230). Eestimaa Looduse Fondi (edaspidi ELF) poolt tehtud soode inventuuri (2013; koost. J. Paal ja E. Leibak) andmetel on Eestis elupaigatüübi allikad ja allikasood (7160) pindala alla 800 ha ning lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (7210*) ligi 2200 ha; koos vähese looduskaitse väärtusega kooslustega võiks elupaigatüübi liigirikad madalsood (7230) kuuluvate alade kogupindala Eestis küündida 35 000 ha. Inventuuri tulemusel antud hinnangul on elupaigatüüpidesse allikad ja allikasood ning liigirikad madalsood kuuluvad elupaigad Eestis sooladest kõige ohustatumad. Hüdroloogilisest seisukohast on enam-vähem looduslikus seisundis säilinud vähem kui 25% allikasoodest ja alla 10% liigirikastest madalsoodest (Ilomets 1994) ning väljaspool Natura 2000 võrgustikku ei ole nende soodsa looduskaitse seisundi säilimine tagatud. Inventuuri tulemustes antud hinnangul kuuluvad vähemalt boreaalse regiooni ulatuses Eesti vastutuskosluste hulka allikasood ja lubjarikkad madalsood. Lääne-mõõkrohu koosluste, mis 2/3 Eestis puuduvad, kogupindala poolest on Eesti Euroopas Rootsi ja Prantsusmaa järel kolmandal kohal.

Kaitsealal esinevad **looduslikud metsakooslused**, metsa elupaigatüübid: vanad loodusemetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) on samuti haruldaste ja ohustatutena lisatud loodusdirektiivi I lissasse ning märgitud seal esmatähtsate elupaigatüüpidena, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus. Aastaraamatus „Mets 2011” (Keskkonnateabe Keskus 2013) esitatud andmetel on Eestis vanu loodusemetsi (9010*) 78 000 ha (3,5% Eesti metsade kogupindalast), vanu laialehiseid metsi (9020*) 1000 ha (alla 0,1%), soostuvaid ja soo-lehtmetsi (9080*) 2100 ha (2,1%) ning seetõttu vajavad need kaitset.

2007. aastal toimunud elupaigatüüpide seisundi hindamisel Eestis anti elupaigatüüpidele rannaniidud (1630*), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), lood (6280*) ja puiskarjamaad (9070) hinnanguks „ebapiisav” ning tüüpidele liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) „halb”, mis näitab, et nende elupaigatüüpide seisundi parandamisele tuleb senisest rohkem tähelepanu pöörata. Kaitsekorra jätkudes Silma looduskaitsealal luuakse eeldused nende seisundi paranemiseks.

Haruldaseks saab lugeda mõne kaitseala väärtusliku elupaigatüübi esinemist katkematu kompleksina piki rannikut (fragmenteerituse puudumine), mis moodustab ulatusliku sobivate paljunemis- ja levimistingimustega ala. Kaitseala üsna laiad rannaniidud ulatuvad peaaegu katkematu jadana Vööla mere äärest Haapsalu linnani, ühendades Noarootsi poolsaare põhjaranniku rannaniite Haapsalust lõuna poole jäävate rannaniitudega. Nende niitude taastamine ja hooldamine tagab peaaegu katkematu elupaiga ja soodsad levikutingimused rannaniitudele iseloomulikele ohustatud liikidele. Suuremaid rannaniidukomplekse esineb Läänemaal vaid Matsalu rahvuspargis.

Kaitseala madalad lahed, rannikulõukad ja järved moodustavad ühendatud süsteemi, olles Matsalu järel Läänemaa suurimaks veelindude rändepeatuspaigaks. Silma looduskaitseala veealad – laiad madalad lahed, rannikulõukad ja järved, mille pindala on ligikaudu 2320 ha – on olulised nii väärtusena iseenesest kui ka rändel peatuvate ja pesitsevate lindude jaoks. Vööla meri ja Sutlepa meri on ühed suuremad rannikulõukad Eestis. Maakerke tulemusel on küll Sutlepa meri üha harvem ühenduses Läänemerega.

Kaitsealal on Lääne-Eesti rannikualale iseloomulikud looduslikus seisundis madalad hääbuvad merelahed, rannikulõukad ja järved koos linnurohkete laidudega; rikkaliku elustikuga rannaniidud, mis rannikust eemal lähevad üle loodude, kadastike ja soiste niitude mitmekesiseks kompleksiks; ning kunagistest karjatavatest metsadest on kujunenud merikotkale pesitsemiseks sobivate vanade puudega metsaalad.

Teaduslikust seisukohast on kõige enam huvi pälvinud kaitseala mitmekesine linnustik. Esimesed arhiveeritud linnustikuandmed praeguse kaitseala kohta on teada 1957. aastast (M. Nikluse TRÜ diplomitöö Haapsalu ümbruse linnustikust) ja 1958. aastast (S. Onno välipäevikud). Põhjalikumalt hakati andmeid linnustiku kohta koguma 1995. aastast (Läänemaa Linnuklubi) enne Silma looduskaitseala moodustamist. Rahvusvahelist tähelepanu on ala pälvinud aastast 2000, kui Haapsalu-Noarootsi lahed määrati rahvusvahelise tähtsusega linnualadeks (IBA).

Ala esteetiline väärtus seisneb peamiselt madalatele lahtedele ja laidudele avanevates vaadetes ning maastike ja koosluste mitmekesisuses.

Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni artikli 2 lõike 1 kohaselt on Silma looduskaitseala rahvusvahelise tähtsusega märgala (Ramsari ala Haapsalu-Noarootsi, liidetud 2011).

Rahvusvahelisest kohustusest tulenevalt tuleb Eesti riigil kaitsta linnudirektiivi I ja II lisas nimetatud ning I lisas nimetatud rändlinnuliike ning loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpe ja II lisas nimetatud liike.

2.2. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekus

Ala on kaitse all 1998. aastast, kui moodustati Silma looduskaitseala Haapsalu lahe ja Noarootsi poolsaare jäänukjärvede ja roostike – rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitus- ja sulgimispaikade – kaitseks ning ohustatud poollooduslike koosluste rannaniitude säilitamiseks ja taastamiseks. Ala jätkuv kaitse all hoidmine on oluline, eeskätt rannikulinnustiku ning loodusdirektiivi rannikelupaigatüüpide kaitse eesmärgil. Keskkonnastrateegia 2030 eesmärk on bioloogilise mitmekesisuse vallas liikide elujõuliste populatsioonide säilitamiseks vajalike elupaikade ja koosluste olemasolu tagamine.

Silma looduskaitseala on riiklikult või rahvusvaheliselt oluline pesitsuskoht eeskätt roostike, rannaniitude ja laidudega seotud linnuliikidele. Rahvusvahelise tähtsusega pesitsusala on Silma looduskaitseala niidurüdi jaoks. Riikliku tähtsusega (vähemalt kümne tähtsaima pesitsusala seas) pesitsuskohaks on kaitseala vähemalt üheksale linnuliigile. Riiklikku tähtsust arvestades on tegu üliolulise pesitsusalaga hallhane (1.), rooruiga (2.), täpikhuigu (3.–4.), niidurüdi (4.–6.) ja hüübi (5.) jaoks. Kõige halvemas seisus on rannaniidul pesitsevate kahlajate haudeasurkonnad. Eelmainitud liikidest on positiivse arvukustrendiga vaid kiivitaja ja tikutaja, kellest viimane asustab ka juba roostunud rannaniite. Kaitse eesmärgiks olevate rannaniidukahlajate arvukus on võrreldes 1999. aastaga langenud enam kui veerandi võrra (v.a üksikute paaridena esinev tutkas ja väga varieeruva arvukusega naaskelnokk, kelle arvukuse muutust on raske usaldusväärset hinnata). Väga alarmeerivalt on Silma looduskaitsealal vähenenud spetsiifiliste elupaiganõudlustega niidukurvitsaliste, I kaitsekategooria niidurüdi ning II kaitsekategooria mustsaba-vigle (arvukus langenud 10 haudepaarilt 0–1 paarini) arvukus.

Ala üks kõige olulisem väärtus ongi rikkalik linnustik. 2004.–2005. aastal tehtud rannaniitude ja roostike haudelinnustiku loenduste tulemusel selgus, et Silma looduskaitsealal (ilma liidetavate hoiualadeta) pesitseb enam kui 1% järgmiste linnuliikide Eesti haudeasurkonnast: tuttpütt, sarvikpütt, hüüp, kümnokk-luik, hallhani, rooruik, väikehuik, täpikhuik, niidurüdi, hänilane, roo-ritsiklind, kõrkja-roolind, tiigi-roolind, rästas-roolind, roohabekas ja rootsiitsitaja (andmed avaldatud ajakirjas *Hirundo* 2/2006). Paljude nende liikide jaoks kuulub Silma looduskaitseala Eesti kümne tähtsaima pesitsusala hulka. Kui kaitsealale liidetakse sellega piirnev Väinamere hoiuala ja seni kaitseta rannaniidud, suureneb pesitsusala kui terviku tähtsus veelgi. Valitud elupaikade haudelinnustiku riikliku seire andmetel on pidevalt vähenenud näiteks enamiku kurvitsaliste pesitsusaegne arvukus, mistõttu vajavad nad tõhusamaid kaitsemeetmeid.

Vähemalt sama oluline on Silma looduskaitseala rändel peatuvatele lindudele. 2006.–2008. aasta loenduste andmetel peatub siin rohkem kui 1% järgmiste liikide biogeograafiliste osapopulatsioonide asurkonnast: hallhani, kümnokk-luik, sookurg, soopart, piilpart ja rääkspart. Eesti mastaabis on Silma looduskaitseala koos Haapsalu Tagalahaega tähtis rändepeatuspaik enam kui 1% asurkonnast järgmiste liikide puhul: kümnokk-luik, sookurg, tuttvart, viupart, tuttpütt, lauk, rääkspart, soopart, valgepõsk-lagle, hallhani, väikeluik, väikekoskel, sinikael-part, sõtkas, piilpart, rabahani ja laululuik. Suurimad peatuvate linnuliikide rändekogumid on loendatud 2006.–2008. aastal (Tahu, Saunja ja Tagalahel ning Sutlepa merel kokku) liikide kaupa järgmiselt: viupart 24 300, lauk 11 175, valgepõsk-lagle 9500, sookurg 7500, tuttvart 5300, kümnokk-luik 3540, sõtkas 3375, soopart 2500, hallhani 1600, sinikael-part 1360 ja väikeluik 1290 isendit. Suurimad rändekogumid lahtede ja liikide kaupa on registreeritud järgmiselt: 1. Tahu lahel: viupart 21 000, valgepõsk-lagle 9500, tuttvart 5300, soopart 2500, sõtkas 2000, väikeluik 1200, sinikael-part 650, piilpart 600, laululuik 132, väikekoskel 30 isendit; 2. Saunja lahel: viupart 9200, lauk 7300, kümnokk-luik 2050, punapea-vart 450 isendit; 3. Tagalahel: rääkspart 600, tuttpütt 120 ja jääkoskel 90 isendit. Seega on peatuvatele rändlindudele olulisim Tahu laht, seejärel Saunja laht ja väikseima tähtsusega on Tagalaht. Loendusandmed 1990. aastatest võrrelduna 2006.–2008. aasta loenduste andmetega näitasid paljude peatuvate rändlindude arvukuse vähenemist ja lisakaitsemeetmete rakendamise vajadust. Kõige enam on arvukus vähenenud võrreldes 1990. aastate lõpu loendusandmetega laululuigel ja piilpardil (ligi 95%), jääkosklal (ligi 90%), soopardil (ligi 85%), tuttvardil (ligi 70%) ja väikeluigel (ligi 60%). Mõnel liigil on täheldatud ka arvukuse suurenemist: väikekosklal (peaaegu kümme korda), punapea-wardil (ligi 50%) ja kümnokk-luigel (ligi 40%).

Euroopas on Birdlife Internationali andmetel (*Birds in the European Union: a status assessment; Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status, Birdlife Conservation Series nr 12*) vähenemas järgmiste Silma kavandatava looduskaitseala lahtedel olulisel hulgal (enam kui 1% asurkonnast) peatuvate linnuliikide arvukus: väike-laukhani, hallhani, soopart, tuttvart, valgepõsk-lagle, väikeluik ja laululuik. Seetõttu tuleb tagada Silma looduskaitseala lahtedel, mis on Matsalu lahe järel veelindude Ida-Atlandi rändeteel olulisim peatumispaik Eestis (välja arvatud liikidele, kes rändavad ja toituvad avamerel), linnuliikide isendite häirimatus, et nad saaksid koguda piisavalt jõuvarusid talvitumis- või pesitsemisaladele jõudmiseks.

Kaitsealal on esindatud loodusdirektiivi 21 elupaigatüüpi, neist kõige ulatuslikumalt on levinud laiad madalad lahed ja rannaniidud. Kaitsealale jääb ligikaudu 2500 ha pärandkooslusi, eelkõige rannaniite (1630*), vähem loodusid (6280*), mis on mõlemad Euroopa tasandil väga ohustatuks muutunud. Silma looduskaitseala rannaniidud on Matsalu rahvuspargi järel kõige ulatuslikumad Eestis.

Lisaks eespool nimetatud loodusväärtustele on Silma looduskaitseala kaitse all hoidmine oluline teistegi vähearvukate taime- ja loomaliikide kaitseks. Samas pole nende kaitse eesmärgiks seadmine otseselt vajalik, kuna nende kaitse on eeldatavasti tagatud katusliikide ja elupaigatüüpide kaitse kaudu.

Silma looduskaitseala kaitse all hoidmine on põhjendatud ka asjaoluga, et tegemist on ülepinnaaliselt Väinamere loodus- ja linnuala koosseisus Natura 2000 võrgustikku kuuluva alaga. Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni artikli 2 lõike 1 kohaselt on Silma looduskaitseala rahvusvahelise tähtsusega märgala (Ramsari ala Haapsalu-Noarootsi, liidetud 2011).

Kaitstavat ala laiendatakse ja kaitsekorda muudetakse tulenevalt vajadusest tagada rahvusvahelise tähtsusega rannikulindude pesitsus- ja rändepeatuspaikade ning ranniku- ja metsaelupaikade kaitse. Kaitsealaga liidetakse piirnevad hoiualad ja püsielupaigad, kuna sarnast kaitsekorda nõudvate kõrvuti asetsevate alade kaitse on ühe alana otstarbekam ja hoiuala kaitsereežiim pole loodusväärtuste kaitseks sageli piisav. Nii Silma looduskaitseala kui ka piirnevad hoiualad ja Salajõe merikotka püsielupaik on arvatud Natura 2000 võrgustikku Väinamere linnu- ja loodusala. Natura 2000 aladel tuleb tagada kaitstavate liikide ja elupaikade soodne seisund. Senine kaitsekord ei ole linnu- ja loodusdirektiivi täitmiseks piisav. Loendusandmed 1990. aastatest võrrelduna 2006.–2008. aasta loenduste andmetega näitasid peatuvate rändlindude arvukuse vähenemist ja lisakaitsemeetmete rakendamise vajadust. Väinamere loodusala kaitse eesmärgiks olevate ranniku- ja metsaelupaikade soodsat seisundit ei ole võimalik tagada piiranguvõõndis. Projekteeritav kaitseala on kavandatud tervikuna esitada Natura 2000 alade võrgustikku.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Alates 1998. aastast on ala kaitse all looduskaitsealana. LKS § 27 kohaselt on looduskaitseala kaitseala looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Kuna kaitsealal on peamiseks kaitse eesmärgiks liikide elupaikade ning looduslike ja poollooduslike koosluste kaitse ning levinuim on protsessikaitse (ulatuslikel veealadel ja ka metsaelupaikades), siis rakendatakse kaitstava loodusobjektina jätkuvalt looduskaitseala.

Hoiuala kaitsekord ei võimalda mitme kaitse eesmärkide saavutamiseks vajaliku piirangu (nt jahi- ja kalapüügi reguleerimine, ajaline liikumispiirang liikide häirimise vältimiseks pesitsus- ja rändeajal) rakendamist. Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi. Eeltoodu tõttu on põhjendatud kaitsealaga piirnevate hoiualade ja püsielupaikade liitmine Silma looduskaitsealaga, lisaks on sarnast kaitsekorda nõudvate kõrvuti asetsevate alade kaitse ühe alana otstarbekam (vaata ka selgitust peatükist 2.2).

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja võõndite piirid

Kaitseala piiritlemisel on lähtunud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ja loodusväärtustele vajalik puhver ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid ning põhikaardile kantud maastikuobjekte nagu teed, kraavide kaldad (kusjuures piirikraavid on maaparandussüsteemide hooldus- ja rekonstrueerimistöõde kontrollimiseks üldjuhul hõlmatud kaitsealasse), kiviaiad, elektriliinid ja kõlvikupiirid. Kohtades, kus maastikulised alused puuduvad, on kasutatud piiritlemisel maakatastri andmeid või looduses tuvastatavate punktide vahelisi mõttelisi sirgeid. Kaitseala piir on kantud kaardile kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkaava 1:10 000) ja maakatastri andmeid.

Võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga on kaitseala laiendatud, liidetud on piirnevad Kapa, Saare, Saunja ja Tahu hoiuala, Salajõe ja Väinamere hoiuala kaitsealaga piirnevad osad, Pürksi, Saunja ja Salajõe merikotka püsielupaigad ning muudetud on kehtivat tsoneeringut.

Planeeritavates piirides on Silma looduskaitseala pindala 6695 ha (sellest on sihtkaitsevööndis ligikaudu 5215 ha ja piiranguvööndis 1480 ha), millest ligikaudu 2500 ha on veevala (sellest ligi 2200 ha mereala). Kaitseala pindalast moodustavad eramaad ligikaudu 2184 ha (sellest sihtkaitsevööndis 1661 ha ja piiranguvööndis 522 ha), riigimaad 1993 ha (sellest sihtkaitsevööndis 1725 ha ja piiranguvööndis 268), munitsipaalmaad ligi 3 ha ja reformimata riigimaad on ligikaudu 416 ha.

Võrreldes Vabariigi Valitsuse 25. septembri 1998. a määrusega nr 215 „Silma looduskaitseala ning Lihula ja Tilga maastikukaitsealade kaitse alla võtmine, kaitse-eeskirjade ja välispiiride kirjelduste kinnitamine” kehtestatud Silma looduskaitseala piiridega (pindala 4820 ha, sh sihtkaitsevööndite pindala 4131 ha ja piiranguvööndite pindala 689 ha) suureneb kaitseala pindala ligikaudu 1875 ha võrra. 1366 ha sellest moodustavad liidetavad hoiualad (Kapa – 16 ha, Saare – 80 ha, Saunja – 3 ha ja Tahu – 9 ha ning Salajõe– 44 ha ja Väinamere – 1214 ha hoiualade kaitsealaga piirnevad osad) ja püsielupaigad (Pürksi, Saunja, Linnamäe ja Salajõe merikotka püsielupaigad kokku 35 ha täiendavalt liidetavale hoiualale). Uut kaitstavat ala lisandub 501 ha, sellest on riigimaad 222 ja eramaad 230 ha, ülejäänud on reformimata riigimaa. Seni kaitse alt väljas olnud maa-alast lisandub ligikaudu 200 ha metsaala merikotka pesapaikade ümber ning ülejäänud ligi 300 ha on peamiselt poollooduslikud kooslused ja roostikualad, mis moodustavad ühtse massiivi praegu kaitse all olevate kooslustega. Kaitse alt välja arvataval alal (26 ha oli varem looduskaitsealal ja 8 ha hoiualal) loodusväärtusi ei esine ja kaitse eesmärkide saavutamist see ei ohusta. Kaitse alt välja arvatavast alast 29 ha on eramaa (21 ha varem looduskaitsealal ja 8 ha hoiualal), ning piiri korrigeerimisega seoses jääb välja 1,2 ha munitsipaal- ja 3 ha riigimaad (teemaa kaitseala piiril).

Silma looduskaitseala sihtkaitsevöönditest kuulus ka varasemalt sihtkaitsevööndisse 3838 ha, 468 hektaril kehtis varasemalt hoiuala režiim, 46 hektaril püsielupaiga kaitsekord, 460 hektarit oli varasemalt piiranguvööndis ning 416 hektarit on uus kaitstav ala. Hoiuala ja püsielupaiga pindalade hulka on arvestatud 13 ha ala, mis kuulus nii hoiualale kui ka püsielupaika.

Vastavalt eelnõukohasele kaitse-eeskirjale koosneb kaitseala tulenevalt kaitse eesmärkidest, kaitsekorra eripäradest ja majandustegevuse piiramise astmest seitsmest sihtkaitsevööndist (Hundinuia, Kapa, Pürksi, Tagalahe-Sutlepa, Tahu, Vanametsa ja Vööla-Kudani) ja seitsmest piiranguvööndist (Haapsalu lahe, Kudani, Räägu, Saare, Salajõe, Saunja ja Sutlepa).

Sihtkaitsevööndid on vajalikud looduslike ja poollooduslike koosluste, kaitsealuste liikide elupaikade ning lindude rändepeatus- ja sulgimispaikade säilitamiseks. Elupaikade säilitamise kaudu hoitakse ka tüüpilist maastikuilmet ja kaitstakse looduse mitmekesisust.

Kaitsealuste linnuliikide pesitsusalad ja rahvusvahelise tähtsusega olulised rändeagssed peatuspaigad on arvatud sihtkaitsevööndisse, sest nendel aladel on vajalik seada ajalisi liikumispiiranguid, mis on oluline eelkõige niidurüdi, tutka ja laidude haudelinnustiku pesitsusedukuse ja arvuka läbirändava veelinnustiku rändeagse rahu tagamiseks. Lisaks on nendel aladel vajalik piirata majandustegevust ja vajadusel seada piiranguid muudele tegevustele, mis võivad ohustada kaitsealuste liikide elupaikade soodsa seisundi säilimist või taastamist, sh metsaraiete, ehitustegevusele, maaparandussüsteemide hooldustöödele, pilliroo varumisele. Loodusdirektiivi kõrge loodusväärtusega ranniku-, soo- ja metsaelupaigatüübid on arvatud sihtkaitsevööndisse. Sihtkaitsevööndi kaitsekord võimaldab muu hulgas reguleerida metsaraiet ja seada tingimusi kuivendussüsteemide hooldusele, mis on vajalikud nende elupaikade soodsa seisundi tagamiseks.

Piiranguvööndid hõlmavad majanduslikult kasutatavaid alasid, kus on hoonestus ja muud rajatised, põllumaad, väljakujunemata vähemväärtuslikud elupaigad (nt noorendikud) või linnalähedane aktiivselt kasutatav mereala (Haapsalu lahe piiranguvöönd) ning kuhu kõrge loodusväärtusega elupaigatüüpe ja

kaitstavate liikide olulisi elupaikasid ei jää, kuid mis toimib sihtkaitsevööndi puhveralana ja tagab kaitseala sidususe.

Vööndite piiride määramisel on lähtutud kaitseväärtuste olemasolust ja kaitsekorrast tulenevast ohutegurite vältimisest ning sellest, et piir oleks üheselt arusaadav ja looduses tuvastatav. Piir kulgeb mööda teid, sihte, kraavikaldaid, kiviaedu, rannajoont, elektriliinialuseid, kõlvikupiire ja kinnistupiire. Kohtades, kus looduses puuduvad selged piirid, kasutati looduses tuvastatavate punktide vahelisi mõttelisi sirgeid.

Vööla mere ja Kudani järve ning neid ümbritsevate rannikualade kaitseks on moodustatud **Vööla-Kudani sihtkaitsevöönd**. Ligi 376 ha pindalaga sihtkaitsevöönd on valdavas ulatuses kaetud kaitstavate elupaigatüüpidega – rannikulõukad (1150*), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), rannaniidud (1630*), liigirikad madalsood (7230). Kudani järve piirkonnas kulgeb sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piir valdavalt mööda looduses jälgitavat ning põhikaardile märgitud rannaniidu ja roostiku ning metsa vahelist piiri. Piiritlemisel kasutatud mõttelise sirge käänupunkti koordinaadid on X 471 794,349 Y 6 546 489,745. Vööla mere piirkonnas on vööndi piiritlemisel kasutatud kinnistupiire, länekaldale kõige lähemal oleva kraavi kaldaid (kusjuures kraav jääb kaitsealast välja), veepiirile kõige lähemal olevat ja põhikaardile kantud puude rida, idakalda kaldavalli ning looduses jälgitavaid punkte ühendavaid mõttelisi sirgeid, kuna piir metsa ja roostiku vahel ei ole selge ja looduses jälgitav. Mõtteliste sirgete nurgapunktide koordinaadid on X 473 161,540 Y 6 547 872,130, X 473 133,441 Y 6 547 878,129, X 473 089,556 Y 6 547 926,315, X 473 061,132 Y 6 547 929,989, X 473 056,506 Y 6 547 961,021, X 473 016,671 Y 6 547 993,872, X 472 984,426 Y 6 547 992,678, X 473 012,693 Y 6 547 921,199, X 472 984,874 Y 6 547 890,289, X 473 021,560 Y 6 547 811,799, X 473 017,010 Y 6 547 797,308, X 472 993,206 Y 6 547 789,501, X 473 007,974 Y 6 547 737,427, X 472 989,441 Y 6 547 698,673, X 473 008,500 Y 6 547 671,570, X 472 967,280 Y 6 547 639,490, X 472 992,301 Y 6 547 569,219, X 472 987,840 Y 6 547 547,390, X 473 000,821 Y 6 547 514,269, X 472 298,391 Y 6 548 407,349, X 472 261,981 Y 6 548 275,740.

Võrreldes kehtiva kaitsekorraga on Vööla-Kudani sihtkaitsevööndisse arvatud varasem Kudani piiranguvöönd, mis hõlmab Kudani külas/Gutanäsis Kruusimäe (52001:004:1361 – sulgudes siin ja edaspidi katastritunnus), Knuutrase (52001:004:0711; varem osaliselt ka sihtkaitsevööndis), valdavas osas Uus-Matsase (52001:004:1760) ja osaliselt Jani (52001:004:1860) maaüksus. Alal on inventeeritud kõrge looduskaitsega väärtusega loodusdirektiivi elupaigatüüp liigirikad madalsood (7230; PKÜ, eksperdid A. Tamm, P. Holtsmann, 2000), mille soodsa seisundi tagamiseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord.

Eelnõu kohaselt on kaitsealast välja arvatud varem piiranguvööndis olnud Thevesi (52001:004:2450; elamumaa) maaüksus ja osaliselt Uus-Matsase (52001:004:1760) maaüksus, kus looduskaitsealalt väärtuslikke elupaiku ei esine.

Vööla-Kudani sihtkaitsevööndit on laiendatud Kudani külas/Gutanäsis osaliselt Rukkimäe (52001:004:0351) ja Jani (52001:004:1860) maaüksusele, osaliselt maaüksustele Kristjans (52001:004:1161), Matsase mets (52001:004:1990), Oru (52001:004:2210), Hundiaugu (52001:004:2360) ja Männi (52001:004:0280) ning maaüksustele katastritunnusega 52001:004:0543, 52001:004:1112, 52001:004:1852 ja 52001:004:0714. Laiendus on vajalik, et kaitsta Kudani järve ja seda ümbritsevaid rannikuelupaiku terves ulatuses. Laiendus hõlmab roostikuala Kudani järve ümber.

Vööla-Kudani sihtkaitsevööndit on laiendatud ka Vööla mere länerannikul Kudani külas/Gutanäsis osaliselt Madase (52001:004:1120), Niine (52001:004:1041), Mõisa (52001:004:0318), Laheranna (52001:004:0335), Lahe (52001:004:0334), Kõrgevälja (52001:004:0480), Kõrgemäe (52001:004:0660) ja Rio (52001:004:0390) maaüksustele ning Ruubamäe (52001:004:0234) maaüksusel; maaüksusel katastritunnusega 52001:004:1042 ja Silma looduskaitseala 24 (52001:003:0192) maaüksusel on korrigeeritud Silma looduskaitseala ja Nõva-Osmussaare hoiuala vahelist piiri vastavalt põhikaardile. Samuti on Vööla-Kudani sihtkaitsevööndit laiendatud Vööla mere idarannikul Hara külas /Hargas osaliselt maaüksustel Vilika põld (52001:003:0861), Kõrgemaa

(52001:003:0320), Kullerkupu (52001:003:0057), Varsakabja (52001:003:0059), Sinilille (52001:003:0058), Männi (52001:003:0153), Jaanilille (52001:003:0061), Pääsusilma (52001:003:0041), Kanasoo (52001:003:0863) ja Matsu (52001:003:0730) ning maaüksustel katastritunnusega 52001:003:0762, 52001:003:0742, 52001:003:0272, 52001:003:0663, 52001:003:0766 ja 52001:003:0743. Kaitseala laiendus on vajalik, et kaitsta Vööla merd ja selle rannikuala elupaiku tervikuna. Valdav osa liidetavast alast paikneb kitsa ribana ümber Vööla mere. Liidetaval alal on muu hulgas inventeeritud väga kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi elupaigatüüp liigirikkad madalood (7230), mis hõlmab kaasneva elupaigatüübina rannaniitu (1630*; PKÜ, eksperdid A. Tamm, P. Holtmann, 2000) ning mille soodsa seisundi tagamiseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord.

Vööla-Kudani sihtkaitsevööndist on eelnõu kohaselt välja arvatud Hara külas/Hargas Matsu (52001:003:0730) ja Matsumäe (52001:003:0300) maaüksusel asuv õue- ja looduskaitsealiselt väheväärtuslik niiduala ning Kudani külas/Gutanäsis Välja (52001:004:1880) maaüksusel asuv põllumaa, kus kaitset vajavaid loodusväärtusi ei esine. Sihtkaitsevööndist jääb välja Mäe (52001:003:0370) maaüksus kaitseala piiri vastavalt uuele põhikaardile ja katastrikaardile korrigeerimise tulemusena.

Hara/Harga külas maaüksusel Haapsalu metskond 29 (52001:003:0174) on kaitseala piiri korrigeeritud vastavalt põhikaardile ning kaitsealast välja arvatud põhja-lõunasuunaline pinnastee ja sellest itta jääv ala, kus looduskaitsealiselt väärtuslikke elupaiku ei esine.

Seoses piiri korrigeerimisega vastavalt katastrikaardile jäävad kaitsealast tervikuna välja Hara külas/Hargas maaüksus katastritunnusega 52001:003:0765 ning Holmi (52001:003:0142, elamumaa) ja Sipelga (52001:003:0143, elamumaa) maaüksus ning Kudani külas/Gutanäsis Matsase (52001:004:0680) maaüksus ja maaüksus katastritunnusega 52001:004:0712. Kaitsealast välja jääval alal kaitset vajavaid loodusväärtusi ei esine ning puudub vajadus piirangute seadmiseks.

Kaitseala põhiosa moodustab **Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevöönd**, mis on moodustatud Noarootsi jäänukjärvede (Sutlepa mere, Saaremõisa lahe, Riimi mere) ja madalate rannikulahtede (Saunja lahe, Tahu lahe, Haapsalu tagalahe) ning nendega piirnevate kõrge loodusväärtusega ja esinduslike rannikuelupaikade (rannaniidud, soostuvad- ja sooniidud, roostikud) kaitseks. Sihtkaitsevöönd hõlmab vee- ja rannikulindude olulised pesitsusalad ning rändepeatuspaigad. 4496 ha vööndi pindalast moodustab olulise osa (1780 ha) veeala.

Võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga on eelnõu kohaselt oluliselt laiendatud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndit, et kaitsta sealseid elupaigatüüpe (rannikulõukad ja mitmesugused niidud) ning kaitsealuste liikide kasvukohti ja elupaiku tõhusalt ja tervikuna. Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi lahtedel (sh Saunja ja Tahu lahel) on vajalik tervikuna tagada lindudele oluliste pesitsus- ja rändepeatuspaikade kaitse, seades selleks vajalikud liikumispiirangud ja linnujahikeelu. Kuna rändeloendusandmete põhjal on peatuvate rändlindude arvukus vähenenud, on oluline kaitsta neile olulisi rändepeatuspaiku tervikuna, sest siselahtede ja rannaniitude osaline kaitse tingib väljaspool sihtkaitsevööndit asuvas laheosas toimuva tegevuse (aktiivse liikumise veealal, linnujahi) negatiivset mõju ka sihtkaitsevööndis olevale laheosale ning põhjustab efektiivselt kaitstud veeala olulist vähenemist võrreldes formaalselt kaitse all oleva laheosa pindalaga.

Sutlepa mere läänekaldal on Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndiga liidetud osa Kulani piiranguvööndist: Pürksi külas/Birkases osaliselt maaüksused Limbo (52001:004:0065), Maasikmäe (52001:004:2500), Kraavi (52001:004:1080), Karjatse (52001:005:0240) ja Simas (52001:005:0441). Limbo ja Maasikmäe maaüksusel on kaitstavat ala laiendatud liigirikka madalood (7230; PKÜ, eksperdid A. Tamm, B. Holm, 2000) tõttu. Maasikmäe, Kraavi ja Simas maaüksusel on endine põllumaa, kus kaitstavaid loodusväärtusi ei esine, seetõttu kaitsealast välja arvatud. Sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piiri kulgeb mööda kinnistupiire, kraavikaldaid (kusjuures kõrge loodusväärtusega märgalakooslusi mõjutada võivad kraavid on kaitsealal), niidul kasvavat puittaimede rida.

Sutlepa mere põhjarannikul on kehtiva eeskirja kohase Kulani piiranguvööndi alal osaliselt moodustatud **Kudani piiranguvöönd**. Kudani piiranguvööndis inventeeritud poollooduslikud kooslused on kinnikasvavad, ei ole kõrge looduskaitse väärtusega, kuid on samas käpaliste kasvualaks ja moodustavad terviku naaberalaga (OÜ Metsaruum, ekspert M. Talvis, 2011). Asudes Vööla-Kudani ja Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi vahel, omab ligi 157 ha pindalaga piiranguvöönd tähtsust kaitseala terviklikkuse tagamise seisukohalt. Kudani piiranguvöönd hõlmab Kudani külas/Gutanäsis osaliselt Laia (52001:004:0830), Landi (52001:004:1870) ja Teeääre (52001:004:0010) maaüksust. Kudani piiranguvööndisse on tsoneeritud ka kehtiva eeskirja järgi Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis olevad Kudani külas/Gutanäsis Dani (52001:004:0069), Ennu (52001:004:0063) ja Järve (52001:004:0850) maaüksused, Hara/Harga küla maaüksus katastritunnusega 52001:003:0122 ja Silma looduskaitseala 23 (52001:004:0363), kuhu kõrge looduskaitse väärtusega poollooduslike kooslusi ei jää. Vööndi piiritlemisel on kasutatud kinnistupiire; osaliselt kulgeb piir piki teed ning mööda kraavikaldaid, kusjuures kraavid jäävad kaitsealast välja.

Sutlepa piiranguvööndisse tsoneeritud metsa- ja niiduelupaigad moodustavad puhverala sihtkaitsevööndis olevale kõrge loodusväärtusega niidualale – rannaniidule. Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi ja Sutlepa piiranguvööndi vahelist piiri on korrigeeritud Sutlepa külas/Sutlepis Tansari (52001:002:1170), Kammi (52001:002:0060) ja Roo (52001:002:0059) maaüksusel ning maaüksustel katastritunnusega 52001:002:1383 ja 52001:002:1453. Sutlepa piiranguvööndiga on liidetud Kammi maaüksuse kehtiva eeskirja kohaselt kaitsealast välja jääv osa, maaüksus katastritunnusega 52001:002:1273 ja osa Mangu (52001:002:0600) maaüksusest. Liidetud ala moodustab terviku varem kaitse all olnud niidualaga – loodusdirektiivi elupaigatüübiga sinihelmikakooslused (6410; OÜ Metsaruum, ekspert M. Talvis, 2011). Ligi 46 ha pindalaga piiranguvööndi põhja- ja idapiir ning ühtlasi kaitseala piir kulgeb piki teed mööda kinnistupiire ning kinnistupiiride nurgapunkte ühendavat mõttelist sirget, mille käanupunkti koordinaadid on X 475 510,934 Y 6 546 074,269.

Lähtudes katastriandmetest on Sutlepa külas/Sutlepis maaüksusel Markas (52001:002:0027) Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piiri korrigeeritud ning liidetud maaüksuse Silma looduskaitseala 22 (52001:002:0205) kehtiva eeskirja järgi kaitse alt väljas olev osa; maaüksused katastritunnusega 52001:002:1652 ja 52001:002:0680 jäävad eelnõu kohaselt tervikuna kaitsealast välja. Piir kulgeb mööda kinnistupiire ning kinnistupiiride nurgapunkte ühendavaid sirgeid Põhikaardist lähtuvalt on piiri korrigeeritud maaüksustel Bakase (52001:002:0130), Lepiku (52001:002:0370), Enbaki (52001:002:0280) ja Paitsu (52001:002:1000). Piir kulgeb mööda looduses jälgitavat ja põhikaardile märgitud kiviaeda, kõlvikupiire ja kindlaid punkte ühendavaid mõttelisi sirgeid; Lepiku maaüksusel kulgeb piir osaliselt mööda looduses jälgitavat ja GPS-ga mõõdistatud metsarada, mille alguspunktide koordinaadid on X 477 038,782 Y 6 544 489,073 ja X 477 047,409 Y 6 544 780,483.

Et tagada I kaitsekategooria liigi kaitse, on moodustatud Sutlepa mere kagurannikul Sutlepa mere ja Saaremõisa (Lyckholmi) lahe vahelisel alal kehtiva kaitse-eeskirja kohases Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis **Hundinua sihtkaitsevöönd**. Hundinua sihtkaitsevööndisse jääb väärtuslikum osa senisest Salajõe püsielupaigast, mis tuleb jätta looduslikule arengule. Ligi 46 ha ala hõlmab Salajõe külas Hundinua (55201:001:1000) maaüksuse ning osaliselt maaüksused Silma looduskaitseala 2 (55201:001:0879) ja Oja (55201:001:0822). Vööndi piir kulgeb mööda kinnistupiire, kinnistupiiride nurgapunkte ühendavaid mõttelisi sirgeid ning looduses jälgitavat ja põhikaardile kantud kiviaeda ning piki elektriliini 5 m kaugusel selle telgjoonest. Eraldi sihtkaitsevööndid on vajalikud, kuna kaitstakse erinevaid loodusväärtusi.

Osaliselt Salajõe püsielupaigas olevad Nugise (55201:001:0407) ja Keskpõlde (55201:001:0090) maaüksus jäävad eelnõu kohaselt Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse. Viimatinimetatud maaüksustel ja Oja (55201:001:0822) maaüksusel on kaitseala laiendatud ning Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse on arvatud ka Piirsalu metskond 148 (55201:001:0871), Männiku (55201:001:0900) ja osaliselt Liiva (55201:001:1010) maaüksus seal esinevate elupaigatüüpide kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), liigirikkad madalsood (7230; PKÜ, T. Kukk, H. Luhamaa, 2000) ja liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270; PKÜ, ekspert T. Ploompuu, 2000) tõttu. Sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piiritlemisel on kasutatud kinnistupiire, nende vahelist mõttelist sirget otsapunktide koordinaatidega X 477 159,318 Y

6 544 534,522 ja X 477 267,518 Y 6 544 328,682 ning kraavikaldaid, kusjuures kraav Keskpõlde maaüksusel jääb kaitsealale.

Sutlepa mere lõunarannikul on eelnõu kohaselt kaitseala laiendatud ja Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse arvatud Saare külas/Lyckholmis Pilliroo (52001:005:3250) maaüksus, osaliselt Kuusiku (52001:005:0520), Otsa (52001:005:2871), Kuusikupõllu (52001:001:1200), Nappani (52001:005:0301), Rehe (52001:005:2380), Pärna (52001:005:2800) ja Tamme (52001:005:1300) maaüksus ning reformimata riigimaa. Need liidetavad alad hõlmavad roostikku, kus pesitseb rikkalikult roostikulinde, ning sihtkaitsevööndi kaitsekord on vajalik, et kaitsta nende elupaiku tervikuna, kuna see võimaldab reguleerida roolõikust. Siia on rajatud kaitseala loodusväärtusi tutvustav roostikurada. Vööndi piir kulgeb valdavalt mööda looduses eristatavat ja põhikaardile märgitud rannaniidu ja roostiku ning metsa vahelist kõlvikupiiri; kus metsa ja roostiku piir pole selgelt jälgitav, on kasutatud kindlate punktide vahelisi mõttelisi sirgeid, mille nurgapunktide koordinaadid on X 475 034,015 Y 6 543 774,754, X 475 016,413 Y 6 543 672,103, X 475 026,798 Y 6 543 662,337, X 475 026,992 Y 6 543 614,456, X 475 009,238 Y 6 543 595,363, X 474 995,530 Y 6 543 596,050, X 474 966,429 Y 6 543 568,979. Piiritlemisel on kasutatud kinnistupiire ning Otsa maaüksusel kulgeb piir osaliselt piki põhikaardile märgitud pinnasteed (matkarada), kusjuures tee on arvatud sihtkaitsevööndisse.

Saaremõisa (Lyckholmi) lahe läänerannikul on Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndiga osaliselt liidetud kehtiva kaitse-eeskirja järgi Saare piiranguvööndis olevad Saare külas/Lyckholmis asuvad Mäe (52001:005:0261), Lennuvälja (52001:005:1930), Niidu (52001:005:0025), Ranniku (52001:005:0024), Vanasaare (52001:005:1811) ja Uussaare (52001:005:1821) maaüksus. Mäe maaüksusel on kaitseala laiendatud. Need alad on arvatud piiranguvööndist sihtkaitsevööndisse, kuna hõlmavad mitmesuguseid kaitstavaid elupaigatüüpe, sh rannaniidud (1630*) ja liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270; PKÜ, eksperdid A. Tamm, P. Holtsmann, 2000), mille kaitseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord. Sihtkaitse- ja piiranguvööndi vaheline piir kulgeb mööda kinnistupiire, kindlaid punkte ühendavaid mõttelisi sirgeid, mille otsapunktide koordinaadid on X 475 930,177 Y 6 542 909,351 ning X 476 664,378 Y 6 542 053,653 ja X 476 645,038 Y 6 541 968,375, piki elektriliini 5 m kaugusel selle telgjoonest ning piki kraavi serva nii, et kraav jääb sihtkaitsevööndisse. See osa Lennuvälja maaüksusest, kus loodusväärtusi ei esine ja asub eralennuväli, on kaitsealast välja arvatud.

Saare piiranguvööndisse (vööndi kogupindala 64 ha) on arvatud niidu- ja metsakooslused, kus kaitstavaid elupaigatüüpe ei esine. Ala jätkuvalt kaitse all hoidmine on vajalik, kuna moodustab puhverala sihtkaitsevööndis olevale kõrge loodusväärtusega niidualale ning on oluline kaitseala terviklikkuse tagamiseks. Piiranguvöönd võimaldab seada piiranguid lageraiele, mis on vajalik servaefekti mõju vähendamiseks sihtkaitsevööndi piiril. Piiranguvööndi ja ühtlasi kaitseala piiritlemisel on kasutatud kinnistupiiri, põhikaardile märgitud rada ning kraavikaldaid, kusjuures Lennuvälja maaüksusel (52001:005:1930) jääb rada kaitsealast välja ja kraav kaitsealale, Niidu maaüksusel (52001:005:0025) jääb kraav kaitsealast välja.

Eelnõu kohaselt on kaitsealaga liidetud Saare hoiuala. Saare külas/Lyckholmis maaüksusel katastritunnusega 52001:005:0262 ning valdavas osas maaüksustel Vanasaare (52001:005:1811) ja Meles (52001:005:2740) kehtiva määruse järgi Saare hoiualal olnud osa on liidetud Saare piiranguvööndiga. Nendel maaüksustel asuvad valdavalt noored männikud, mistõttu on piiranguvööndi kaitsekord piisav. Piiranguvööndi ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb piki kraavi serva nii, et kraav on kaitsealast väljas. Osaliselt on Vanasaare ja Meles maaüksuse ning Uussaare (52001:005:1821) maaüksuse varem hoiualal asunud osa, kus asuvad niidualad, liidetud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndiga, et tagada piisav kaitsekord kaitsealustele liigniisketele niidu elupaigatüüpidele. Sihtkaitse- ja piiranguvööndi vaheline piir kulgeb mööda kinnistupiire ning Vanasaare maaüksusel mööda kindlaid punkte ühendavat mõttelist sirget ja põhikaardile märgitud pinnasrada (mis jääb piiranguvööndisse).

Saare hoiuala osast, kus asub ka Pürksi püsielupaik, on moodustatud **Pürksi sihtkaitsevöönd**. Alal on inventeeritud kõrge looduskaitsealase väärtusega loodusdirektiivi elupaigatüüp soostuvad ja soo-

lehtmetsad (9080*; ekspert T. Tärnu, 2009). Nii metsaelupaigatuubi kui ka I kaitsekategooria liigi elupaiga säilimiseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord. Pürksi sihtkaitsevööndisse on arvatud varasemalt hoiualal olevad Pürksi külas/Birkases maaüksused Haapsalu metskond 13 (52001:005:3033), Haapsalu metskond 118 (52001:005:0378) ning maaüksused katastritunnusega 52001:005:1812 ja 52001:005:1822. Kaitstavat ala on laiendatud ning Pürksi sihtkaitsevööndisse arvatud maaüksus katastritunnusega 52001:005:3020 ja reformimata riigimaa. Samuti on Pürksi sihtkaitsevööndiga liidetud osa kehtiva kaitse-eeskirja kohaselt Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis olevast Saare külas/Lyckholmis Meles maaüksusest ja maaüksusest katastritunnusega 52001:005:2522. Vööndi, mille pindala on 82 ha, piiritlemisel on kasutatud kinnistupiire, kraavikaldaid (kusjuures kraav jääb kaitsealale); vööndi põhjapiir ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb piki teed mööda elektriliinialuse serva. Pürksi sihtkaitsevööndi ja Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi vahelise piiri mõttelise sirge käänupunkti koordinaadid on X 474 904,834 Y 6 541 007,377.

Et tagada Tahu poolsaarel asuvate väga kõrge ja kõrge looduskaitse väärtusega loodusdirektiivi elupaigatuüpide rannaniitude (1630*) kaitse, on siinsed väärtuslikumad niidualad arvatud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse. Tahu rannaniidud on oluline kurvitsaliste (punajalg-tilder, kiivitaja, liivatüll, merisk, naaskelnokk jt) pesitsusala ja elupaigaks linnudirektiivi I lisa liikidele punaselg-õgijale ja voot-põõsalinnule. Kaitsealustest taimeliikidest on siin registreeritud II kategooria kaitsealused liigid rand-soodahein, klibutarn, põhjatarn, harilik muguljuur ja mitu III kategooria kaitsealust käpalist ning emaputk (ühtlasi loodusdirektiivi II lisa liik). Lisaks paikneb siin I kaitsekategooria linnuliigi regulaarne rändepeatuspaik. Liigivaesem ja kitsama ribana paiknev osa rannaniidust on arvatud Haapsalu lahe piiranguvööndisse.

Eelnõu kohaselt on Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse arvatud Tahu piiranguvöönd: Tahu külas/Skåtanäs Kajaka (52001:005:3120) maaüksus, maaüksused katastritunnusega 52001:005:3044 ja 52001:005:0432 ning osaliselt Viiru (52001:005:2600), Enbacken (52001:005:2862) ja Pihelga (52001:005:2411) maaüksus. Sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb mööda kinnistupiire ning piki kraavi kallast, kusjuures kraav jääb kaitsealale. Ühises piirilõigis Haapsalu lahe piiranguvööndiga jääb kraav Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse. See võimaldab seada kaitseala valitsejal kraavi hooldustöödele nõusoleku andmisel tingimusi, mis on vajalikud rannaniidukoosluste säilitamiseks.

Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse on arvatud ka Tahu hoiuala, mis hõlmab osaliselt Tahu külas/Skåtanäs Tiigi (52001:005:0351), Söödi (52001:005:0075) ja Aasa (52001:005:2830) maaüksust ning maaüksuse katastritunnusega 52001:005:3042. Kuna tegemist on sarnast kaitsekorda nõudvate aladega (eesmärk on eelkõige rannaniitude ja nende elustiku kaitse), siis on otstarbekas kõrvuti paiknevad kaitstavad alad liita. Sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb valdavas osas mööda kraavi kallast, kusjuures kraav jääb kaitsealale.

Kõige ohustatumate I kaitsekategooria linnuliikide pesitsus- ja toitumisalad on liikumispääringu seadmise vajaduse tõttu arvatud omaette **Tahu sihtkaitsevööndisse**. Sinna on arvatud osa varasemast Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndist: osa maaüksustest Tiigi (52001:005:0351), Söödi (52001:005:0075), Aasa (52001:005:2830) ja maaüksustest katastritunnusega 52001:005:1906, 52001:005:2264 ja 52001:005:3042, maaüksus Mere (52001:005:2390) ja maaüksus katastritunnusega 52001:005:1194. Lisaks on Tahu sihtkaitsevööndisse arvatud väike osa varasemast Tahu hoiualast: osa maaüksusest Tiigi (52001:005:0351). Ligi 58 ha pindalaga sihtkaitsevööndi piir kulgeb mööda kinnistupiire, põhikaardile märgitud rannajoont ning kraavikaldaid, kusjuures kraav jääb kaitsealale, põllualaga piirneval alal kaitsealast välja.

Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndit on laiendatud Saaremõisa (Lyckholmi) ja Saunja lahe idarannikul. Sihtkaitsevööndisse on arvatud Salajõe külas varem Salajõe piiranguvööndis asunud maaüksuste Silma looduskaitseala 3 (55201:001:0881), Kõrgessaare (55201:001:0034) ja maaüksuse katastritunnusega (55201:001:4702) looduskaitse väärtuslikum osa. Need alad hõlmavad liigirikast madalsood (7230, PKÜ, eksperdid T. Kukk, H. Luhamaa, 2000) ja Natura pilootprojekti käigus inventeeritud niiskuslembesid kõrgrohustuid (6430). Vööndi piir kulgeb mööda kinnistupiiri ja mööda kindlaid punkte ühendavaid mõttelisi sirgeid.

Salajõe piiranguvööndisse (pindala ligi 72 ha) on arvatud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndiga piirnevad metsa- ja niidualad, kus kõrge loodusväärtusega loodusdirektiivi elupaigatüüpe ei esine. Kaitsealaga liidetavate varem Salajõe hoiualasse kuulunud maaüksuste või nende osade põhiväärtuseks on poollooduslik kooslus lood (6280*) ja kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) (PKÜ, eksperdid E. Meier, K. Luks, 2000, ekspert M. Mesipuu, 2013). Kärbla peakraavi lähistel on inventeeritud ka elupaigatüüp liigirikkad madalood (7230; eksperdid T., H. ja M. Ploompuu, 2000; ekspert K. Kaja, 2010, ekspert M. Mesipuu, 2013), mille kaasnevaks elupaigatüübiks on niiskuslembedes kõrgrohustud (6430). Nendel aladel on vajalik seada maaparandussüsteemide hooldus- ja rekonstrueerimistöde tegemiseks tingimusi, mis on vajalikud märgalakoosluste kaitseks. Salajõe piiranguvöönd hõlmab maaüksusi Piirsalu metskond 145 (55201:001:0868), Seasaare (55201:001:3940), Vanatõnu (55201:001:4701) ja Tooma (55201:001:3560), maaüksusi katastritunnustega 55201:001:4702, 55201:001:4583, 55201:001:3982, 55201:001:4215, 55201:001:3954, 55201:001:3965 ja 55201:001:3976 ning osaliselt maaüksusi Mäe (55201:001:4221), Tõnise (55201:001:4811), Peetri (55201:001:3951), Paju (55201:001:3961), Kadakajuhani (55201:001:3971), Põrumaa (55201:001:0004), Oti (55201:001:4280), Vanamangu (55201:001:3401) ja Saue (55201:001:3221) ning osaliselt maaüksusi katastritunnusega 55201:001:4212 ja 55201:001:0008. Salajõe piiranguvööndi ja Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi vaheline piir kulgeb mööda kinnistupiire ning nende nurgapunkte ja kindlaid punkte ühendavaid mõttelisi sirgeid, ning sirget, mille otsapunkti koordinaadid on X 478 881,025 ja Y 6 542 836,795, piki Kärbla peakraavi, kusjuures kraav on arvatud sihtkaitsevööndisse. Salajõe piiranguvööndi ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb piki kinnistupiire, looduses jälgitavaid ja põhikaardile kantud kõlvikupiire, kiviaeda ja tee serva, kusjuures tee jääb kaitsealalt välja, ning mööda Salajõe paremat kallast.

Salajõe piiranguvööndisse on arvatud ka osa kehtiva eeskirja kohaselt Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis olevast Salajõe küla Hundiaugu (55201:001:1100) maaüksusest ja kaitseala välispiiri ühesemaks määramiseks väike osa Hundiaugu maaüksuse varem kaitse alt väljas olnud osast. Nimetatud osa Hundiaugu maaüksusest ei hõlma kaitsealuste liikide elupaiku ega väärtuslikke kaitstavaid elupaigatüüpe, mistõttu on piiranguvööndi kaitsekord piisav. Ala moodustab puhverala sihtkaitsevööndis olevatele märgalakooslustele. Piiranguvöönd võimaldab seada piiranguid lageraiele, mis on vajalik servaeefekti mõju vähendamiseks sihtkaitsevööndi piiril. Piiranguvööndi ja Tagalahe – Sutlepa sihtkaitsevööndi vahelise piiri mõttelise sirge otsapunktide koordinaadid on X 477 721,973 Y 6 543 708,008 ja X 478 090,589 Y 6 543 620,284. Salajõe piiranguvööndiga on liidetud ka maaüksuse katastritunnusega 55201:001:0008 varem kaitse alt väljas olnud osa, mis hõlmab samuti eelmises lõigus mainitud elupaigatüüpide liigirikkad madalood (7230) ja niiskuslembedes kõrgrohustud (6430) kompleksi. Vööndi ja ühtlasi kaitseala piiritlemisel on kasutatud kinnistu- ja looduses selgelt jälgitavaid kõlvikupiire.

Eelnõu kohaselt on Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndit laiendatud kaitseala idaosas Saunja piiranguvööndi arvelt. Saunja lahe rannikul on sihtkaitsevööndiga liidetud Saunja külas Mihklikaare (55201:001:0543), Lagedasiimu (55201:001:0566), Teraviku (55201:001:0559), Järvepõhja (55201:001:0563), osaliselt Sopilise (55201:001:0584), Siiluliivaku (55201:001:0574), Luhapaali (55201:001:0569), Avarklissi (55201:001:0590), Söödimetsa (55201:001:0577), Kumertiigi (55201:001:0581), Kaldakõrtsu (55201:001:0598), Lahetiigi (55201:001:0595) ja Saunjamaa (55201:001:0606) maaüksus. Need maaüksused hõlmavad elupaigatüüpi rannaniidud (1630*; OÜ Metsaruum, ekspert M. Talvis, 2011), mille kaitseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord. Sihtkaitsevööndit on laiendatud maaüksusel Saunja maakoht (55201:001:2150), sest seal on inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad loodusmetsad (9010*; OÜ Metsaruum, ekspert T. Tärnpu, 2009), mille soodsa seisundi tagamiseks ja loodusväärtuse suurenemiseks on vajalik tagada metsa looduslik areng.

Samuti on Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndit laiendatud Saunja piiranguvööndi arvel Salajõe külas Peetri (55201:001:3951), Paju (55201:001:3961), Kadakajuhani (55201:001:3971), Põrumaa (55201:001:0004) ja Saue (55201:001:3221) maaüksusel ja maaüksusel katastritunnusega 55201:001:0008; Saunja külas Maakoha (55201:001:0605), Tiigi X (55201:001:3040), Tiigi VIII

(55201:001:2530), Tiigi XI (55201:001:2960) ja Silma looduskaitseala 1 (55201:001:0882) maaüksusel ning osaliselt Tiigi IX (55201:001:3050) ja Vändermaluha (55201:001:2463) maaüksusel. Sihtkaitsevööndit on laiendatud Kärbla peakraavist ida poole ja liidetud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndiga osa Vedra küla maaüksustest Roomangu (55201:001:3780), Kingu (55201:001:1830), Reinu (55201:001:0126), Piirsalu metskond 149 (55201:001:0874) ja maaüksusest katastritunnusega 55201:001:0186 ning osa Saunja küla maaüksustest Haapsalu metskond 45 (55201:001:0883), Tiigi IX (55201:001:3050) ja Vändermaluha (55201:001:2463). Kõigi nende kaitseala ja sihtkaitsevööndi laienduste põhjuseks on poollooduslike koosluste (eksperdid T., M. ja H. Ploompuu, 2000; K. Kaja, 2010) liigirikaste madalsoode (7230) ja niiskuslembeste kõrgrohustute (6430) kompleksi esinemine mõlemal pool piki Kärbla peakraavi. Samuti esineb peakraavist kaugematel aladel elupaigatüüp liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270) koos liigirikaste madalsoodega (7230) (eksperdid T., H. ja M. Ploompuu, 2000; K. Kaja, 2010). Kuna looduses selgelt jälgitav piir metsa ja roostiku vahel puudub, on sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piiritlemisel kasutatud kinnistupiiri ja mõttelisi sirgeid kindlate punktide vahel. Kaitseala laiendus on vajalik, et kaitsta Kärbla peakraavi ääres olevaid märgalakooslusi tervikuna. Alal on vajalik seada piiranguid ja tingimusi maaparandussüsteemide hooldus- ja rekonstrueerimistööde tegemiseks, mis on oluline märgalakoosluste kaitseks. Lisaks pesitseb seal II kategooria kaitsealune linnuliik valgeselg-kirjurähn, kelle elupaiga soodsa seisundi tagamiseks on samuti optimaalne sihtkaitsevööndi kaitsekord.

Saunja lahe idarannikul asuvas Saunja piiranguvööndis on metsa- ja niidukooslused, kus kõrge loodusväärtusega elupaigatüüpe ei esine, ning õuealad. **Saunja piiranguvööndisse** (pindala ligi 127 ha) on arvatud osaliselt varem Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis olnud maaüksused Tiigi (55201:001:0623), Laukaääre (55201:001:0258, elamumaa ja tervikuna õueala) ja maaüksus katastritunnusega 55201:001:2701 ning osaliselt Allika (55201:001:4790, elamumaa) ja Vanaaseme (55201:001:0643) maaüksus ja maaüksused katastritunnusega 55201:001:2873 ja 55201:001:2701. Piiranguvööndisse on arvatud varem sihtkaitsevööndis olnud Mihkli (55201:001:0540) maaüksus ja osaliselt Haava (55201:001:1030) maaüksus. Piiranguvöönditesse on arvatud hooned (suvila, saun), hooned ümbritsevad alad ning elektriliini ja maantee vaheline kaitstavate elupaigatüüpidega ala. Ala jätkuvalt arvamine kaitseala koosseisu on vajalik kaitseala terviklikkuse tagamiseks ja eesmärkide täitmiseks, kuid seal puudub vajadus seada sihtkaitsevööndi kaitsekorrast tulenevaid piiranguid. Piiranguvööndi ja sihtkaitsevööndi vahelise piirina on kasutatud mõttelisi sirgeid, mille otsapunkti koordinaadid on X 480 180,818 Y 6 538 996,262. Osa Allika ja Tiigi maaüksusest, kus paikneb kaitseala piiril olev õueala muru, ilupõõsaste jm mittelooduslike kooslustega, on arvatud kaitsealast välja. Kaitsealast on välja arvatud ka see osa Lahesopi (55201:001:0964) ja Värava (55201:001:0963) maaüksusest, kus paiknevad hooned. Kaitseala piiril olevate kaitset vajavate loodusväärtusteta alade väljaarvamine ei ohusta kaitse eesmärkide saavutamist. Piiranguvööndi ja ühtlasi kaitseala piiriks on kuivenduskraavi kallas, kusjuures kraav jääb kaitsealale, ning piirneva kruusa- ja maantee serv, kusjuures tee jääb kaitsealalt välja.

Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndiga on liidetud piirnev Saunja hoiuala: Saunja külas Tiigi (55201:001:0623) maaüksus, millel esinevad niidualad elupaigatüüpidega kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) ja liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270; eksperdid T., H. ja M. Ploompuu, 2000) moodustavad ühtse terviku piirneva kaitseala sihtkaitsevööndis olevate niitudega.

Kaitseala on laiendatud Saunja lahe lõunarannikul. Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndiga on liidetud Taebla jõe suudmealal Saunja külas maaüksuse katastritunnusega 55201:001:1342 varem kaitsealast väljas olnud osa ning maaüksustel Tamme (55201:001:0758), Vee (55201:001:0757), Oja (55201:001:0756), Jõekäär (55201:001:3790), Renee (55201:001:2000), Mandre (55201:001:1980), Kaido (55201:001:2010), Silde (55201:001:1990), Kirimäe (55201:001:1650), Kopli (55201:001:0001), Saare-Madise (55201:001:3120), Sinilille (55201:001:0384), Rehe-Andruse (55201:001:0238), Rehe-Valdi (55201:001:0323), Mangu (55201:001:3731), Forelli (55201:001:0220), Piirsalu metskond 165 (43601:001:0014) ja maaüksusel katastritunnusega 55201:001:0478 ning Ridala vallas Herjava külas maaüksusel Ranna (67401:008:0420) ja Haapsalu metskond 173 (67401:001:0628) olev rannaniidu osa, et kaitsta elupaiku ja poollooduslikke kooslusi tervikuna. Kaitseala piiri on täpsustatud Mudriku (55201:001:0761) maaüksusel, tõmmates piiri mõttelise sirgena seni mööda ebaselget kõlvikupiiri kulgenud välispiiri asemel. Et kaitset vajavad väärtused oleksid kaitsealasse

arvatud ning piir oleks selgemini tuvastatav, on sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piiritlemisel kasutatud kinnistupiire, põhikaardile kantud teid ja kõlvikupiire ning kohtades, kus niidu või roostiku ja metsa vaheline piir ei ole selgesti eristatav, on piir määratud mõttelise sirgena.

Osa Väinamere hoiualast – Saunja ja Tahu lahte ja rannikut ning Haapsalu Tagalahe idaosa ja selle rannikut hõlmav ala – on liidetud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndiga: Herjava külas Kadaka I (67401:008:0064) ja Kadaka II (67401:008:0065) maaüksus, osaliselt Uustani (67401:008:0007), Aaviku (67401:008:0143), Aaviku (67401:008:0144), Kadaka (67401:008:0063), Põldotsa (67401:008:0051) ja Haapsalu metskond 47 (67401:008:0162) maaüksus ning maaüksus katastritunnusega 67401:008:0052. Ridala valda puudutav sihtkaitsevööndi laiendus hõlmab maismaal ulatuslikke rannaniite (1630*, viimati inventeeritud 2010, eksperdid M. Mesipuu ja A. Palo) ja merealal laiasid madalaid lahtesid (1160) paljude kaitsealuste liikide elupaikadega. Sellel alal on oluline sätestada sarnane kaitsekord Tahu ja Saunja lahe teiste osade ja rannikuga, eelkõige jahipidamise, kalapüügi ja veealal liikumispiirangute osas, et tagada pesitsevate ja rändel peatuvate lindude häirimatus ning elupaigatüüpide soodne seisund. Kuna rändeloendusandmete põhjal on peatuvate rändlindude arvukus vähenenud, on oluline kaitsta neile olulisi rändepeatuspaiku tervikuna, sest siselahtede ja rannaniitude osaline kaitse tingib väljaspool sihtkaitsevööndit asuvas laheosas toimuva tegevuse (aktiivne liikumine veealal, linnujaht) negatiivset mõju ka sihtkaitsevööndis olevale laheosale ning põhjustab nii efektiivselt kaitstud veeala olulist vähenemist võrreldes formaalselt kaitse all oleva laheosa pindalaga.

Rändel peatuvad linnud kasutavad lahtesid toitumisaladena ja rändepeatuspaigana tervikuna ning sõltuvalt tuule tugevusest ja suunast eelistavad lahe üht või teist osa, seega on oluline tagada Saunja ja Tahu lahe kaitse tervikuna sihtkaitsevööndi kaitsekorruga. Linnujahi pidamine Saunja ja Tahu lahe Ridala valla osas häirib linde oluliselt ka Noarootsi ja Lääne-Nigula valla piiresse jäävatel laheosadel ning sunnib neid ümber paigutama. See toob kaasa suurema hulga lindude kontsentreerumise samale alale, mis lisaks häiringust tingitud stressile põhjustab suuremat konkurentsi toidu hankimisel ning kokkuvõttes vähendab toitumise efektiivsust. Halb toitumus võib omakorda kaasa tuua lindude suremuse rändel alatoitumise tõttu. Sarnast häirimist põhjustab inimeste liikumine veealal, sh kalapüügi eesmärgil. Liikumis- ja linnujahi piirangu seadmiseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord.

Kaitseala välispiiri on võrreldes varasema Väinamere hoiuala piiriga täpsustatud, tõmmates välispiiri sirgetena seni mööda ebaselgeid kõlvikupiire kulgenud välispiiri asemel. Mõtteliste sirgete otsapunktide koordinaadid on X 479 369,834 Y 6 535 828,310, X 478 539,668 Y 6 536 224,281, X 477 928,280 Y 6 536 787,920, X 477 699,888 Y 6 536 785,250, X 477 352,506 Y 6 537 313,330, X 477 320,145 Y 6 537 323,673, X 477 276,219 Y 6 537 291,341, X 477 236,131 Y 6 537 120,528, X 477 264,310 Y 6 536 831,849, X 477 313,209 Y 6 536 770,586, X 477 520,093 Y 6 536 664,200, X 477 790,026 Y 6 536 402,505, X 477 752,693 Y 6 535 966,596.

Läänepoolne osa liidetavast Väinamere hoiualast on arvatud Silma looduskaitseala **Haapsalu lahe piiranguvööndisse**, et tagada Haapsalu Tagalahe, väikesaarte ja rannikuelupaikade ning rannikulinnustiku pesitsus- ning rändepeatuspaikade kaitse. Valdava osa ligi 991 ha piiranguvööndist hõlmab mereala. Piiranguvööndisse on arvatud Herjava külas Roo (67401:008:0490) ja Haapsalu metskond 119 (67401:008:0270) maaüksus, valdavas osas maaüksus Haapsalu metskond 47 (67401:008:0162), osaliselt Ääre (67401:008:0075), Vahi (67401:008:0164), Allika (67401:008:0165) ja Tammiku (67401:008:0218) maaüksus, Uuemõisa külas Vanatoa (67401:008:0227), Tõru (67401:008:0080) ja Mustassaare (67401:008:0500) maaüksus, maaüksus katastritunnusega 67401:008:0249, Uuemõisa alevikus maaüksus Suur-Roograhu (67401:009:1240), maaüksused katastritunnusega 67401:008:0132 ja 67401:008:0133. Vööndiga on liidetud Uuemõisa alevikus valdavas osas maaüksus Haapsalu metskond 48 (67401:009:0168) ja osaliselt Masti tn 4 (67401:009:0370) maaüksus. Piiranguvööndisse on arvatud suurema inimõjuga Haapsalu linna ja Uuemõisa aleviku lähedane rannik ja laiud ning Österby sadama puhkeala lähedased alad, kus esineb siiski kaitset väärivaid rannaniite ja kaitsealuste liikide (nt hänilane, punajalg-tilder, hüüp, randtarn, rand-soodahein, emaputk) elupaiku. Piiranguvööndisse on arvatud suurem osa Haapsalu Tagalahest, kuna vastavalt eespool esitatud loendusandmetele ei kogune sinna samaväärseid rändekogumikke võrreldes Tahu ja Saunja lahega, mistõttu piiranguvööndi kaitsekord on piisav ja pole vaja seada

lisapiiranguid kalapüügile või liikumisele ja linnujahti täielikult keelustada. Oluline on tagada Haapsalu lahe piiranguvööndisse arvatud mere- ja rannikelupaigatüüpide kaitse eelkõige ehitustegevuse piiramise kaudu. Ka siin on korrigeeritud varasemat hoiuala piiri. Mõtteliste sirgete kasutamisel on otsapunktideks kindlad põhikaardile kantud punktid või punktid koordinaatidega X 477 711,047 Y 6 535 480,331, X 477 511,664 Y 6 535 332,686, X 477 496,086 Y 6 535 205,697, X 477 530,758 Y 6 534 854,605, X 476 969,224 Y 6 534 219,968, X 477 236,554 Y 6 534 383,938, X 475 999,183 Y 6 534 549,946, X 475 886,363 Y 6 534 459,684, X 474 789,760 Y 6 534 548,710.

Rändlindude arvukuse vähenemise põhjuseid on selgitatud mitme uuringu abil ning need on eri veekogudel sarnased. Birdlife Internationali andmetel (vt eespool nimetatud viiteid allikatele) on oluline keskkonnakaitse laiemalt, sh põllumajanduslikud, metsanduslikud, veemajanduslikud ja kalanduslikud tegevused, mis peavad tagama ettevaatusabinõud loodusliku mitmekesisuse kaitseks. Rahvusvaheliselt tähtsatel linnualadel (sh Väinamere linnualal, mis hõlmab nii kehtiva Silma looduskaitseala kui ka selle laiendused hoiualade arvel) on otsustav roll linnustiku efektiivsel kaitsel. Eesti Vabariigi valitsus on Väinamere linnuala esitanud Natura 2000 võrgustiku nimekirja ja kohustub tagama selle adekvaatse majandamise (haldamise). Eesti Ornitoloogiaühingu andmetel (Tähtsad linnualad Eestis 2000) ohustavad Haapsalu-Noarootsi lahtede linnustikku peamiselt kalapüük, reguleerimata jahindus, turism ja karjatamise vähenemisest põhjustatud rannaniitude roostumine. Kui üleeuroopalise tähtsusega lindude olulises rändepeatuspaias lindude arvukus väheneb, tuleb minimeerida kõiki teadaolevaid ohutegureid. Kaitsealaga liidetav Herjava poolsaare osa (senine Väinamere hoiuala) Ridala vallas kuulub Haapsalu jahipiirkonda, kus on lastud 2011. aasta andmetel rohkem kui üheski teises Läänemaa jahipiirkonnas mitmesuguseid jahilinde, näiteks kõiki hanesid, valgepõsk-laglesid, sinikael-parti ja sõtkaid. Kütitud partide koguarv on väga suur – 710 isendit. Paljud nimetatud liigid, sh kõik pardid, haned ja valgepõsk-lagled peatuvad siselahtedel, millest suurimad, kus linnujaht on lubatud, on Haapsalu jahipiirkonnas Tagalaht, Tahu ja Saunja laht Herjava poolsaare ümbruses. MTÜ Haapsalu Jahiseltsi juhatuse esimehe Arvo Kuslapi sõnul on Herjava poolsaar hea linnujahi pidamise paik, kus kütitakse näiteks valdav osa Haapsalu jahipiirkonnas lastud partidest. Seega on linnujahi tõenäoline mõju nendel lahtedel peatuvatele veelindudele suur ja linnujahi keelu seadmine vähemalt kõige olulisematel lahtedel (Tahu ja Saunja lahel) vajalik. Samal seisukohal on Eesti Ornitoloogia Ühing (22. oktoobri 2008. a kiri).

Kaitseala on laiendatud Tahu poolsaarel ning Haapsalu lahe piiranguvööndisse arvatud Tahu külas/Skåtanäs osaliselt Tiiru (52001:005:2720), Lunni (52001:005:0094), Kurvitsa (52001:005:2620) ja Nina-Gustavi (52001:005:0326) maaüksus ja maaüksus katastritunnusega 52001:005:1612 ning kaitstavat ala on laiendatud maaüksusel Enbacken (52001:005:2862) ja reformimata riigimaa arvel. Haapsalu lahe piiranguvööndisse on arvatud osaliselt Österby külas Longholmi (52001:005:0350) maaüksus. Nende Tahu poolsaarel asuvate maaüksuste kaitsealaga liitmise põhjusi on kirjeldatud eespool Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi piirikirjelduse juures (hõlmavad rannaniite ja mõne kaitsealuse liigi kasvukohti). Kuna Tagalahel ei peatu samaväärseid rändekogumikke võrreldes Tahu lahega ja rannaniidud paiknevad suhteliselt kitsa ribana, on põhjendatud piirkonna arvamine piiranguvööndisse. Piiranguvööndi ja ühtlasi kaitseala piiritlemisel on kasutatud kinnistupiire ning määratud punktide vahelisi mõttelisi sirgeid, mille otsapunktide koordinaadid on X 473 337,102 Y 6 537 167,334, X 473 559,218 Y 6 537 317,093, X 473 870,739 Y 6 537 171,596, X 473 972,419 Y 6 536 518,656, X 474 348,422 Y 6 536 392,286, X 474 301,547 Y 6 536 683,480 ja X 474 941,591 Y 6 537 153,655. Mereosa piir on määratud kindlaid punkte ühendavate sirgetena, mille otsapunktide koordinaadid on X 473 943,051 Y 6 535 476,179 ja X 475 657,507 Y 6 536 945,854.

Lääne-Nigula vallas Saunja ja Linnamäe külas on kaitseala laiendatud ning Saunja merikotka elupaiga (kehtiva määruse kohaselt Saunja merikotka püselupaik) kaitseks on moodustatud Kärbla peakraavist ida ja lääne poole **Vanametsa sihtkaitsevöönd**. Vööndisse jäävad metsatukkadega vahelduvad kääpaliste poolest rikkad niidualad, kus on registreeritud II kategooria kaitsealused kääpalised kaunis kuldking (mis on ühtlasi loodusdirektiivi II lisa liik), kärbesõis ning III kategooria kaitsealused liigid kahkjaspunane sõrmkäpp, kahelehine käokeel, laialehine neiuvaip, harilik käoraamat jt. Lisaks kaitsealuste liikide elupaikadele hõlmab ala ka kaitsealuseid elupaigatüüpe, eelkõige liigirikkaid madalsoid (7230) ja niiskuslembeseid kõrgrohustuid (6430; ekspert K. Kaja, 2010). 138 ha pindalaga

sihtkaitsevööndisse on arvatud Saunja külas valdav osa maaüksusest Haapsalu metskond 45 (55201:001:0883) ja Linnamäe külas maaüksus Haapsalu metskond 46 (55201:001:0875). Sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb valdavalt mööda kinnistupiire ning piki elektriliini, kusjuures liinialune ala telgjoonest 4 m jääb sihtkaitsevööndist välja. Vööndi läänepiir, mis on ühtlasi Tagalaha-Sutlepa sihtkaitsevööndi piiriks, kulgeb mööda kinnistute nurgapunkte ühendavat mõttelist sirget ja piki kraavikallast.

Vanametsa sihtkaitsevööndist ida poole, kus on inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüp liigirikad madalsood (7230; PKÜ, ekspert T. Ploompuu, 2000), on moodustatud Räägu piiranguvöönd. Siit saab alguse ka Kärbla peakraav, mille looduslikku seisundit on vajalik taastada, et tagada peakraavi ümbritsevate madalsoode ja niitude looduslikumat veerežiimi ning vältida Oru hooldekodu ja selle lähipiirkonna üleujutusi. Piiranguvööndi kaitsekord on piisav siinsete elupaikade kaitseks, kuna võimaldab maaparandussüsteemide hooldus- ja rekonstrueerimistöde kontrollimist ja kaitseväärtuste säilitamiseks vajalike tingimuste esitamist. 24 ha pindalaga piiranguvööndisse on arvatud Linnamäe külas maaüksuse Haapsalu metskond 45 (55201:001:0883) idaosa, Kärbla külas valdav osa Põllusmaa (55201:001:0242) maaüksusest, Räägu (55201:001:2511) maaüksuse põhjatipp ning nende vahel olev reformimata riigimaa. Piiranguvööndi ja ühtlasi kaitseala piiritlemisel on kasutatud kinnistupiire; Räägu kinnistul kulgeb piir piki vooluveekogu kallast, kusjuures veekogu on kaitsealasse arvatud.

Eelnõu kohaselt on Kapa hoiualast moodustatud **Kapa sihtkaitsevöönd**. Siin on inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad laialehised metsad (9020*; ekspert T. Törnpu, 2009), mille kaitseks (raiepiirangute seadmiseks) on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord. Alal leidub ka esmatähtsaid poollooduslikke kooslusi – puisniit (6530*), lood (6280*) – ja liigirikas madalsoo (7230; ekspert T. Ploompuu, 1999), mitme kaitsealuse liigi, sh II kategooria kaitsealuse linnuliigi valgeseig-kirjurähni elupaik, mille soodsa seisundi tagamiseks on samuti optimaalne sihtkaitsevööndi kaitsekord. Kapa sihtkaitsevööndisse jäävad Saunja külas valdavas osas Kapa-Tamme (55201:001:0980), Kuldkinga (55201:001:3810), Kuuriuetoa (55201:001:3613) ja osaliselt Rannakopli (55201:001:0631) maaüksus. 19 ha sihtkaitsevööndi ja ühtlasi kaitseala piir kulgeb valdavas osas mööda kinnistupiire, põhikaardile kantud ja looduses jälgitavat metsa ja põllu piiri ning piki tee serva, kusjuures tee jääb kaitsealalt välja. Kapa-Tamme maaüksusel on piiriks olevate mõtteliste sirgete otsapunktide koordinaadid X 481 871,875 Y 6 538 048,008, X 481 953,333 Y 6 537 957,442, X 481 865,851 Y 6 537 908,127, X 481 873,180 Y 6 537 875,520, X 481 907,360 Y 6 537 871,264, X 481 926,600 ja Y 6 537 848,700 ja X 482 001,963 Y 6 537 897,575.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ning kaitseala tsooneeringu ja kaitse eeskirja kohta koostatud eksperdiarvamust (Eerik Leibak, 2007).

Haudelinnustiku inventuur on viimati tehtud aastatel 2004–2008, sh Noarootsi ja toonases Oru vallas 2004.–2008. aastal (toonase Silma looduskaitseala administratsiooni töötajate, Läänemaa Linnuklubi ja Eesti Ornitoloogiaühingu ornitoloogide poolt ning osaliselt rahvusvahelise LIFE-Nature projekti käigus) ja Ridala vallas 2008. aastal Läänemaa Linnuklubi poolt (Hannes Pehlak, Renno Nellis, Marko Valker). Rändlindude loendused tegi 2006.–2008. aastal Läänemaa Linnuklubi ornitoloog Tarvo Valker rahvusvahelise projekti „Wings Over Wetlands” vahenditest kogu Saunja, Tahu ja Tagalahal ning Sutlepa merel. Lisaks asuvad Silma looduskaitsealal Noarootsi ja Lääne-Nigula vallas valitud elupaikade ja meresaarte haudelinnustiku riiklikud seirealad, kus inventeeritakse haudelinde perioodiliselt, viimati 2013. aastal. Kaitstavaid taimeliike on inventeeritud peamiselt 2002.–2004. aastal botaanik Tõnu Ploompuu ja Eesti Orhideeklubi liige Heldi Haabel (Heldi Ojaste) ning Silma looduskaitseala kavandataval laiendusel 2008. aastal Eesti Looduseuurijate Seltsi botaanikud Toomas Kukk, Mare Leis, Sirje Azarov, Silja Kana jt. Kaitstavad niiduelupaigatüübid on inventeeritud 2000. aastal Pärandkoosluste Kaitse Ühing (ekspertid Tõnu Ploompuu, Bert Holm, Anneli Tamm, Priit Holtsmann), 2010. aastal tehti elupaigatüüpide inventuur kaitseala laiendusel Väinamere hoiuala piires (ekspertid Anneli Palo, Meeli Mesipuu) ning 2011. aastal poollooduslike koosluste lisainventuur valitud

aladel OÜ Metsaruum poolt (ekspert Marje Talvis) ning 2013. aastal poollooduslike koosluste inventuur Salajõe piirkonnas (ekspert Meeli Mesipuu). Parandusi niiduelupaigatüüpide osas on tehtud koosluste taastamistööde ja hoolduse käigus. Poollooduslikud kooslused on kantud keskkonnaregistrisse ja need andmed on aluseks poollooduslike koosluste hooldustoetuste taotlemisel. Metsaelupaigatüübid on inventeeritud, sh kaitseala laiendusel, 2009. aastal OÜ Metsaruum (ekspert Taimo Tüürpu).

Kaitse-eeskirjaga kehtestatakse piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagavad kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning oleksid proportsionaalsed. Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kaitseala tsoneeritud seitsmesse sihtkaitsevööndisse ja seitsmesse piiranguvööndisse. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise, kuna ei võimalda tagada kaitstavate linnuliikide häirimatust pesitsusajal ja rändeagsetes peatuskohtades ning teadaolevate metsaelupaikade säilimist. Võrreldes Vabariigi Valitsuse 25. septembri 1998. a määruses nr 215 kehtestatud Silma looduskaitsealaga muutub kaitseala tsoneering ja kaitsekord.

Määruse kehtestamisel tunnistatakse kehtetuks Vabariigi Valitsuse 25. septembri 1998. a määruses nr 215 „Silma looduskaitseala ning Lihula ja Tilga maastikukaitsealade kaitse alla võtmine, kaitse-eeskirjade ja välispiiride kirjelduste kinnitamine” punkti 2 alapunktid 1 ja 2, millega on kehtestatud Silma looduskaitseala kehtiv kaitse-eeskiri ja piir.

2.5.2. Kaitsekorra üldpõhimõtted

Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal, välja arvatud Tahu sihtkaitsevööndis ja Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi laidudel 1. aprillist 31. juulini. Lisaks looduskaitseadusega sätestatud eranditele on viibimine nimetatud laidudel lubatud ka koosluste hooldamistöödel. Inimeste viibimine on kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi veelal 1. aprillist 31. oktoobrini, välja arvatud lisaks seadusega sätestatud eranditele ka koosluste hooldamistöödel, vooluveekogudel ja kaitseala valitseja poolt tähistatud punktist Kirimäe poolsaarel ujuvvahendita 100 meetri raadiuses, kus inimestel on lubatud viibida aasta läbi. Liikumispiirangud on kehtestatud, et tagada kaitsealustele haudelinnuliikidele pesitsus- ja sulgimisaegne rahu ning rändlindude häirimatus olulises koondumispaigas (täpsem selgitus on esitatud seletuskirja peatükis 2.5.4.3). Koosluste hooldamistöödele on sätestatud erand, kuna kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks ning poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus, sh laidudel, tuleb kaitse-eeskirja järgi niikuinii kaitseala valitsejaga kooskõlastada ning laidudele sõitmiseks on vajalik läbida ka veela. Kaitseala vooluveekogudel viibimine on lubatud aasta läbi, kuna kaitseala vooluveekogudel ei ela häirimistundlikke liike. Väljaspool Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndit veelal liikumispiirangut pole, kuna pesitsevate ja rändel peatuvate lindude hulk on seal väiksem ning liikumispiirangu kehtestamine pole tingimata vajalik.

Väljaspool nimetatud alasid ei ole inimeste liikumist piiratud, kuna see ei kahjusta kaitseala kaitse eesmärkide saavutamist.

Telkimine ja lõkke tegemine on lubatud kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud. See aitab vältida väärtuslike metsa- ja rannikelupaikade tahtmatut kahjustamist. Juhuslikus kohas telkimisel võib kahjustada kaitsealuste taimeliikide isendeid ja häirida linde pesitsuse ja poegade üleskasvatamise ajal. Lisaks on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud lõkke tegemine koosluste hooldustööde käigus, et põletada raiejäätmeid ajal ja tingimustel, mis ei kahjusta loodusväärtusi. Öuemaal on telkimine, rahvaürituste korraldamine ja lõkke tegemine lubatud omaniku loal.

Lõkke tegemine väljaspool selleks ettenähtud kohta ja õuemaad hävitab elustikku lokaalselt ja tegevusega kaasneb tulekahjuoht. Kaitseala valitseja nõusolekul ettevalmistatud ja tähistatud telkimise ja lõkkekohti kaitsealal praegu ei ole. Ettevalmistatud ja tähistatud telkimise ja lõkkekohad võivad osutuda vajalikuks, kuna ala on populaarne külastusobjekt. Valdav osa kaitseala maismaast asub eramaadel, mistõttu on telkimise ja lõkkekohtade rajamine komplitseeritud ja võimalik ainult

eramaomanike nõusolekul. Täpsemalt käsitletakse kaitseala külastuskorraldust kaitsekorralduskavas.

Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel ning jalgrattaga sõitmine selleks ettenähtud radadel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, metsa- ja põllumajandustöödel, tehnovõrgurajatiste hooldustöödel, sealhulgas sihtkaitsevööndis üksnes rajatiste trassidel, ning õuemaal. Sõidukiga sõitmise lubamine ainult teedel on õigustatud, sest sõitmine väljaspool teid võib põhjustada kaitsealuste taimeliikide tallamist, kaitsealuste elupaigatüüpide pinnase ja taimestiku kahjustamist või linnuliikide häirimist. Erandina on lubatud vajalikel töödel sõita ka väljaspool teid. Väljaspool teid lubatakse sõita ka tehnovõrgurajatiste, nt liinirajatiste hooldustöödel rajatiste trassidel, sest kaitseala sihtkaitsevööndeid läbivad kesk- ja kõrgpingeliinid, mille trasse on vaja hooldada.

Kaitseala veealal on lubatud sõita mootoriga ja elektrimootoriga ujuvvahendiga. Muu mootoriga ujuvvahendiga on lubatud sõita 1. novembrist 31. märtsini, aasta läbi Haapsalu lahe piiranguvööndis ning kogu kaitsealal järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Mootoriga (v.a elektrimootoriga) ujuvvahendiga sõitmise piiranguaeg ühtib liikumiskiirangu ajaga veealal ning on vajalik pesitsevate, sulgivate ja peatuvate lindude häirimise vähendamiseks.

Kavandatavad liikumiskiirangute leevendused on kooskõlas looduskaitseadusega ja nende tõttu ei seata ohtu looduskaitseala kaitse eesmärkide saavutamist.

Kaitsealal on lubatud jahipidamine 1. septembrist 28. (29.) veebruarini, välja arvatud linnujaht, mis on aasta läbi keelatud. Erandina on lubatud 20. augustist 30. novembrini linnujaht Haapsalu lahe piiranguvööndis ja 1. märtsist 31. augustini väikekiskjate arvukuse reguleerimine kaitseala valitseja nõusolekul. Jahipidamisviisidest on ajujaht lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Jahipidamise üldpiirang lähtub lindude pesitsusperioodist ja peab tagama (eelkõige niitudel ja metsas pesitsevate liikide) häirimatuse pesitsuse ja noorlindude iseseisvumise ajal. Haapsalu lahe piiranguvööndis on erandina lubatud linnujaht, kuna rändlinnud koonduvad valdavalt siselahtedele (kõige arvukamalt Tahu ja Saunja lahele), mistõttu tuleb seal tagada lindude rändepeatusaegne rahu ja keelata linnujaht; Haapsalu lahe piiranguvööndisse ei kogune samaväärseid rändekogumeid, mistõttu seal ei keelata linnujahti täielikult vaid seatakse sellele ajaline piirang. Väikekiskjate jaht on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ka 1. märtsist 31. augustini, et vajaduse korral ohjata maaspesitsevaid linde ohustavate väikekiskjate arvukust.

Kalapüük on kaitsealal lubatud 1. juulist 28. (29.) veebruarini ja teadus- või seire-eesmärgil kaitseala valitseja nõusolekul aasta läbi, arvestades liikumiskiiranguid kaitsealal ja kalapüüki reguleerivates õigusaktides sätestatud. Erandina on Haapsalu lahe piiranguvööndis kalapüük lubatud vastavalt üldistele õigusaktidele. Kuna kalapüüki reguleerivad õigusaktid aja jooksul muutuvad, pole eeskirjas eraldi välja toodud, et kalapüük kaitsealal on lubatud harrastajatele kalastuskaardi alusel, välja arvatud ühe lihtkäsioõnega, milleks pole kalastuskaarti tarvis, ning kutselistele kaluritele kaluri kalapüügiloa alusel. Kui üldine regulatsioon kalastust reguleerivates õigusaktides muutub, kohalduvad see ühtlasi ka Silma looduskaitsealale.

Kalapüük on lubatud pärast pesitsusperioodi tippaja lõppu, et mitte häirida pesitsevaid linde. Kalapüügiks 1. juulist 31. oktoobrini on vajalik ka kaitseala valitseja antud liikumisloa olemasolu, et ühtlustada veealal samal ajal viibivate inimeste arvu ning tagada linnupesakondadele, sulgivatele ja rändel peatuvatele lindudele piisav rahu (täpsemalt peatükis 2.5.4.3). Kaitseala valitseja määrab oma otsusega liikumislubade limiidi ning määrab, et vastavas ulatuses väljastatud kalastuskaardid ja kalapüügiloa võimaldavad ühtlasi liikumiskiirangu ajal liikumist taotletud piirkonnas. Seega saavad kalurid taotleda kalapüüki võimaldavat dokumenti ühe protsessina ning kui liikumiskiirangud on täis, ei ole võimalik ka kalastuskaarte või kalapüügilube enam taotleda. Sarnane süsteem toimib Silma looduskaitsealal juba 2013. aastast. Kalastuskaardid ja kalapüügiloa ei kehti ühtlasi liikumisloana ilma

kaitseala valitseja vastava otsusega, et oleks võimalik tulenevalt kaitseala kaitse eesmärkidest seada põhjendatud limiite liikumise mahtudele.

Haapsalu lahe piiranguvööndis ei kehtestata kalapüügile lisapiiranguid, kuna seal pesitsevate ja rändel peatuvate lindude hulk on väiksem ja täiendavate piirangute kehtestamine ei ole ilmingimata vajalik.

Kuna traditsiooniliselt on rannarahvad kasutanud veealasi kalastamiseks, on kalapüügi täielik piiramine ebaproportsionaalselt suur piirang. Eeldatavasti ei mõju lindudele liigselt häirivalt, kui igal päeval teataval hulgal inimesi veealal liigub, mistõttu liikumislubade alusel on veealal liikumine kindlas mahus lubatud. Arvestades kohalike elanike jt huvidega, ei ole sihtkaitsevööndis, kus LKS § 30 lõike 2 alusel on üldjuhul majandustegevus ja loodusvarade kasutamine keelatud, ei kutselist ega harrastuslikku kalapüüki keelatud, vaid on püütud leida maksimaalne kompromiss kalastajate huvide ja loodusväärtuste kaitsevajaduse vahel. Liikumislubade limiidi määramisel arvestab Keskkonnaamet sellega, et senist teadaolevat liikumiskoormust (arvandmed on olemas harrastuskalastajate kohta) ei vähendataks ning liikumiskoormus ühtlustuks päevade kaupa. Seega püügipäevade arv Silma looduskaitsealal ei vähene võrreldes varasemate harrastuspüügi limiitidega, vaid suureneb, mis kompenseerib ka Ridala valla veealal lisanduva kalapüügipiirangu. Praegu on Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis Tahu, Saunja ja Tagalahest 1326 ha, kavandatud on kaitse alla võtmine 1412 ha ulatuses, seega sihtkaitsevööndi pindala nendel lahtedel suureneb 86 ha ehk ligikaudu 6% võrra. Samas ei seata enam kalapüügipiiranguid Vööla-Kudani sihtkaitsevööndis, kus Vööla meri on arvestatava kalastushuviga veekogu, ja piirangutevaba veeala pindala suureneb seal 67 ha võrra. Kokkuvõttes suureneb harrastuskalameeste jaoks piirangutega veeala vaid 19 ha võrra. Kutselised kalurid Vööla merel, mis on siseveekogu, kala ei püüa.

Keskkonnaministri iga-aastase määrusega seatavad ajutised püügikitsendused harrastuslikule kalapüügile on viimase üheksa aasta jooksul oluliselt leevendunud: on suurenenud nii väljastatavate kalastuskaartide piirarv kui ka pikenenud lubatud püügiperiood. 2004. aastal oli lubatud kalastuskaartide piirarv Silma looduskaitsealal 120, sh sügisperioodil (20. september – 19. november) 80, ja harrastuslik kalapüük algas 20. septembrist; 2005. aastal oli kogu piirarv 210, sh sügisperioodil (20. september – 20. november) 85; 2006. aastal 580, sh sügisperioodil (20. september – 31. oktoober) 120; 2007. aastal 725, sh sügisperioodil (20. september – 31. oktoober) 150; 2008. aastal 700, kusjuures päevade kaupa limiite ei seatud ja kalapüük algas juba 1. augustist; aastatel 2009 ja 2010 oli lubatud kalastuskaartide arv 700, sh sügisperioodil (1. august – 31. detsember) 410; aastatel 2011 ja 2012 piirarvu ei seatud ja püüki lubati juba alates 1. juulist. Praegu teadaolevate andmete alusel on kavas väljastada harrastajatele ligikaudu 428 luba sügisperioodiks, mis tõestab, et harrastuspüügi mahtu pole kavas vähendada.

Kavandatud lubatud püügiaeg kestab 1. juulist veebruari lõpuni, kusjuures juulist oktoobri lõpuni piiratakse samal ajal veekogul viibivate inimeste arvu, arvestades seni teadaolevaid liikumismahte (arvandmed on olemas harrastuskalurite kohta) ja kutseliste kaluritega 8. novembril 2012. aastal toimunud kohtumisel, kuhu MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Seltsi abiga olid kohale kutsutud kõik Silma looduskaitsealal kalastusõigust omavad kutselised kalurid, arutatud. Arvestades Silma looduskaitseala veealaga seotud huvigruppe ja nende võrdse kohtlemise printsiipi, on kavas liikumislubade limiit kinnitada Keskkonnaameti otsusega, võttes aluseks harrastajate senist püügipäevade mahtu 2010. aasta andmetel (august–detsember 410), arvestades, et novembris ja detsembris liikumispüüanguid pole ning seega kalapüügile piiranguid ei seata ning kalapüügipiiranguga veeala suureneb vaid 19 ha võrra. Seega oleks harrastajatele vajalik liikumislubade piirarv juulis 2 luba päevas ning augustis, septembris ja oktoobris 4 luba päevas, kokku 428 luba. Kutseliste kalurite puhul väljastatakse liikumislube pikemaks perioodiks, nt kaheks nädalaks või üheks kuuks nii, et samal ajal kehtib 4 luba. Kutselistele kaluritele on kooskõlastatud 2008.–2011. aastal 15 püügiluba, kusjuures neist vaid osa on kasutanud püügivõimalust regulaarselt ja kutseliste kalurite endi hinnangul ei ole veealal tavaliselt korraga rohkem kui viis kutselist kalurit.

Kaitsealal on keelatud mootorsõidukiga sõitmine jääl, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul rajatud jäärajal ja teadustegevusel ning Haapsalu lahe piiranguvööndis.

Mootorsõidukiga sõitmine jääs on üldjuhul keelatud, kuna võimalike õnnetustega kaasnev reostus kahjustab veekogu ja ühtlasi kaitstavate elupaikade – rannikulõugaste ja laiade madalate lahtede – soodsat seisundit. Kaitseala madalad veekogud on ühenduses merega ning sõltuvalt tuulte suunast ja veetaseme muutustest on jääolud ebapüsivad, sageli esineb jääpragusid ja -kühmusid, mistõttu on reostusohu suur. Ühtlasi võib mootorsõidukitega jääle sõitmine kahjustada veekogude kaldaid, kus valdavalt esinevad kaitstavad elupaigatüübid ning kaitsealuste liikide elupaigad ja kasvukohad. Siiski on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud jääraja rajamine eelkõige õppeotstarbeliste rahvaürituste korraldamiseks, näiteks jääs sõitmise harjutamiseks, sest sellisel üritusel on korraldaja, kes vastutab jää paksuse mõõtmise, ohutuse tagamise ja pärast üritust jääraja sulgemise eest. Nii on võimalik tagada maksimaalne keskkonnaohutus ja samas on kohalikel inimestel võimalik kasutada mootorsõidukitega sõitmiseks sobivaid jääolusid hariduseesmärgil. Õppeotstarbelist jäärada on Kirimäe poolsaare piirkonnas juba aastaid rajatud ja kasutatud. Jäärada tuleks rajada mitte lähemale kui 500 meetrit elamutest ja selle kasutamine on võimalik üksnes päevasel ajal. Mootorsõidukiga võib jääs sõita ka kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, näiteks vastava kalastamisloa olemasolul jääalusel kalapüügil.

2.5.3. Tegevuste koostõlastamine kaitseala valitsejaga

Tegevus, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud vastavalt looduskaitseseaduse § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautri või paadisilla ehitamist, anda projekteerimistingimusi, anda ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist, ning jahiulukite lisasõõtmine.

Kaitseala valitseja ei koostõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga koostõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õigus pärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutlusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus loodusväärtusi ei kahjusta, ühitades looduskaitse ja arendushuvid.

2.5.4. Sihtkaitsevõõnd

2.5.4.1. Sihtkaitsevõõndi eesmärgid

Sihtkaitsevõõnd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Kaitsealal on seitse sihtkaitsevõõndit: Hundinua, Kapa, Pürksi, Tagalahe-Sutlepa, Tahu, Vanametsa ja Võõla-Kudani. Hundinua, Pürksi ja Vanametsa sihtkaitsevõõndi kaitse eesmärk on ökosüsteemide arengu tagamine loodusliku protsessina. Tagalahe-Sutlepa ja Võõla-Kudani sihtkaitsevõõndi kaitse eesmärk on vee-, ranna-, niidu-, soo- ja metsakoosluste säilitamine või taastamine, looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Kapa sihtkaitsevõõndi kaitse eesmärk on metsa-, niidu- ja sookoosluste säilitamine või taastamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Tahu sihtkaitsevõõndi kaitse eesmärk on niidukoosluste säilitamine ja kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Nimetatud eesmärkide saavutamist on võimalik tagada kõige paremini sihtkaitsevõõndi kaitsekorraga.

Kaitsealuste linnuliikide pesitsusalad ja rahvusvahelise tähtsusega olulised rändeagegsed peatuspaigad on arvatud sihtkaitsevõõndisse, sest sealne kaitsekord võimaldab seada ajalisi liikumispiiranguid, mis on olulised niidurüdi, tutka ja laidude haudelinnustiku pesitsusedukuse tagamiseks ning arvuka

läbirändava veelinnustiku rändepeatusaegseks häirimatuks toitumiseks ja puhkamiseks. Loodusdirektiivi kõrge loodusväärtusega ranniku-, soo- ja metsaelupaigatüübid on arvatud sihtkaitsevööndisse. Sihtkaitsevööndi kaitsekord võimaldab muu hulgas reguleerida metsaraieid ja kuivendussüsteemide hooldust, mis on vajalik nende elupaikade soodsa seisundi tagamiseks.

2.5.4.2. Lubatud tegevused sihtkaitsevööndis

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks ning poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus, olemasolevate ehitiste hooldustööd, maaparandussüsteemide eesvoolude hooldustööd 1. augustist 1. märtsini kooskõlas määruse eelnõu §-s 7 sätestatuga. Planeeritavates sihtkaitsevööndites on olemasolevateks ehitisteks pinnasteed ning kõrg- ja keskpingeliinid, mille hooldus on vajalik. Kaitseala valitseja nõusoleku nõue võimaldab seada tingimusi tööde tegemise viisile ja ajale lähtuvalt kaitstavate elupaigatüüpide ja liikide vajadustest.

Kapa, Tagalahe-Sutlepa ja Vööla-Kudani sihtkaitsevööndis on lubatud koosluste kujundamine vastavalt kaitse eesmärgile, kusjuures metsakoosluste kujundamisel on kaitseala valitsejal õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas. Metsakoosluse kujundamist lubatakse, et tagada noorte ühevanuseliste puistute loodusilmeliseks muutmise (näiteks häilude tegemine, et mitmekesistada metsa struktuuri; valikraie, et võimaldada liigilise ja vanuselise mitmekesisuse suurenemist). Metsakoosluse kujundamine on lubatud väljaspool lindude pesitsusperioodi. Kaitseala metsalinnustiku liigikoosseisu arvestades jääb pesitsusperiood vahemikku 15. veebruar kuni 30. juuli. Kui konkreetsetes metsakoosluses ei ole vara- või hilispesitsejaid, võib lubatav raieaeg olla pikem. Liigikoosseisu varieerumise tõttu ei ole eeskirjas märgitud metsakoosluse kujundamise lubatavat ajavahemikku.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud pilliroo ja adru varumine. Kaitseala valitsejal on õigus seada pilliroo varumisele nii ajalisi kui ka ruumilisi piiranguid ja tingimusi pilliroo varumise viisile. Pilliroo varumisel saab kaitseala valitseja lähtuda kooskõlastuse andmisel teadaolevatest kaitstavate roostikuliikide (linnuliikide) elupaikade asukohtadest ning võimaldada roostikuvarumist paikades ja ajal nii, et see ei mõjutaks negatiivselt kaitsealuste liikide seisundit. Oluline on alles jätta ka suuri ja sidusaid roostikumassiive, kuna kaitsealused liigid ei pesitse kohtades, kus talvel on pilliroogu lõigatud. Adru ei ole teadaolevalt kaitsealalt varutud, kuid kaitse-eeskirjaga jäetakse selleks võimalus.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud teaduslikult põhjendatud tööd Vööla mere veerežiimi looduslikkuse tagamiseks. Vööla meri on kanalitega ümbritsetud ja merega ühendatud veekogu, mille looduslikku veerežiimi mõjutavad veel ka kaks tammi (veekogu keskel ja põhjaosas), mistõttu loodusliku veerežiimi taastamine õigete võtetega võib aidata kaasa veekogu ja ühtlasi rannikulõuka elupaigatüübi soodsa seisundi taastumisele ja säilimisele.

Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistatud kohas, mille kaitseala valitseja on tähistanud. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud ettevalmistamata kohas või rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rahvaürituste korraldamine väljaspool selleks ettevalmistatud kohta pole üldjuhul lubatud, kuna kaitsealal on mitu matkarada ning kaheksa linnuvaatlustorni ja -platvormi küllastajate suunamiseks ning juhuslikes kohtades elustiku häirimise vältimiseks. Täpsemalt käsitletakse kaitseala külastuskorraldust kaitsekorralduskavas.

2.5.4.3. Keelatud tegevused sihtkaitsevööndis

Sihtkaitsevööndis on keelatud (kooskõlas määrusega sätestatud erisustega) majandustegevus, loodusvarade kasutamine ja uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul teede, sildade ja tehnovõrgurajatiste rajamine kinnistu tarbeks ja tootmisotstarbeta ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks, mida võib vajaduse korral püstitada ka ehituskeeluvööndis. Tootmisotstarbeta ehitise alla kuuluvad eelkõige laudad, varjualused ja muud kaitseala poollooduslikel kooslustel karjatatavate kariloomade tarbeks vajalikud ehitised, hooldustehnika liikumiseks vajalikud rajatised (sh purded,

truubid), koosluste ja liikide elupaikade taastamiseks vajalikud rajatised (sh veetõkked kraavides) ning loodusariduse edendamiseks vajalikud rajatised ja väikehooned (sh laudteed, vaatlustornid, kuivkäimlad, varjeonnid). Kaitseala tarbeks vajalikke ehitisi (nt linnuvaatlustorne, purdeid, välikäimlaid) on vajaduse korral lubatud rajada ka ehituskeeluvööndisse. Uusi teid ja sildu on lubatud rajada, kui selle tulemusel ei kahjustata kaitsealuste liikide elupaiku või kaitstavate elupaigatüüpide seisundit. Olemasolevatest ehitistest asuvad sihtkaitsevööndis näiteks purded, truubid, matkarajad, välikäimla ning linnuvaatlustornid.

Inimeste viibimine on keelatud Tahu sihtkaitsevööndis ja Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi laidudel 1. aprillist 31. juulini, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, koosluste hooldamistööl ja kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Nimetatud alad on ohustatud linnuliikide (sealhulgas I ja II kategooria kaitsealuste ning linnudirektiivi liikide nagu niidurüdi, tutkas ja mitmed laidudel pesitsevad linnuliigid, nt tiirud, väikekajakas) olulised pesitsusalad, kus inimeste viibimine häirib pesitsevaid linde, põhjustades pesapaikade hülgamist, munade või pesapoegade tallamist. Kui maas pesitsevad linnud lendu aetakse, avastavad kergemini nende pesad ka kiskjad. Pesitsusedukuse tagamiseks on pesitsusajal kehtestatud liikumispiirangud maas pesitsevate linnuliikide kõige olulisemates pesitsuskohtades.

Inimeste viibimine on kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi veealal 1. aprillist 31. oktoobrini, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, koosluste hooldamistööl, vooluveekogudel ning kaitseala valitseja poolt tähistatud punktist Kirimäe poolsaarel ujuv vahendita 100 meetri raadiuses. Liikumispiirangud on kehtestatud, et tagada kaitsealustele haudelinnuliikidele pesitsus- ja sulgimisaegne rahu ning rändlindude häirimatus olulises koondumispaigas. Pesitsusperiood kestab aprilli algusest juuli alguseni, kui aktiivne veekogudel liikumine häirib munade haudumist, pesapoegade toitmist ja pesakondade toitumist. Juulis-augustis lisanduvad veekogudel liikuvatele lennuvõimetutele poegadele sulgivad veelinnud, kes ei suuda samuti lennata. Augusti lõpus algab rändlindude koondumine veekogudele, mis saavutab kõrgaja septembris-oktoobris. Silma looduskaitseala on nimetatud tähtsaks linnualaks kui veelindude oluline rändepeatuspaik ja rikkaliku haudelinnustikuga ala (täpsemad andmed linnustiku tähtsuse, arvukuse ja liigilise koosseisu kohta on esitatud eespool (peatükid 2.1 ja 2.2). Lindude häirimatuse tagamiseks ei ole veealal liikumise täielik keelamine vajalik, kuid oluline on liikumismahu reguleerimine kõige olulisemates piirkondades (Tahu lahel, Saunja lahel, Lyckholmi lahel ja Sutlepa merel), arvestades haude- ja rändlinnuliikide erineva häirimistundlikkusega. Loendusandmed 1990. aastatest võrrelduna 2006.–2008. aastal tehtud peatuvate rändlindude loenduste andmetega näitasid peatuvate lindude arvukuse vähenemist ja lisakaitsemeetmete rakendamise vajadust. Erandina on Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi veealal aasta läbi liikumine lubatud kaitseala valitseja poolt tähistatud punktist Kirimäe poolsaarel ujuv vahendita 100 meetri raadiuses. Kirimäe poolsaarega piirnevale liikumispiiranguta merealale on juurdepääs maismaalt. Kirimäe poolsaarel on kohalike elanike poolt kasutatav suplemiskoht, mistõttu on otstarbekas lubada seal veealal viibimist. Kaldal tähistatud punktist 100 meetri raadiuses paiknev ala on piisav suplemiseks ning samas ei häiri sealne liikumine Saunja lahel peatuvaid ja toituvaid linde. Väljaspool Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndit veealal liikumispiirangut pole, kuna pesitsevate ja rändel peatuvate lindude hulk on seal väiksem ning liikumispiirangu kehtestamine pole tingimata vajalik. Kaitseala vooluveekogudel viibimine on lubatud samuti aasta läbi, kuna kaitseala vooluveekogudel ei ela häirimistundlikke liike.

2.5.5. Piiranguvöönd

2.5.5.1. Piiranguvööndi eesmärgid

Piiranguvöönd on kaitseala majandatav osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse. Kaitsealal on seitse piiranguvööndit: Haapsalu lahe, Kudani, Räägu, Saare, Salajõe, Saunja ja Sutlepa. Piiranguvööndite kaitse eesmärk on maastikuilme säilitamine, elustiku mitmekesisuse, elupaigatüüpide ja kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

Piiranguvöönd toimib sihtkaitsevööndi puhvervööndina, vähendab väljastpoolt tulevaid häiringuid ning tagab kaitseala sidususe. Piiranguvööndisse jäävad majanduslikult kasutatavad alad, kus on hoonestus

ja muud rajatised, põllumaad, väljakujunemata vähemväärtuslikud elupaigad (nt noorendikud) või linnalähedane aktiivselt kasutatav mereala (Haapsalu lahe piiranguvöönd).

2.5.4.2. Lubatud tegevused piiranguvööndis

Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, välja arvatud kogu kaitsealal piiratud või keelatud tegevus ja piiranguvööndis keelatud tegevus.

Piiranguvööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine ettevalmistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine ettevalmistamata kohas, mida kaitseala valitseja ei ole asjakohaselt tähistanud, on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Piiranguvööndis ei paikne nii olulisi loodusväärtusi, et rahvaürituste korraldamine väljaspool ettevalmistatud kohti peaks olema keelatud või lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Piiranguvöönd on sobiv koht näiteks lastele mõeldud loodusaridusürituste korraldamiseks ka väljaspool ettevalmistatud matkaradasid. Kuid rahvarohked (üle 50 osalejaga) üritused on lubatud vaid kaitseala valitseja nõusolekul, et valitseja saaks seada tingimusi looduse kahjustamise vältimiseks, eelkõige tallamistundlike koosluste kaitseks ja pesitsevate ning rändel peatuvate linnuliikide häirimatuse tagamiseks. Kooskõlastamine annab võimaluse suunata rahvaürituse korraldamist nii, et ei kahjustataks kaitseala kaitseväärtusi, ning vältida rahvaürituse korraldamist kaitsealuste liikide elupaikades ja kasvukohtades.

Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine, kusjuures uute hoonete püstitamine on lubatud vaid olemasoleval hoonestusalal ja algsetel taluõuekohtadel ning kaitseala tarbeks on lubatud ehitisi püstitada ka ehituskeeluvööndis. Seda võimaldab looduskaitseaduse § 38 lõige 7, mis reguleerib ehituskeeluvööndi korra erisusi. Kaitseala tarbeks võib osutada vajalikuks mõne ehitise (vaatetorni, infotahvli) paigaldamine ehituskeeluvööndisse, mistõttu eeskirjaga seda lubatakse. Uute hoonete ehitamine üksnes olemasolevate hoonete või kunagiste elamute piirkonda on põhjendatud, kuna väljaspool nimetatud alasid levivad kaitsealused kooslused ja kaitsealuste liikide elupaigad, mida ehitustegevus võib kahjustada.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud telkimine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas ning pilliroo varumine külmumata pinnasel. Kuna kaitsealal puudub piisavalt telkimiseks ettevalmistatud kohti, on kuni nende rajamiseni võimalik lubada telkimist ettevalmistamata kohas, kui see ei ohusta loodusväärtuste säilimist. Kui pilliroo varumine toimub käsitsi või pinnast mittekahjustavate masinatega, on võimalik lubada pilliroo varumist ka külmumata pinnasel väljaspool lindude pesitsus- ja rändeperioodi.

Piiranguvööndi metsa majandamisel tuleb säilitada koosluse looduslik tasakaal, liikide ja vanuse mitmekesisus, sealhulgas alles hoida surnud puud ning kujundada häilud ebakorrapärase kujuga. Ebakorrapärase kujuga häilude rajamine on parim võimalik raieliik, kuna selle tulemus imiteerib looduslikke häile ja soodustab elustiku mitmekesisuse säilimist. Sama eesmärki täidab ning kaitsealuste liikide toidubaasi, varje- ja pesitsusvõimalusi suurendab vanade (raieeas) surnud puude allesjätmine.

2.5.5.3. Keelatud tegevused piiranguvööndis

Piiranguvööndis on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine, veekogude veetaseme, kalda- ja rannajoone muutmine, maavara kaevandamine, puhtpuistuste kujundamine ja energiapuistute rajamine, biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud põllu- ja õuemaal. Selliste tegevuste lubamine pole võimalik kahjustamata kaitsealal esinevaid ja kaitse eesmärkides nimetatud elupaigatüüpe ning kaitsealuste liikide elupaiku ja kasvukohtasid. Veerežiimi muutmine, biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine kahjustab elupaigatüüpide soodsat seisundit, põhjustades muutusi koosluste liigikoosseisus. Puhtpuistuste kujundamine ja energiapuistute rajamine vähendab kaitseala elustiku mitmekesisust. Maavarade kaevandamine kahjustab otseselt looduslikku kooslust.

Piiranguvööndis ei ole lubatud uuendusraie, välja arvatud turberaie ning hall-lepikutes ka lageraie kuni 1 ha suuruse langina. Raiepiirangute seadmise vajadus tuleneb eesmärgist säilitada kaitseala mets

püsimetsana. Kaitseala piiranguvööndi metsadest on levinuimad männikud, vähem on halli lepa enamusega ja ka kase-, haava-, saare- ja paplienamusega metsakooslusi. Erandina on piiranguvööndis lubatud lageraie hall-lepikutes kuni 1 ha suuruse langina, kuna hall-lepikute majandamine lageraietena on otstarbekam. Vastavalt looduskaitseaduse §-le 31 võib piiranguvööndis seada raielangi suurusele metsaseadusest erinevaid piiranguid, kui need on vajalikud koosluse või kaitsealuse liigi säilimiseks. Lubatud lageraielangi suurusele on seatud piirangud võrreldes metsaseaduses lubatud suurima langi pindalaga, sest piiranguvööndis ei ole suurepinnaline lageraie kooskõlas kaitse eesmärgiga, mis puudutab maastikuilme säilitamist. Samuti suurendavad lagedad alad kõrvalasuvate puistute tuulemurruohtu. Piiranguvööndis kuusikuid pole, seega puudub vajadus teha lageraie osas erisust kuusikute majandamiseks. Teistes piiranguvööndi puistutes ei ole lageraie lubatud, kuna neid on võimalik majandada turberaie korras.

Kuna igal talvel ei külmu pinnas piisavalt ära, siis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt, kui pinnas seda võimaldab. Kaitseala valitsejal on seega võimalik tulenevalt konkreetsetest oludest hinnata, kas puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt on võimalik kahjustamata kaitseala loodusväärtusi.

Need piirangud tulenevad otseselt looduskaitseaduse § 31 lõikest 2 ja on suunatud vööndi kaitse eesmärkide saavutamisele.

2.5.6. Vajalik tegevus

Kaitseala poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu taastamiseks ja säilitamiseks vajalik heina ja roo niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde harvendamine ja kujundamine. Vajalikke tegevusi korraldab kaitseala valitseja. Poollooduslike koosluste hooldamine on vajalik tegevus, kuna hooldamata kooslused (erinevad niidutüübid) võsastuvad või kasvavad täis pilliroogu ning poollooduslike kooslusi hooldamata pole võimalik tagada kaitse eesmärgiks nimetatud elupaigatüüpide soodsat seisundit. Vastavalt looduskaitseadusele on kinnisasja valdajal õigus poolloodusliku koosluse säilimiseks vajaliku töö tegemiseks taotleda loodushoiutoetust.

Silma looduskaitsealal esinevate keskkonnaregistrisse kantud poollooduslike koosluste pindala on ligikaudu 2508 ha. Tegevuste täpsemad mahud kavandatakse 2014. aastal koostatava Silma looduskaitseala kaitsekorralduskavaga. Kuna erinevad poollooduslikud kooslused on Silma looduskaitseala kaitse eesmärgiks, siis on nende hooldamine ja taastamine I ja II prioriteediga tegevus.

3. Menetluse kirjeldus

Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja ja Vabariigi Valitsuse 28. veebruari 2006. aasta määruse „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne maakonnas” muutmise avalik väljapanek toimus 09.08.–06.09.2010 Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni Haapsalu kontoris ning Noarootsi, tolleaegses Oru ja Ridala Vallavalitsuses. Keskkonnaametile tagastatud 47 tähitud kirja tõttu pikendati avalikku väljapanekut Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni Haapsalu kontoris kuni 4. oktoobrini 2010. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku koosoleku kohta ilmus 09.08.2010 ja 20.09.2010 üleriigilise levikuga ajalehes Postimees, 07.08.2010 ja 18.09.2010 kohalikus lehes Lääne Elu ning 23.08.2010 ja 15.09.2010 Ametlikes Teadaannetes. Avalik koosolek toimus 30.08.2010 Noarootsi vallamajas, kus osales 30 maaomanikku, omavalitsuste ja asutuste esindajat, ning 31.08.2010 tolleaegses Oru vallamajas, kus osales 21 maaomanikku, omavalitsuse ja asutuste esindajat.

Looduskaitseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti 266-le kaitsealal paikneva kinnisasja omanikule ja kaasomanikule ning Noarootsi, tolleaegse Oru ja Ridala Vallavalitsusele teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. Kirjad sisaldasid teavet, et kui vastuväiteid või parandusettepanekuid ei esitata, loetakse, et tähtkirja saanud isik (kinnisasja omanik või kohalik omavalitsus) on kaitse-eeskirjaga nõus. Ettepanekud määruse „Vabariigi Valitsuse 28. veebruari 2006. a määruse nr 59 „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne

maakonnas” muutmine” kohta esitati koos Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu ettepanekutega, kuna eespool nimetatud hoiualad või nende osad arvati Silma looduskaitsealasse.

Maaomanikelt tuli 30 vastuskirja, kirjale vastas Noarootsi Vallavalitsus, Ridala Vallavalitsus ja Vallavolikogu, Läänemaa Omavalitsuste Liit ning Riigimetsa Majandamise Keskus, kellele koostati ja väljastati vastuskirjad. Avaliku väljapaneku kestel ei laekunud ettepanekuid avaliku arutelu korraldamiseks pärast avaliku väljapaneku perioodi lõppu.

Uuendatud kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 02.10.–15.10.2012 Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni Haapsalu kontoris. Lisaks sai sel ajal kaitse-eeskirja määruse eelnõu dokumentidega tutvuda Noarootsi, tolleaegses Oru ja Ridala Vallavalitsuses ning dokumendid olid allalaetavad Keskkonnaameti kodulehel www.keskkonnaamet.ee. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 02.10.2012 üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht ja kohalikus lehes Lääne Elu ning 01.10.2012 Ametlikes Teadaannetes.

Avaliku väljapaneku ajal laekus maaomanikelt ja huvigruppidele kolm kirja vastuväidete ja ettepanekutega, ettepaneku saatis Noarootsi Vallavalitsus, vastuväited esitas Ridala Vallavolikogu, kellele koostati ja väljastati vastuskirjad. 22.10.2012 toimus Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni Haapsalu kontoris avalik arutelu, kus osales 16 maaomanikku, omavalitsuste ja asutuste esindajat. Avalikul arutelul ei tehtud (lisaks kirja teel laekunutele) lisaettepanekuid kaitse-eeskirja muutmiseks. Koos Läänemaa Rannakalanduse Seltsiga toimus 08.11.2012 kalanduseteemaline arutelukoosolek, kus osales 20 kutselist kalurit, Läänemaa rannakalanduse seltsi liiget ja Keskkonnaameti esindajat (ettepanekud kajastuvad allolevas tabelis). 11.11.2012 toimus Salajõe külas ringkäik ja arutelu, milles osalesid Salajõe küla üheksa elanikku ja Keskkonnaameti esindajat.

	Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
1	52001:005:0115	Jätta kaitsealalt välja omavalitsusele kuuluv Österby puhkeala maaüksus sinna planeeritud majandustegevuse tõttu.	Ettepanek arvesse võetud, kuna Österby sadama kõrval asuv maaüksus on planeeritud avalikku kasutusse ega hõlma väga esinduslikke loodusväärtusi.
2	55201:001:4811	Ei nõustu kaitseala laiendamisega Salajõe hoiuala võrra, kuna arvab, et niitmisele ja võsalõikamisele seatakse ebasobivad ajalised piirangud, kaitseala ei võimalda Kärbla kraavi puhastamist ja maaüksusel pole ohustatud kaitstavaid liike.	Valdav osa Salajõe hoiualast oli arvatud kaitseala sihtkaitsevööndisse. Mitme maaomaniku ühise ettepaneku alusel tsoneeriti valdav osa Salajõe hoiualast kaitseala piiranguvööndisse, kuna tegemist on elamutelähedase alaga, kus levivad valdavalt vähemväärtuslikud kooslused. Võrreldes senise hoiuala kaitsekorraga lisandub kaitseala kaitsekorra kehtestamisel linnujahikeeld. Mainitud tegevus (kraavide puhastamine) on kaitsealal lubatud, sh sihtkaitsevööndis kaitseala valitseja nõusolekul. Kaitstavatest liikidest on kaitsealaga liidetaval ala registreeritud II kaitsekategooria liigid karvane lipphernes, pisikannike ning III kaitsekategooria liigid hall käpp ja suur käopõll. Maaüksus jääb osaliselt Silma looduskaitseala Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse

			ja osaliselt arvatakse Salajõe piiranguvööndisse. Maaüksusel on registreeritud kaitstavatest liikidest karvane lipphernes ja hall käpp ning poollooduslikud kooslused kuivad niidud lubjarikkal mullal, niiskuslembesed kõrgrohustud ja karstijärvikud (3180*, M. Mesipuu, 2013).
3	55201:001:3971, 55201:001:3976	Ei nõustu kaitseala laiendamisega Salajõe hoiuala võrra, kuna arvab, et niitmisele ja võsalõikamisele seatakse ebasobivad ajalised piirangud, kaitseala ei võimalda Kärbla kraavi puhastamist ja maaüksusel pole ohustatud kaitstavaid liike.	Vt punkti 2 vastust. Maaüksus 55201:001:3971 on osaliselt Silma looduskaitseala Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis ning osaliselt arvatud Salajõe piiranguvööndisse. Kaitsealasse arvataval alal on inventeeritud poollooduslikud kooslused kuivad niidud lubjarikkal mullal, kadastikud ja liigirikkad madalsood (M. Mesipuu, 2013). Maaüksus 55201:001:3976 on arvatud Salajõe piiranguvööndisse; alal on inventeeritud kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210; M. Mesipuu, 2013).
4	52001:002:0370	Ei soovi kaitseala laiendamist oma maaüksusel, kuna soovib varuda tarbe- ja küttepuitu ning eraldada ehituskrunti.	Ettepanek on arvesse võetud, kuna laiendus ei hõlma väga esinduslikke loodusväärtusi. Kaitstavat ala maaüksusel ei laiendata. Piiri kulgemine on maaomanikuga kokku lepitud.
5	67401:008:0063, 67401:008:0064, 67401:008:0065	Ei näe vajadust kaitstava ala laiendamiseks ega Väinamere hoiuala arvamist kaitseala koosseisu.	Ettepanek on arvesse võetud osaliselt. Kaitstava ala laiendamisest loobuti oluliste loodusväärtuste puudumise tõttu. Kaitseala laiendati hoiuala arvelt ja korrigeeriti välispiiri nii, et kaitset vääriks poollooduslikud kooslused (rannaniidud, sinihelmikakooslused) jäävad kaitsealale. Maaüksus 67401:008:0063 on arvatud osaliselt, 67401:008:0064 ja 67401:008:0065 tervikuna Silma looduskaitseala Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse.
6	52001:003:0730	Ettepanek arvata maaüksus kaitsealast välja.	Ettepanekut ei arvestatud. Kaitseala laiendus hõlmab üksnes Vööla mere äärset rannikuriba ja kaasab kaitstavad elupaigatüübid (rannaniidud, soostuvad niidud). Maa sihtotstarbelist kasutust (rohumaad) kaitsekord ei piira. Ligikaudu pool maaüksusest paikneb kaitsealast väljas. Kaitse alla võetav ala paikneb peaaegu kogu ulatuses ehituskeeluvööndis.

7	52001:005:2620	Ei nõustu maaüksuse metsamaa kaitse alla võtmisega.	Ettepanek on arvesse võetud ja kaitseala laieneb maaüksusel vaid kaitstava elupaigatüübi rannaniidu arvel (metsaosas kaitstavat elupaigatüüpi ei esine).
8	55201:001:3221	Ei nõustu kaitseala laiendamisega, kuna soovib taastada talu. Nõus laiendamisega üksnes soostunud luha arvel.	Ettepanek on arvesse võetud, kaitseala on laiendatud Salajõe hoiuala (arvatud Salajõe piiranguvööndisse) ja kaitse eesmärgiks seatud niiskuslembese kõrgrohistu elupaigatüübi (nn soostunud luha, arvatud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse) arvel. Maaüksus jääb osaliselt kaitsealalt välja, ning väljajääval alal puuduvad looduskaitseelised piirangud talu laiendamiseks.
9	55201:001:2150	Soovib, et maaüksusel kehtivat tsoneeringut ei muudetak.	Ettepanekuga osaliselt arvestatud ja vähendatud planeeritava sihtkaitsevööndi pindala. Sihtkaitsevööndisse on võetud kaitstavad metsaelupaigatüübid ja II kaitsekategooria liigi elupaik. Metsaelupaigad, kus pole inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega II kaitsekategooria liikide elupaiku, on arvatud piiranguvööndisse.
10	55201:001:1010	Ei nõustu vana talukoha arvamisega kaitsealasse.	Ettepanekut on arvesse võetud. Piiri kulgemine maaomanikuga kokku lepitud nii, et kaitstavate liikide kasvuala jääb kaitsealale, väljajääval rohumaal ei esine kaitset vajavaid loodusväärtusi.
11	52001:005:0094, 52001:005:0093	Ettepanek kustutada kaitse-eeskirjas sihtkaitsevööndis poollooduslike ja metsakoosluste kujundamist/hooldamist ja pilliroo varumist lubavad punktid, kuna riik ei omanda siis neid maaüksusi, kuigi maaomaniku õigused, nt ehitamine, on piiratud.	Kaitse-eeskirja ei muudetud, kuid maaüksust 52001:005:0093 ei arvatud kaitseala koosseisu, kuna seal esinduslikud loodusväärtused puuduvad, maaüksusest 52001:005:0094 jäeti kaitsealasse vaid kaitstav elupaigatüüp rannaniit, mis asub tervenisti ehituskeeluvööndis.
12	55201:001:3120	Ei nõustu liikumiskeeluga Saunja lähel aprillist oktoobrini, soovib erandeid nii kalapüügiks kui ka liikumiseks nii kaitsealal asuvatele kui ka sellega piirnevatele maaomanikele, soovib, et mootorsõidukitega jäär ajal liikumine toimuks üksnes valgel ajal ja vähemalt 0,5 km kaugusel hoonetest.	Saunja lähel on liikumine lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja täielik keeld puudub, eelisõigust kalapüügiks pole Keskkonnaministeeriumi hinnangul tulenevalt põhiseadusest võimalik seada. Seletuskirja on täiendatud jäär aja rajamise tingimustega.

13	67401:008:0800, 55201:001:3580	Maanteeamet soovib kergliiklusteede alla jäävad maad arvata kaitsealast välja.	Täpsustatud kergliiklusteede asukohta ja ettepanek laiendatava ala osas arvesse võetud. Kaitsealasse mitte arvatavale alale jäävad olemasoleva maantee mõju all olevad elupaigatüüpide servaalad.
14	52001:005:0326	Ei nõustu kaitseala laiendamisega maaüksusel, kuna laiendus jääb osaliselt õuealale ja lõkkeplatsile.	Ettepanek osaliselt arvesse võetud ja kaitseala laiendatud üksnes hästi säilinud rannaniidu arvel. Piiri kulgemine maaomanikuga kokku lepitud.
15	55201:001:3780	Ei nõustu kaitseala laiendamisega Salajõe hoiuala võrra, kuna arvab, et niitmisele ja võsa lõikamisele seatakse ebasobivad ajalised piirangud, kaitseala ei võimalda Kärbla kraavi puhastamist, pealegi ei ole maaüksusel ohustatud kaitstavaid liike.	Vt punkti 2 vastust. Maaüksus on arvatud Silma looduskaitseala Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse; alal on inventeeritud kaitstavad elupaigatüübid liigirikkad madalsood ja niiskuslembesed kõrgrohustud.
16	55201:001:3951, 55201:001:3954	Ei nõustu kaitse-eeskirjaga.	Valdav osa Salajõe hoiualast oli arvatud kaitseala sihtkaitsevööndisse. Mitme maaomaniku ettepaneku alusel arvati valdav osa Salajõe hoiualast kaitseala piiranguvööndisse. Vt ka punkti 2 vastust. Maaüksusel 55201:001:3951 on arvatud kaitsealasse kaitset vajava esmatähtsa loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübi loodude esinemisala ning maaüksusel 55201:001:3954 liigirikkad niidud lubjavaesel mullal). Võrreldes hoiuala kaitsekorruga piiranguvööndi kaitsekord maa sihtotstarbelisele kasutusele lisapiiranguid ei sea. Maaüksus 55201:001:3951 jääb osaliselt Silma looduskaitseala Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse ning osaliselt arvatakse Salajõe piiranguvööndisse; maaüksus 55201:001:3954 arvatakse Salajõe piiranguvööndisse.
17	52001:005:2862	Ettepanek kaitseala maaüksusele mitte laiendada.	Ettepanek osaliselt arvestatud ja kaitseala laiendatud üksnes hästi säilinud ja liigirikka rannaniidu osas. Piiri kulgemine maaomanikuga kokku lepitud; väljajääv niiduala on väiksema esinduslikkusega ning kaitseala kaitse eesmärkide saavutamist see ei ohusta.
18	55201:001:3961, 55201:001:3965, 55201:001:3966	Ei nõustu kaitseala laiendamisega Salajõe hoiuala võrra, kuna arvab, et niitmisele ja võsalõikamisele seatakse ebasobivad ajalised piirangud,	Vt punkti 2 vastust. Maaüksus 55201:001:3961 paikneb osaliselt Silma looduskaitseala Tagalahe – Sutlepa sihtkaitsevööndis ja arvatakse osaliselt Salajõe piiranguvööndisse

		kaitseala ei võimalda Kärbla kraavi puhastamist ja maaüksusel ohustatud kaitstavaid liike ei ole.	(kuivad niidud lubjarikkal mullal, kadastikud; M. Mesipuu, 2013), 55201:001:3965 arvatakse tervikuna Salajõe piiranguvööndisse (kuivad niidud lubjarikkal mullal), 55201:001:3966 paikneb Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis.
19	67401:008:0132	Ettepanek arvata maaüksus kaitsealast välja.	Seni hoiualal asunud maaüksus liideti siiski kaitsealaga (elupaigatüüp rannaniidud), kuid leevendati kaitsekorda (planeeritava sihtkaitsevööndi asemel kehtestati piiranguvööndi režiim, mis on piisav siin esinevate poollooduslike koosluste säilitamiseks). Maaüksus arvatakse Haapsalu lahe piiranguvööndisse et tagada Haapsalu Tagalahel ja väikesaartel lisaks rannikelupaikadele ka rannikulinnustiku pesitsus- ning rändepeatuspaikade kaitse. Hoiuala kaitsekord ei ole piisav linnujahile vajaliku ajalise piirangu kehtestamiseks.
20	67401:008:0078	Ei ole nõus kaitstava ala laiendamisega maaüksusele, põhjendades seda metsamajandamise vajaduse ja maantee mõjuga loodusväärtustele.	Ettepanek on arvesse võetud. Kaitstava ala laiendamisest loobuti esinduslike loodusväärtuste puudumise tõttu ja korrigeeriti üksnes kaitstava ala välispiiri, tõmmates selle sirgetena seni mööda ebaselgeid kõlvikupiire kulgenud välispiiri asemel. Maaüksus on arvatud osaliselt Haapsalu lahe piiranguvööndisse.
21	55201:001:0674	Ettepanek lubada piiranguvööndis kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamist väljaspool ettevalmistamata kohti.	Ettepanek on arvesse võetud.
22	52001:005:0327	Ettepanek arvata maaüksus kaitseala laiendusest välja.	Ettepanek on arvesse võetud. Kaitstava ala laiendamisest loobuti esinduslike loodusväärtuste puudumise tõttu. Ala asub kaitseala piiril ning kaitseala terviklikkust see ei ohusta.
23	55201:001:1100	Ettepanek muuta tsoneeringut, suurendades piiranguvööndi pindala maaüksusel, et arvata kogu õueala piiranguvööndisse, rajada uus ligipääsutee elamule ja varuda metsast küttepuid.	Ettepanek on arvesse võetud, piiranguvööndisse arvatud õueala ja kaitstavate elupaigatüüpidega vähem väärtuslik metsaosa. Piiri kulgemine maaomanikuga kokku lepitud.
24	55201:001:3731	Ei ole nõus kaitseala laiendamisega maaüksusele.	Ettepanekut ei arvestatud, kuna laiendus hõlmab selle osa maaüksusest, kus paikneb esmatähtis elupaigatüüp rannaniit. Niiduala

			liitmine on vajalik elupaiga tervikliku kaitse tagamiseks.
25	55201:001:0004, 55201:001:0008	Ei nõustu kaitseala laiendamisega Salajõe hoiuala võrra, kuna arvab, et niitmisele ja võsalõikamisele seatakse ebasobivad ajalised piirangud, kaitseala ei võimalda Kärbla kraavi puhastamist ja maaüksusel ei ole ohustatud kaitstavaid liike.	Vt punkti 2 vastust. Maaüksus 55201:001:0004 asub osaliselt Silma looduskaitseala Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis ja arvatakse osaliselt (kuivad niidud lubjarikkal mullal, niiskuslembesed kõrgrohustud ning liigirikkad madalood; M. Mesipuu, 2013) Salajõe piiranguvööndisse. Maaüksus 55201:001:0008 paikneb osaliselt Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndis ning ülejäänud osas (kuivad niidud lubjarikkal mullal, niiskuslembesed kõrgrohustud ning liigirikkad madalood; M. Mesipuu, 2013) arvatakse Salajõe piiranguvööndisse.
26	52001:004:1120	Ettepanek korrigeerida kaitseala piiri õueala kõrval.	Ettepanek on arvesse võetud. Piiri kulgemine maaomanikuga kokku lepitud nii, et piir kulgeb piki kinnistul oleva kraavi kallast ja jätkuvat mõttelist sirget ning on looduses selgemini jälgitav.
27	52001:004:0253	Vööla-Kudani piirkonna 15 maaomaniku ja elaniku ettepanek liita maaüksus Silma looduskaitsealaga, kuna hõlmab kraavi, mis ühendab Vööla merd Läänemerega.	Keskonnaamet leidis, et maaüksuse kaitse alla võtmine oleks põhjendatud üksnes Väinamere hoiualana, kuna osa maaüksusest juba kuulub hoiualasse. Maaomanik ei nõustunud kaitse alla võtmise ettepanekuga. Oluliste loodusväärtuste puudumise tõttu on maaomaniku ettepanek arvesse võetud.
28	67401:008:0133	Ei nõustu karmima (hoiuala asemel kaitseala sihtkaitsevööndi) kaitseriimiga, mis piirab kinnistu valdamist ja kasutamist ning seab liikumiskeelu.	Ettepanek on arvesse võetud ja maaüksus arvatud kaitseala Haapsalu lahe piiranguvööndisse, kus liikumispiirangud puuduvad. Haapsalu Tagalahe piirkonda ei kogune (vastavalt loendusandmetele) samaväärseid rändekogumikke võrreldes Tahu ja Saunja lahega, mistõttu piiranguvööndi kaitsekord on piisav rannikuelupaigatüüpide kaitseks.
29	52001:004:0318	Ei nõustu kaitseala laiendamisega maaüksusele.	Ettepanek osaliselt arvesse võetud ja kaitseala laiendatud vaid rannaniidu arvel.
30	Vööla mere ja Kudani järve ümbruse 15 elaniku ühiskiri	Võimaldada kaitse-eeskirjaga Vööla mere ja Kudani järve loodusliku veerežiimi taastamist.	Ettepanek on arvesse võetud ja kaitse-eeskirja on asjaomane punkt lisatud.
31	Salajõe küla 10 talu ühiskiri	Ei nõustu piirneva Salajõe hoiuala osa arvamiseega Silma	Ettepanekut ei arvestatud, kuna võrreldes alal kehtiva hoiuala kaitsekorraga ei seata piiranguvööndi

		looduskaitseala Salajõe piiranguvööndisse.	kaitsekorra kehtestamisega lisapiiranguid, vaid pigem täpsustatakse väärtuste kaitseks keelatud ja vajalikke tegevusi. Linnujahi piirang ei ole selles vööndis oluline, kuna ala ei ole aktiivne jahipiirkond. Puudub vajadus kahe kõrvuti asetseva sarnast kaitsekorda nõudva kaitstava ala olemasoluks. Alal esinevad loodusdirektiivi esmatähtis elupaigatüüp lood ning kuivad niidud lubjarikkal mullal. 2013. a tehtud poollooduslike koosluste inventuuri käigus on alal inventeeritud lisaks nimetatud elupaigatüüpidele aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud, niiskuslembesed kõrgrohustud ja liigirikkad madalsood. Alal leiduvaid väärtusi ja kehtiva hoiuala ning kaitse-eeskirja vastuvõtmisel kehtima hakkava kaitsekorra erinevusi on selgitatud ka avalikustamisel toimunud arutelude käigus.
32	Läänemaa Rannakalanduse Selts	Ei nõustu Silma looduskaitseala laienemisega hoiuala arvel ning liidetaval alal lisaliikumispääsude kehtestamisega, kuni ei ole selge regulatsioon selle korraldamiseks; ettepanek muuta Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndi ja Haapsalu lahe piiranguvööndi vahelist piiri ning lubada kaitseala veealal mootoriga ujuvvahendiga sõitmist piirkiirusega 5 sõlme.	Kompromissina on muudetud sihtkaitse ja piiranguvööndi vahelist piiri, mis vähendab liikumis- ja kalapüügipiiranguga ala pindala; eelnõusse on lisatud säte elektrimootoriga ujuvvahendiga sõitmise lubamise kohta. Kaitse-eeskirja jõustumise järel saab Keskkonnaameti korraldusega kehtestada väljastatavate liikumislubade piirarvu päevade kaupa.

Rohkelt ettepanekuid esitasid kirjalikult ka Noarootsi Vallavalitsus (kirjad nr 7-15/624-1 25.08.2010, nr 7-15/624-2 13.10.2010 ja nr 7-18/651-1 12.10.2012), Ridala Vallavalitsus ja Vallavolikogu (korraldus nr 389 26.08.2010, kirjad nr 16-8.19/887 27.09.2010, nr 71 16.09.2010, nr 94 30.12.2010, nr 16-8.25/431 25.03.2011 ja nr 16-8.25/431 24.05.2011 ning kirjad 15.10.2012, 21.01.2013 ja 16-8.25/154 01.03.2013) ning Läänemaa Omavalitsuste Liit (kirjad nr 35 26.08.2010, nr 39 13.10.2010, nr 58 16.12.2010 ja nr 40 26.10.2010). Tolleaegselt Oru Vallavalitsuselt Keskkonnaametile kirjalikke ettepanekuid ei laekunud. Avalikul koosolekul (30. augustil 2010. a) tegi Oru Vallavalitsuse esindaja ettepaneku võimaldada inimestel Kirimäe poolsaare traditsioonilises supluskohas jätkuvalt suplemas käia. Selgitati, et suplemist kaitsekord ei piira. Silma looduskaitseala ja ühtlasi Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 28. veebruari 2006. a määruse nr 59 „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne maakonnas” muutmine” eelnõu kohta on esitanud arvamuse Riigimetsa Majandamise Keskus (nr 3-1.12/28 27.08.2010),

Esitatud ettepanekuid on maksimaalselt arvesse võetud ja arvestamata jätmise korral on selgitatud põhjusi. Keskkonnaameti vastused omavalitsuste ettepanekutele on avalikud dokumendid numbriga:

- 1) Noarootsi Vallavalitsusele HLS 15-2/10/32366-4 (23.09.2010), HLS 15-4/10/32366-6 (11.11.2010) ja HLS 15-2/12/24023-3 (19.10.2012);
- 2) Ridala Vallavalitsusele ja Vallavolikogule HLS 15-2/10/32421-4 (21.09.2010), HLS 15-4/10/32421-6 (11.11.2010), HLS 15-4/10/36607-2 (11.11.2010), HLS15-4/10/46245-3 (31.01.2011), HLS 15-4/11/46245-5 (19.04.2011), HLS 15-4/11/46245-7 (14.07.2011), HLS 15-2/12/24024-3 (19.10.2012), HLS 15-2/12/24024-7 (05.02.2013);
- 3) Läänemaa Omavalitsuste Liidule HLS 15-2/10/33712-2 (24.09.2010), HLS 15-4/10/33712-4 (24.11.2010), HLS 15-10/10/42039-3 (25.11.2010) ja HLS 15-4/10/33712-6 (30.12.2010).

Kuna Oru omavalitsus kirjalikult vastuväiteid ega parandusettepanekuid ei esitanud, luges Keskkonnaamet seda kaitse-eeskirja eelnõuga nõustumiseks. Ülejäänud ettepanekud on kajastatud allolevas tabelis.

<p>Noarootsi Vallavalitsus (kirjad nr 7-15/624-1 25.08.2010, nr 7-15/624-2 13.10.2010 ja nr 7-18/651-1 12.10.2012),</p>	<p>Noarootsi Vallavalitsuse viimane kiri (12.10.2012) sisaldas ettepanekut kaitse-eeskirja täiendamiseks ja ettepanekut piiranguvööndi piiri muutmiseks, et võimaldada rajada Noarootsi-Uuemõisa püsiühendust.</p>	<p>Ettepanekuid arvestati ning kaitse-eeskirja eelnõu täiendati ja piiri muudeti selliselt, et Noarootsi-Uuemõisa püsiühenduse võimalik asukoht jääs piiranguvööndisse.</p>
<p>Ridala Vallavalitsus ja Vallavolikogu (korraldus nr 389 26.08.2010, kirjad nr 16 8.19/887 27.09.2010, nr 71 16.09.2010, nr 94 30.12.2010, nr 16-8.25/431 25.03.2011 ja nr 16-8.25/431 24.05.2011 ning kirjad 15.10.2012, 21.01.2013 ja 16 8.25/154 01.03.2013)</p>	<p>Ridala vallavolikogu viimased kirjad (30.12.2010, 25.03.2011 ja 24.05.2011 ning 15.10.2012, 21.01.2013 ja 01.03.2013) sisaldasid otsust mitte nõustuda Silma looduskaitseala laiendamisega Ridala valda, kusjuures põhjendusena toodi 30.12.2010 kirjas elanikele ja huvigruppidele (24.05.2011 kirjas nimetatud elanikke ja maaomanikke) oluliste piirangute lisandumise (kirjades ei täpsustatud, milliseid piiranguid silmas peeti) ning rannaniitude ja kaitstavate liikide kaitseks hoiuala kaitsereežiimi piisavuse.</p>	<p>Keskkonnaamet põhjendas 31.01.2011 vastuseks saadetud kirjas veel kord Silma looduskaitseala sihtkaitsevööndi vajadust olemasoleval Väinamere hoiuala territooriumil Ridala vallas, muu hulgas ka põhjusel, et hoiualal ei ole võimalik reguleerida jahipidamist ega kalapüüki, mis on oluline ohutegur sealsele rahvusvaheliselt tähtsale ränd- ja haudelinnustikule, ning 19.04.2011 kirjas, et Keskkonnaameti hinnangul ei põhjusta Silma looduskaitseala laienemine Ridala valda olulisi lisapiiranguid Ridala valla elanikele ja laiendatava Silma looduskaitseala maaomanikele, välja arvatud linnujahi keelu lisandumine, mis siiski ei puuduta arvukat huvigruppi.</p>
	<p>14.07.2011 kirjas teavitas Keskkonnaamet Ridala omavalitsust, et jääb oma viimase seisukoha juurde. 15.10.2012 kirjas heidab Ridala Vallavolikogu Keskkonnaametile ette Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu puudulikku motivatsiooni ning väidab, et looduskaitseala kehtestamisega rikutakse</p>	<p>Keskkonnaamet põhjendas 19.10.2012 vastuseks saadetud kirjas veel kord Silma looduskaitseala sihtkaitsevööndi vajadust olemasoleval Väinamere hoiuala territooriumil Ridala vallas, selgitas asjaolu, et kavandatavate piirangute seadmisel on arvestatud kohalike elanike huvidega, mistõttu ei ole Ridala valla veealal keelustatud liikumist ega kalapüüki, vaid piiratud neid eesmärgiga ühtlustada liikumiskoormust päevade lõikes. Lisaks muutis Keskkonnaamet kaitseala</p>

	ebaproportsionaalselt Ridala valla elanike õigusi.	tsoneeringut, suurendades Haapsalu lahe piiranguvööndi pindala, mis võimaldab muu hulgas pidada linnujahti Herjava poolsaare kaelal (Uuemõisa-poolses küljes), vähendab liikumis- ja kalapüügipiirangutega veela pindala ja jätab Noarootsi–Uuemõisa püsiühenduse võimaliku asukoha piiranguvööndisse.
	21.01.2013 kirjas leiab Ridala Vallavolikogu, et Keskkonnaameti 19.10.2012 kirjas toodud Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu muudatused on põhimõtteliselt asjakohased ja aktsepteeritavad, seda aga eeldusel, et looduskaitseala kehtestamisel on läbi viidud kohane haldusmenetlus. Ridala Vallavolikogu ei pea õigeks Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja kehtestamist Vabariigi Valitsuse määrusega ja palub looduskaitseala kehtestamise otsustamist haldusaktina. Samuti on Ridala Vallavolikogu seisukohal, et 2007. a ekspert Eerik Leibaku koostatud ekspertiis on ebapiisav ega ole ajakohane.	Keskkonnaamet selgitab oma 05.02.2013 kirjas, et on kaasanud määruse menetluse käigus laekunud ettepanekute alusel muudatuste tegemisse mitmeid eksperte, sh Keskkonnaameti spetsialiste ja Läänemaa Linnuklubi ornitolooge. Keskkonnaamet on seisukohal, et uuendatud Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõule lisaekspertiisi teha ei ole vaja.
	01.03.2013 kirjas teavitab Ridala Vallavolikogu, et 15.10.2012 ja 21.01.2013 kirjaga saadetud vastuväited Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja määruse eelnõu kohta jäävad kuni looduskaitseaduse kavandatavate muudatuste kehtima hakkamiseni jõusse ning 01.03.2013 vastuskiri on vaid täiendava ja selgitava iseloomuga, millele Ridala vallavolikogu vastust ei oota.	
Läänemaa Omavalitsuste Liit (kirjad nr 35, 26.08.2010, nr 39, 13.10.2010, nr 58, 16.12.2010 ja nr 40, 26.10.2010)	58 16.12.2010, soovib LOVL selgitust, miks eelnõu kohaselt on lubatud Haapsalu lahe piiranguvööndis mootoriga sõita ainult teatud tegevuste puhul.	Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu loetleb, millal on lubatud mootoriga ujuvvahendiga sõita: „Mootoriga ujuvvahendiga on lubatud sõita 1. novembrist 31. märtsini ning aastaringselt Haapsalu lahe piiranguvööndis, järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala kaitse

		korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.“ Seega on Haapsalu lahe piiranguvööndis lubatud aastaringselt mootoriga ujuvvhendiga sõita olenemata eesmärgist.
	Ei nõustu liikumispiiranguga Vööla-Kudani ja kavandatud Roograhu sihtkaitsevööndis (1. aprillist 30. juunini).	Liikumispäänguid kaitseala veealal on leevendatud. Avalikustamise ajal toimunud arutelude tulemusena on liikumispiirangud esialgu kavandatud Vööla-Kudani ja Roograhu sihtkaitsevööndites kaotatud.
	On seisukohal, et kaitseala laienemine toimub ettekäändel, et see lihtsustab kaitseala tähistamist maastikul ja piirangute mõistmist, ning see ei ole õigustatud.	Kaitseala laienemise põhjuseid selgitab kaitse-eeskirja seletuskiri. Avalikustamise käigus esitatud ettepanekuid arvestades on kaitseala laienduse pindala mõnevõrra vähenenud. Olemasolevatest kaitstavatest aladest hõlmab suurima liidetava ala Väinamere hoiuala see osa, mis piirneb Silma looduskaitsealaga. Kaitsealaga liitmise peamiseks põhjusteks on kalapüügi ja linnujahi piirangute ühtse reguleerimise vajadus ühel ja samal veekogul (nii Saunja kui Tahu lahel), mis hetkel paikneb osaliselt hoiualal ja osaliselt kaitsealal.
	LOVL teeb ettepaneku kaitseala piiridest välja jätta riigi-, omavalitsuse- ja erateede ääred 5 meetri ulatuses teekatte servast, et võimaldada teeäärte puhastamist võsast ja puudest.	Kaitse-eeskirja eelnõu järgi on sihtkaitsevööndis lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd. Ehitisteks on hooned ja rajatised; viimaste hulka kuuluvad ka teed. Teede korrashoiuks vajalik võsaraie teeservades on käsitletav ehitise hooldustööna, mis on kaitse-eeskirja eelnõu kohaselt lubatud tegevus.
	LOVL palub mitte seada takistusi maanteedega paralleelselt kulgevate ja nende ligidusse rajatavate kergliiklusteede planeerimisele ja ehitamisele	Keskkonnaamet arutas Maanteeameti esindajaga kergliiklusteede võimalikke asukohtasid ning saavutas kokkuleppe, mille kohaselt kõik maanteed hõlmavad katastriüksused on arvatud kaitseala piiranguvööndisse või kaitsealast välja. Kaitse-eeskirja eelnõu ei takista ühegi planeeritud kergliiklustee ehitamist.
	LOVL teeb ettepaneku kirjutada kaitse-eeskirja sisse Noarootsi-Uuemõisa ühendustee võimaliku ehituse lubatud tegevusena	Arvestades nii LOVL, Noarootsi vallavalitsuse kui Ridala vallavalitsuse ettepanekuid ja põhjendusi ning kooskõlastusingil esitatud Lääne maavalitsuse ettepanekut Noarootsi – Uuemõisa püsiühenduse rajamiseks, on muudetud kavandatud sihtkaitsevööndi ja piiranguvööndi vahelist piiri ning vähendatud kaitseala laienduse osa Tahu poolsaarel. Seega jääb Noarootsi-

		Uuemõisa võimaliku püsiühenduse trass piiranguvööndisse, kus on ehitamine lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.
	LOVL on seisukohal, et kaitsealal olevatel katastriüksustel, kus ei ole I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaiku, võimaldada metsade majandamist olemasolevate metsamajandamiskavade alusel	Sihtkaitsevöönditesse on piiritletud metsad, mis on väärtuslikud kas elupaigatüübina või kaitstavate liikide elupaigana. Silma looduskaitseala sihtkaitsevööndites on lubatud metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures koosluse kujundamisel saadud puitu on võimalik maaomanikul kasutada. Piiranguvööndites on keelatud üksnes uuendusraie, välja arvatud turberaiena. Kompenseerimaks metsamajandamise piiranguid, on maaomanikul võimalik taotleda Natura 2000 alal asuva erametsamaa kohta antavat toetust.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste EL õigusaktidega:

1. EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj” lisa 1 punkti 2 alapunktiga 517 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Väinamere loodusala, mis hõlmab endas Silma looduskaitseala. Seetõttu tuleb Silma looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

Väinamere loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. aasta otsusega 2008/24/EÜ, millega võetakse vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade teine ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbriga C(2008) 8046 all, ELT L 43, 13.02.2009, lk 245—392). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 3. detsembri 2014. aasta rakendusotsusega (EL) 2015/73, millega võetakse vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu kaheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbriga C(2014) 9092 all, ELT L 18, 23.1.2015, lk 485—695).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslike ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa

Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunkti 66 kohaselt jääb kaitseala Väinamere linnualale. Silma looduskaitsealal on olulisteks kaitse eesmärkideks mitmete linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliikide kaitse.

Peale määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek muuta Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” Väinamere linnu- ja loodusala piire. Seoses kaitseala piiri muutmisega tuleb Väinamere linnu- ja loodusala piirid viia vastavusse kaitseala piiriga. Silma looduskaitseala soovitakse arvata Natura 2000 võrgustikku esitatavate alade hulka kogu ulatuses (seni kaitse all olnud alad, v.a Saunja merikotka püsielupaik ja Pürksi merikotka püsielupaiga väljapoole Saare hoiuala jääv osa, juba kuuluvad Natura 2000 võrgustikku).

Väinamere loodusala piiride muutmisel lisanduvad Natura 2000 võrgustiku alade hulka osaliselt järgmised katastriüksused: 52001:004:0280, 52001:004:0280, 52001:004:0714, 52001:004:2210, 52001:004:1990, 52001:004:1161, 52001:003:0743, 52001:003:0041, 52001:004:0480, 52001:004:0334, 52001:004:0335, 52001:004:0357, 52001:004:0543, 52001:002:0600, 55201:001:1010, 55201:001:1830, 55201:001:0126, 55201:001:0186, 55201:001:0186, 55201:001:0875, 55201:001:0242, 55201:001:3120, 55201:001:0323, 55201:001:3731, 55201:001:0220, 67401:009:0370, 52001:005:1612, 52001:005:2620, 52001:005:0094, 52001:005:0326, 52001:005:0301, 52001:005:0520, 52001:005:1300, 52001:005:2871, 52001:005:2380, 52001:005:2800, 52001:005:2720, 52001:001:1200. Valdavas osas lisanduvad maaüksused 55201:001:0883 ja 52001:005:0394 ning tervikuna katastriüksused 52001:002:1273, 55201:001:0900, 55201:001:0900, 55201:001:3780, 67401:008:0420, 52001:005:0350, , 52001:005:3250 ja 67401:001:0628.

Väinamere loodusala piiride muutmisel suureneb loodusala osakaal järgmistel katastriüksustel: 52001:003:0730, 52001:003:0863, 52001:003:0663, 52001:003:0061, 52001:003:0766, 52001:003:0272, 52001:003:0153, 52001:003:0058, 52001:003:0059, 52001:003:0057, 52001:003:0742, 52001:003:0320, 52001:003:0762, 52001:003:0861, 52001:003:0192, 52001:003:0189, 52001:004:0234, 52001:004:1041, 52001:004:1041, 52001:004:0711, 52001:004:1860, 52001:004:1112, 52001:004:0351, 52001:004:0362, 52001:002:0060, 52001:002:0205, 52001:002:0280, 55201:001:0822, 55201:001:0407, 55201:001:0090, 55201:001:1100, 55201:001:4221, 55201:001:0008, 55201:001:3221, 55201:001:3050, 55201:001:2463, 55201:001:0606, 55201:001:0643, 55201:001:0980, 55201:001:3613, 55201:001:1342, 55201:001:1980, 55201:001:1990, 55201:001:2000, 55201:001:2010, 55201:001:1650, 55201:001:3790, 55201:001:0001, 55201:001:0238, 55201:001:0384, 55201:001:0478, 55201:001:0756, 55201:001:0757, 55201:001:0758, 55201:001:0895, 67401:008:0051, 67401:008:0143, 67401:008:0164, 67401:008:0249, 52001:005:2862, 52001:005:0378, 52001:005:0261, 52001:004:2500 ja 52001:004:0065, 52001:002:0205, 43601:001:0014.

Loodusala osakaal väheneb järgmistel katastriüksustel: 52001:004:1760, 52001:004:1880, 52001:003:0174, 52001:003:0300, 52001:002:0130, 52001:002:0370, 55201:001:0623, 55201:001:4790, 55201:001:0963, 55201:001:0964, 55201:001:0631, 67401:008:0007, 67401:008:0063, 67401:009:0168, 52001:005:2600, 52001:005:2830, 52001:005:1930, 52001:005:0441 ja 52001:004:1080.

Väinamere loodusala piiride muutmisel jäävad loodusalast välja järgmised katastriüksused: 52001:004:2450, 52001:004:0680, 52001:004:0712, 52001:003:0143, 52001:003:0142, 52001:002:1653, 52001:002:0680, 52001:005:0268 ja 52001:005:0186.

Kaitseala laienemise ja uute teadmiste tõttu kaitse all olevate alade loodusväärtuste kohta tehakse peale määruse jõustumist Euroopa Komisjonile ettepanek täiendada Väinamere linnuala kaitse eesmarke järgmiste Silma looduskaitsealal esinduslikult esinevate linnuliikidega: väikekajakas (*Larus minutus*), hänilane (*Motacilla flava*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), hallpösk-pütt (*Podiceps griseogenus*), rooruik (*Rallus aquaticus*) ja soo-loorkull (*Circus pygargus*). Silma looduskaitseala kaitse eesmärkide hulgas

nimetatud muusträhn on lokaalse looduskaitseväärtusega ja liigi arvamine Väinamere linnuala kaitse eesmärkide hulka ei ole põhjendatud. Väinamere loodusala kaitse eesmärkideks on kõik Silma looduskaitsealal kaitstavad elupaigatüübid.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise. Looduskeskkonna mitmekesisus tagab omakorda parema ja mitmekesisema elukeskkonna säilimise inimestele.

Uue kaitse eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt toodud eesmärkide saavutamist.

Silma looduskaitseala on juba riikliku kaitse all, mistõttu puuduvad määruse jõustumisel olulised mõjud sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ja riigiasutuste ning kohaliku omavalitsuse korraldusele. Võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga muutub leebemaks jahi ja kalapüügi regulatsioon. Vaid liidetava hoiuala piires lisandub, võrreldes kehtiva kaitsekorraga, linnujahi keeld, mis on vajalik kaitseväärtuste säilimiseks. Looduskaitsealade piirangute kehtestamisel lähtutakse loodusväärtustest ja sellest, kus need esinevad. Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Meile teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole. Eelnõu avalikustamise käigus saadeti kohalikele omavalitsustele ja maaomanikele arvamuse avaldamiseks eelnõu materjalid. Looduskaitsealade § 9 lõike 71 punktide 3 ja 4 järgi on avalikustamise üheks eesmärgiks saada menetlusosalistelt neile teadaolevaid andmeid, mis omavad puutumust antud eelnõuga.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb määruse jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude mõningane vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta ja § 4 lõike 2 kohaselt looduskaitsealade §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt makstakse maamaksu 50% maamaksumäärast. Esialgsete arvutuste alusel väheneb kaitseala laienemise ja tzoneeringu muutmise tulemusel Noarootsi valla maamaksutulu 1468 eurot, Lääne-Nigula valla maamaksutulu 1087 eurot ja Ridala valla maamaksutulu 1222 eurot aastas. Kokku laekub maamaksu vähem 3777 eurot aastas. Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi.

Vastavalt looduskaitsealade §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Kaitseala kaitse-eeskirja menetlemise ajal ei ole laekunud ühtegi ettepanekut maa riigile omandamise kohta. Silma looduskaitsealal jääb sihtkaitsevööndisse ligikaudu 385 ha erametsamaad, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab. Keskmise maa hind selles piirkonnas Maa-ameti andmetel on arvestuslikult 1495 eurot hektari eest. (Maa-amet, tehingute andmebaas; aluseks on võetud keskmine 2012. a kinnisasja tehingute maatulundusmaa hind Noarootsi, endises Oru ja Ridala vallas). Võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga suureneb kaitseala sihtkaitsevööndis eramaadel oleva metsamaa pindala ligikaudu 60 ha võrra. Kaitseala piiranguvööndis paiknevate eraomandisse kuuluvate maaüksuste sihtotstarbeline kasutamine oluliselt piiratud ei ole. Lähtudes maade riigile omandamise andmetest alates aastast 1999 kuni 2014 (nii vahetamise, omandamise kui tasaarvestuse tulemus), on kokku riigile omandatud 10 045 hektarit looduskaitsealust maad. See teeb kokku 1,25% kõigist kaitstavatest aladest. Järjekorras ootab omandamist 2428 hektari omandamine, mis teeb kokku 0,3% kaitsealusest maast. Lähtudes toodud andmetest, leiame, et eramaade omanike huvi riigile omandamise

vastu ei ole suur ja konkreetse määruise jõustumine ei avalda olulist mõju juba võetud kohustustele. Lähtudes sellest ei suurenda määruise jõustumine oluliselt juba võetud riigieelarvelisi kohustusi.

Riigi kulud seoses Natura metsatoetusega suurenevad, kuna sihtkaitsevööndis asuva erametsamaa pindala suureneb 106 ha võrra ja piiranguvööndis asuva erametsamaa pindala suureneb 13 ha võrra. Sihtkaitsevööndisse tsoneeritud erametsamaast 40 ha on seni kaitseta olnud ala, ülejäänud laiendus toimub varasema piiranguvööndi arvelt. Erametsaomanikud saavad taotleda toetust Natura 2000 võrgustiku alal asuvale metsamaale. Tegemist on Eesti Maaelu arengukava 2007–2013 meetmega 2.7. Toetuse eesmärk on kompenseerida metsaomanikele osaliselt looduse kaitsmise tõttu metsast saamata jäävat tulu. Toetuse suurus on piiranguvööndis ja hoiualadel ning projekteeritavatel aladel 60 eurot hektari kohta aastas ning sihtkaitsevööndis 110 eurot hektari kohta aastas. Toetust makstakse Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning kaasfinantseeritakse Eesti riigi eelarvest. Tsoneeringumuudatuste tulemusena suureneb Natura 2000 erametsatoetuste võimalik kulu maksimaalselt 8480 euro võrra. Metsatoetuse taotlejate arv on viimastel aastatel jäänud ca 70% juurde võimalikust taotlejate arvust. Seega võime prognoosida tegelikult täiendavaks kuluks ca 5936 eurot aastas.

Silma looduskaitsealal on keskkonnaregistrisse kantud poollooduslikke kooslusi ligikaudu 2300 ha. Toetusõiguslike poollooduslike koosluste alasid tuleb täiendavalt juurde 102 ha. Vastavalt maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrusele nr 38 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus” makstakse Natura aladel riigi poolt poollooduslike koosluste hooldamiseks toetust ühe hektari poolloodusliku koosluse eest 85-450 eurot, olenevalt poolloodusliku koosluse tüübist ja hooldamise viisist (karjatamine või niitmine). Kaitseala moodustamise tulemusena suureneb poollooduslike koosluste hooldamise (valdavalt karjatamine 150 eurot/ha) kulu ligikaudu 15 300 euro võrra.

Lisanduvast 102 ha poollooduslikust kooslusest vajab taastamist ligikaudu 100 ha. Vastavalt keskkonnaministri 1. juuni 2004 määrusele nr 62 „Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise kord, nõuded toetuse maksmiseks ja toetuse määrad” makstakse Natura aladel riigi poolt poollooduslike koosluste taastamiseks toetusi, millede määrad on vahemikus 160–590 eurot hektari kohta, sõltuvalt kooslusel tõrjutavast materjalist (roog või võsa), pinnast (tasane või mätastunud) ning võsa kõrgusest ja tihedusest. Keskkonnaameti hinnangul kuluks poollooduslike koosluste taastamiseks ligikaudu 23 100 eurot (ühekordne kulu).

7. Määruse muutmine

Seoses Silma looduskaitseala ja Salajõe maastikukaitseala laiendamisega kaitsealadega piirnevate hoiualade arvel muudetakse Vabariigi Valitsuse 28. veebruari 2006. aasta määrust „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne maakonnas”. Määruse muutmise eesmärgiks on kaasa arvatud alade kaitse alt välja arvamist, muutub vaid kaitstava loodusobjekti tüüp ja kaitsekord. Määruse kehtestamisel tunnistatakse Kapa, Saare, Salajõe, Saunja ja Tahu hoiuala kehtetuks ning Väinamere hoiuala piiri muudetakse seoses Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja ja uue piiri kinnitamisega.

Vabariigi Valitsuse määruse nr 59 § 1 lg 1 punkti 14 alusel on võetud kaitse alla Kapa hoiuala, mille kaitse eesmärk on loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide loodude (6280*), puisniitude (6530*) ja liigirikaste madalsoode (7230) kaitse. Kapa hoiuala on arvatud Silma looduskaitseala Kapa sihtkaitsevööndisse, mille kaitse eesmärk on niidu- ja sookoosluste säilitamine või taastamine ning kaitstavate liikide elupaikade kaitse. Siin on inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad laialehised metsad (9020*, ekspert T. Tärnu, 2009), mille kaitseks (raiepiirangute seadmiseks) on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord. Alal leidub ka esmatähtsaid poollooduslikke kooslusi – puisniidud (6530*), lood (6280*) – ja liigirikas madalsoo (7230, ekspert T. Ploompuu, 1999), mitme kaitsealuse liigi, sealhulgas II kategooria kaitsealuse linnuliigi valgeselg-kirjurähni elupaik, mille soodsa seisundi tagamiseks on samuti optimaalne sihtkaitsevööndi kaitsekord. Kaitse alt arvatakse välja kaitstava ala piiril 0,7 ha põlluala (eramaa), kus kaitseväärtusi ei esine.

Silma looduskaitseala kaitse eesmärk on kaitsta muu hulgas loodusid, puisniite ja liigirikkaid madalmeid.

Punkti 24 alusel on kaitse alla võetud Saare hoiuala, mille kaitse eesmärk on loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide rannaniitude (1630*), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), puisniitude (6530*) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) kaitse ning linnudirektiivi I lisas nimetatud liikide kaitse. Liigid, mille isendite elupaikasid kaitstakse, on soo-loorkull (*Circus pygargus*), sookurg (*Grus grus*) ja punaselg-õgija (*Lanius collurio*). Saare hoiuala on arvatud osaliselt Silma looduskaitseala Pürksi sihtkaitsevööndisse, osaliselt Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse ja osaliselt Saare piiranguvööndisse. Saare hoiuala osast, kus asub ka Pürksi püsielupaik, on moodustatud Pürksi sihtkaitsevöönd. Alal on inventeeritud kõrge looduskaitse väärtusega loodusdirektiivi elupaigatüüp soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*; ekspert T. Törnpu, 2009). Nii metsaelupaigatüübi kui ka I kaitsekategooria liigi elupaiga säilimiseks on vajalik sihtkaitsevööndi kaitsekord. See osa hoiualast, kus asuvad niidualad, on liidetud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndiga, et tagada piisav kaitsekord kaitsealustele liigniisketele niidu elupaigatüüpidele. Saare piiranguvööndiga liidetaval alal asuvad valdavalt noored männikud, mistõttu on piiranguvööndi kaitsekord piisav.

Kaitse-eeskirja kohaselt on Silma looduskaitseala kaitse eesmärkideks muu hulgas kõik Saare hoiuala kaitse eesmärgid.

Punkti 25 alusel on võetud kaitse alla Salajõe hoiuala, mille kaitse eesmärk on loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*), loodude (6280*) ja liigirikaste madalsoode (7230) kaitse. Salajõe hoiuala on arvatud osaliselt Silma looduskaitseala Salajõe piiranguvööndisse ja Salajõe maastikukaitseala kaitse-eeskirja kohaselt osaliselt Salajõe piiranguvööndisse. Kuna piirnevate alade kaitsekord on sarnane, on otstarbekas kõrvuti paiknevad kaitstavad alad liita. Mõlema kaitseala kaitse-eeskirja koostamisel on arvestatud, et Salajõe hoiuala kaitse eesmärgid sisalduksid kaitseala kaitse-eeskirjas vastavalt elupaigatüüpide paiknemisele. Silma looduskaitsealaga liidetava ala põhiväärtuseks on poollooduslikud kooslused lood (6280*), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) ning aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510; PKÜ, eksperdid E. Meier, K. Luks, 2000; M. Mesipuu, 2013). Kärbla peakraavi lähistel on inventeeritud ka elupaigatüüpi liigirikad madalsood (7230; eksperdid T., H. ja M. Ploompuu, 2000; K. Kaja, 2010; M. Mesipuu, 2013), mille kaasnevaks elupaigatüübiks on niiskuslembesed kõrgrohustud (6430). Nendel aladel on vajalik seada maaparandussüsteemide hooldus- ja rekonstrueerimistööde tegemiseks tingimusi, mis on vajalikud märgalakoosluste kaitseks. Salajõe maastikukaitsealaga liidetaval alal paiknevad niidukooslused, sealhulgas loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübid.

Punkti 26 alusel on kaitse alla võetud Saunja hoiuala, mille kaitse eesmärk on loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübi lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*) kaitse, linnudirektiivi I lisas nimetatud liikide ning I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaika kaitstakse, on punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*). Saunja hoiuala on arvatud Silma looduskaitseala Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse, mille kaitse eesmärk on vee-, ranna-, niidu-, soo- ja metsakoosluste säilitamine või taastamine, looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Liidetaval alal esinevad niidualad elupaigatüüpidega kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) ja liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270; eksperdid T., H. ja M. Ploompuu, 2000) moodustavad ühtse terviku piirneva kaitseala sihtkaitsevööndis olevate niitudega.

Silma looduskaitseala kaitse eesmärkideks on kaitse-eeskirja kohaselt muu hulgas lubjarikkal mullal kuivade niitude kaitse ja punajalg-tildri elupaikade kaitse; kiivitajat ei ole kaitse eesmärkides nimetatud, kuna tegemist ei ole linnudirektiivi I lisas nimetatud ega Eestis kaitse all oleva liigiga.

Punkti 27 alusel on võetud kaitse alla Tahu hoiuala, mille kaitse eesmärk on nõukogu loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübi rannaniitude (1630*) ja I kaitsekategooria kaitsealuse liigi kaitse. Tahu hoiuala on arvatud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse. Silma looduskaitseala kaitse eesmärkideks on nii rannaniitude kui ka I kaitsekategooria liigi kõre kaitse. Tahu hoiuala on arvatud Tagalahe-Sutlepa sihtkaitsevööndisse. Kuna tegemist on sarnast kaitsekorda nõudvate aladega (eesmärk on eelkõige rannaniitude ja nende elustiku kaitse), siis on otstarbekas kõrvuti paiknevad kaitstavad alad liita.

Väinamere hoiuala piire muudetakse vastavalt Silma looduskaitseala kavandatavatele piiridele. Kehtivates piirides on Väinamere hoiuala pindala 67 521 ha. Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja kohaselt arvatakse sihtkaitsevööndisse 393 ha, millest ligikaudu 170 ha on mereala, ja piiranguvööndisse 821 ha, millest ligikaudu 530 ha on mereala. Kaitseala välispiiri on võrreldes varasema Väinamere hoiuala piiriga täpsustatud, tõmmates välispiiri sirgetena seni mööda ebaselgeid kõlvikupiire kulgenud välispiiri asemel ning seetõttu jääb kaitse alt välja ligi 7 ha, mis kaitse eesmärkide saavutamist ei ohusta. Määruse kohaselt on Väinamere hoiuala pindala 66 300 ha.

Määruse lisas esitatud Kapa, Saare, Salajõe, Saunja ja Tahu kaart tunnistatakse kehtetuks. Määruse lisas esitatud Väinamere hoiuala kaart „Väinameri 2” asendatakse eelnõukohase määruse lisas esitatud kaardiga.

7. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

8. Vaidlustamine

Käesoleva määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

9. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati teiste ministriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Rahandusministeerium eelnõud ei kooskõlastanud, nende esitatud esitatud märkused ning nendega arvestamine on esitatud käesoleva seletuskirja lisas. Peale selgituste esitamist kooskõlastas Rahandusministeerium eelnõu. Ülejäänud ministriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks. Kooskõlastamisel esitatud märkused ja ettepanekud ning nendega arvestamine on esitatud käesoleva seletuskirja lisas.

Marko Pomerants
Keskkonnaminister

Silma looduskaitseala kaitse-eeskirja seletuskirja lisa nr 1

Kooskõlastusringil esitatud ministriumite märkustega arvestamise tabel

<p>Rahandus- ministeerium</p>	<p>Rahandusministeerium ei kooskõlastanud eelnõud, kuna osa Kapa sihtkaitsevööndisse planeeritavast alast on Oru valla üldplaneeringu kohaselt planeeritud elamumaaks. Kavandatava kaitseala Kapa sihtkaitsevööndisse planeeritud ning ühtlasi ka Oru valla üldplaneeringuga elamumaaks määratud ala puudutab Kapa-Tamme maaüksust (katastritunnus 43601:001:0115). Praegu asub kinnistu osaliselt Kapa hoiualal, mis liidetakse eelnõu kohaselt Silma looduskaitsealaga. Maaüksusele on kavandatud ka Silma looduskaitseala laiendus. Endise Oru valla üldplaneeringu kohaselt jääb maaüksus perspektiivsele elamumaale.</p>	<p>Maaomanikuga kokkuleppel on perspektiivse elamumaa ala, kus kaitstavat elupaigatüüpi ei esine, kavandatavast looduskaitseala laiendusest välja arvatud. Kaitseala laiendusele on arvatud maaüksuse metsaala, kus esineb loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad laialehised metsad (9020*). Kaitseala maaüksuse idapiirini ei laiendata, vaid kaitsealasse arvatakse maaüksuse läänepoolsem osa, kus paikneb kaitstav metsaelupaigatüüp ja mis osaliselt on juba praegu kaitstaval alal. Kaitseala välispiir on kavandatud mõtteliste sirgetena ja piirikirjelduses kasutatakse nurgapunktide geograafilisi koordinaate. Maaomanik on sellise kavandatava piiriga nõus: kavandatav ehitusala jääb kaitsealast välja, kaitsealaga liidetavale alale saab taotleda Natura erametsatoetust, sihtkaitsevööndis on maamaksusoodustus. Ülejäänud Kapa hoiuala liitmine Silma looduskaitsealaga on põhjendatud (vaatamata perspektiivse elamumaa olemasolule üldplaneeringus), kuna tulenevalt hoiuala kaitsekorrast ja Kapa hoiualal inventeeritud loodusväärtustest pole eeldatavasti võimalik sinna hooneid ehitada loodusväärtusi kahjustamata, seega on kehtivate piirangutega proportsionaalsem sihtkaitsevööndi kaitsekord, mis võimaldab taotleda suuremat Natura erametsatoetust ja saada täielikku maamaksuvabastust. 10. novembril 2015 Lääne-Nigula vallamajas toimunud kohtumisel andsid Lääne-Nigula valla esindajad lähtuvalt maaomanikuga tehtud kokkulepetest Keskkonnaametile omapoolse nõusoleku kaitseala laiendamisele Kapa-Tamme maaüksusel ülal kirjeldatud piirides.</p>
	<p>Ettepanek mitte laiendada kaitseala piire Klippa poolsaarel, vaid säilitada seal olemasolev Natura 2000 ala piir. Silma looduskaitseala kavandatud laiendus Klippa poolsaarel jääb Noarootsi vallas Tahu külas/Skåtänäs alale, kus Lääne maakonnaplaneeringuga ning Noarootsi valla üldplaneeringuga on kavandatud Haapsalu – Noarootsi püsiühendus.</p>	<p>Arvestatud. 10. novembril 2015 Lääne maavalitsuses toimunud kohtumisel, kus osalesid Noarootsi valla, Lääne maavalitsuse ja Keskkonnaameti esindajad, lepiti kokku Silma looduskaitseala välispiiri kulgemine selliselt, et kaitseala laiendamine seaks võimalikult vähe lisapiiranguid kavandatava Noarootsi–Uuemõisa püsiühenduse rajamisele, aga samas oleks laienduse alal oleva loodusdirektiivi esmatahtsa elupaigatüübi (rannaniitude) esinduslikuima ala ja II kaitsekategooria liikide olulisimate kasvukohtade kaitse tagatud.</p>
	<p>Ettepanek selgitada eeskirja seletuskirjas maastike hooldamistingimusi</p>	<p>Maastike hooldamistingimused pannakse täpsemalt paika koostatavas Silma looduskaitseala kaitsekorralduskavas, mis kinnitatakse 2016. aasta I kvartalis.</p>